

Institucionální stránka boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v ČR

Mgr. Bc. Jaromír Šimek

Diplomová práce
2016

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Bc. Jaromír Šimek**
Osobní číslo: **M130155**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Institucionální stránka boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Stručně shrňte základní instituty definované zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, pro povinné osoby a orgány státní správy.
- Jednotlivé instituty zasadte do právního, institucionálního a praktického rámce boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

II. Praktická část

- Analyzujte systém boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice s důrazem na institucionální stránku.
- Vyhodnoťte činnost Finančního analytického útvaru z pohledu počtu přijatých oznámení, zajištěných prostředků a vývoje efektivnosti jeho fungování.
- Navrhněte úpravu zákona, respektive procesního nastavení a rozdělení pravomocí pro zefektivnění hodnoceného systému.

Závěr


Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. 1. vyd. Praha: Scientia, 2010, 91 s. ISBN 80-869-6063-3.
REUTER, Peter. Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering. Washington: Institute for International Economics, 2004, 209 p. ISBN 0-88132-370-5.
STESSENS, Guy. Money Laundering: A New International Law Enforcement Model. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, 460 p. ISBN 11-3942-846-2.
TVRDÝ, Jiří a Adriana BÁRTOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 501 s. ISBN 80-740-0099-0.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. února 2016
Termín odevzdání diplomové práce: 18. dubna 2016

Ve Zlíně dne 15. února 2016


doc. RNDr. PhDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
děkan




Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práce pojednává o institucionální stránce boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. V teoretické části popisuje zejména zákonnou úpravu a orgány, které se na potírání legalizace výnosů z trestné činnosti v České republice podílejí. V praktické části potom analyzuje proces vedoucí od oznámení podezřelého obchodu povinnou osobou, přes šetření tohoto oznámení ze strany Finančního analytického útvaru až po případné zajištění výnosu z trestné činnosti. Práce rovněž upozorňuje na rozdíly mezi současnou právní úpravou a návrhem novely AML zákona reflektujícího novou směrnici EU a dále navrhuje možná vylepšení institutů boje proti legalizaci za účelem jeho zefektivnění. Tato diplomová práce může posloužit jako komentář k vybraným ustanovení českého právního řádu týkajících se praní peněz a zároveň jako praktický průvodce pro zaměstnance povinných osob, zejména potom bank.

Klíčová slova: boj proti praní špinavých peněz, boj proti financování terorismu, institucionální stránka boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, Finanční analytický útvar, trestní řád, oznámení podezřelého obchodu, povinné osoby, zajištění prostředků, odložení příkazu klienta, neprovedení obchodu, legalizace výnosů z trestné činnosti

ABSTRACT

This thesis dissertate about the institutional aspects of anti-money laundering. In theoretical part it describes applicable laws and authorities participating on fighting with legitimization of proceeds of crime in the Czech Republic. Practical part analyses the process from the suspicious transaction report by obliged entities, over investigation of reported transaction by Financial Intelligence Unit to eventual blocking of proceeds of crime. Thesis also highlights the differences between current AML legislation and its novelization based on new EU directive. The author also suggests few possible enhancements of the institutes used against laundering the money to make it more efficient. This thesis can be used as interpretation of Czech AML legislation and also as practical handbook for employees of obliged entities, especially banks.

Keywords: Anti-Money Laundering, Combating the Financing of Terrorism, Institutional aspects of Anti-Money Laundering, Financial Intelligence Unit, Code of Criminal Procedure, Suspicious Transaction Report, Obligated Entities, Blocking of Funds, Suspension of a Transaction, Rejection of Transaction, Legitimization of Proceeds of Crime

Mé poděkování patří zejména JUDr. Ing. Haně Petřů za její trpělivost při revidování práce, za cenné rady a připomínky k obsahové stránce práce a odborné korektury textu.

Velké poděkování bych rád věnoval také vedoucímu své práce JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D., který se ujal vedení mé práce i přes svou zahraniční stáž.

Vedení fakulty bych rád upřímně poděkoval za schválení tématu, které je mi díky jeho propojení s mým povoláním natolik blízké, že psaní práce bylo zejména příležitostí k utřídění vlastních profesních zkušeností a poznatků a zároveň také možností zamyslet se nad tématy, kterým v rámci svého zaměstnání nemám možnost věnovat čas.

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl jsem seznámen s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připojuji-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Praze 14. 4. 2016


.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	13
I TEORETICKÁ ČÁST	15
1. LEGISLATIVNÍ RÁMEC	16
1.1 ZÁKON O NĚKTERÝCH OPATŘENÍCH PROTI LEGALIZACI VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI A FINANCOVÁNÍ TERORISMU	16
1.2 TRESTNÍ ŘÁD	17
1.3 ZÁKON O OMEZENÍ PLATEB V HOTOVOSTI	18
1.4 TRESTNÍ ZÁKONÍK	19
1.5 ZÁKON O TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB A ŘÍZENÍ PROTI NIM	19
2. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR MINISTERSTVA FINANČÍ JAKO ZPRAVODAJSKÁ VYŠETŘOVACÍ JEDNOTKA	21
2.1 VZNIK A ÚKOLY FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU	21
2.2 ORGANIZACE FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU	22
3. ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	24
3.1 POLICIE ČR	24
3.2 DAŇOVÁ KOBRA	24
3.3 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ.....	26
3.4 SOUDY.....	28
4. FINANČNÍ A CELNÍ SPRÁVA	30
5. POVINNÉ OSOBY	31
5.1 OKRUH POVINNÝCH OSOB	31
5.2 ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O NĚKTERÝCH POVINNÝCH OSOBÁCH – ADVOKÁTI A NOTÁŘI	32
6. ZÁKONNÉ POVINNOSTI ULOŽENÉ POVINNÝM OSOBÁM	34
6.1 POVINNOST IDENTIFIKACE.....	34
6.2 KONTROLA KLIENTA	35
6.3 ZJIŠŤOVÁNÍ SKUTEČNÉHO MAJITELE PRÁVNICKÉ OSOBY	35
6.4 POVINNOST UCHOVÁVAT ÚDAJE STANOVENÝM ZPŮSOBEM	38
6.4.1 Problematika stávající a budoucí úpravy identifikace osob napojených na klienta – právníckou osobu.....	40
6.5 POVINNOST MLČENLIVOSTI	41
6.6 SPECIFICKÉ POVINNOSTI VŮČI POLITICKY EXPONOVANÝM OSOBÁM.....	44
6.7 ZVLÁŠTNÍ POVINNOSTI ÚVĚROVÝCH A FINANČNÍCH INSTITUCÍ.....	44
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
7. ANALÝZA PROCESU VEDOUcíHO K ZAJIŠTĚNÍ VÝNOSU Z TRESTNÉ ČINNOSTI	46
7.1 OZNAMOVÁNÍ PODEZŘELÝCH OBCHODŮ	46
7.1.1 Podezřelé obchody	46
7.1.2 Oznámení podezřelého obchodu	48
7.1.3 Neuskutečnění obchodu	50

7.1.4	Odklad splnění příkazu klienta.....	51
7.1.5	Kdy neprovést obchod a kdy odložit splnění příkazu klienta?	53
7.1.6	Běh lhůt v režimu zákona č. 253/2008 Sb.....	54
7.1.7	Změna v počítání lhůt po novele zákona č. 253/2008 Sb.	57
7.1.8	Informační povinnost	59
7.2	PRŮBĚH ŠETŘENÍ FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU VČETNĚ ZAJIŠTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA ÚČTU	60
7.2.1	Zahájení šetření	61
7.2.2	Průběh šetření.....	61
7.3	ZPŮSOBY UKONČENÍ ŠETŘENÍ PŘÍPADU	63
7.3.1	Podání trestního oznámení	63
7.3.2	Postoupení informace Generálnímu finančnímu ředitelství.....	63
7.3.3	Postoupení informace Generálnímu ředitelství cel	64
7.3.4	Předání informace do zahraničí.....	64
7.3.5	Uložení v informačním systému Finančního analytického útvaru.....	65
7.4	ZAJIŠTĚNÍ PROSTŘEDKŮ ZE STRANY POLICIE ČR.....	65
7.4.1	Zajištění výnosu z trestné činnosti na bankovním účtu.....	66
7.4.2	Zajištění náhradní hodnoty.....	67
7.4.3	Zajištění výnosu z trestné činnosti u osoby, která není pachatelem trestného činu	69
7.5	EXEKUCE PROSTŘEDKŮ NA BANKOVNÍM ÚČTU KLIENTA	71
8.	SANKCE ZA PORUŠENÍ POVINNOSTÍ ULOŽENÝCH ZÁKONEM.....	72
8.1	SPRÁVNÍ DELIKTY	72
8.2	TRESTNÍ ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY	74
8.3	TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY	75
8.3.1	Předpoklady trestní odpovědnosti právnické osoby.....	75
8.3.2	Trestání v režimu trestní odpovědnosti právnické osoby.....	76
8.4	NÁHRADA ŠKODY POŠKOZENÉMU	77
9.	ANALÝZA A HODNOCENÍ ČINNOSTI FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU.....	78
9.1	SBĚR, ANALÝZA A ŠETŘENÍ OZNÁMENÝCH PODEZŘELÝCH OBCHODŮ	79
9.2	MEZINÁRODNÍ SANKCE	81
9.3	KONTROLNÍ ČINNOST	81
10.	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SYSTÉMU BOJE PROTI PRANÍ PENĚZ	83
10.1	BLOKACE PROSTŘEDKŮ, KTERÉ ZATÍM NEJSOU NA ÚČTECH.....	83
10.2	ELEKTRONICKÁ EVIDENCE TRŽEB A KONTROLNÍ HLÁŠENÍ.....	84
10.3	CENTRÁLNÍ EVIDENCE ÚČTŮ	85
10.4	ZÁKON O PROKAZOVÁNÍ PŮVODU MAJETKU	86
10.5	PODÍL POVINNÉ OSOBY NA ZAJIŠTĚNÉM VÝNOSU.....	86
10.6	REGISTR SKUTEČNÝCH VLASTNÍKŮ	87
10.7	KONTROLA PRÁVNICKÝCH OSOB JAKO PODMÍNKA JEJICH REGISTRACE	89
11.	STRUČNÉ HODNOCENÍ NÁVRHU NOVELY ZÁKONA PROTI PRANÍ PENĚZ	91

11.1	HODNOCENÍ RIZIK	91
11.2	ZMĚNA BĚHU LHŮT	92
11.3	ZMĚNA V DEFINICI POLITICKY EXPOHOVANÉ OSOBY	92
11.4	SNÍŽENÍ LIMITU PRO PROVEDENÍ KONTROLY KLIENTA V PŘÍPADĚ HOTOVOSTNÍCH PLATEB	93
11.5	OSTATNÍ ZMĚNY	93
	ZÁVĚR	95
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	97
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	104
	SEZNAM OBRÁZKŮ	106
	SEZNAM PŘÍLOH.....	107

ÚVOD

Boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a v posledních patnácti letech také financování terorismu, je přikládána vysoká důležitost, a to především z důvodu negativního dopadu těchto aktivit na celou vyspělou společnost a snahy tyto dopady alespoň minimalizovat.

V případě boje proti financování terorismu jsou důvody nasnadě. Zejména probíhající krize spojená s migrací ze zemí zasažených válečnými a náboženskými konflikty jako jsou Sýrie, Írán, Libye a další, kdy členské státy Evropské unie přijaly v průběhu roku 2015 celkem 1.256.000 žádostí o azyl (Eurostat, 2016), a také nedávné teroristické útoky ve Francii a Belgii rozvířily diskusi, zda mezi migranty nemohou být teroristé z takzvaného Islámského státu. Evropa do jisté míry ztratila kontrolu nad příchodem migrantů a některé země, například Švédsko, již konstatovaly, že nejsou svým občanům schopni garantovat bezpečnost (Novinky, 2016).

Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je motivován zejména snahou minimalizovat ztráty státního rozpočtu způsobené daňovými úniky a také naplněním základní zásady trestního práva, podle které se trestná činnost pachateli nesmí vyplácet. Pokud se trestná činnost vyplácí, je to hlavním motivem pro pachatele dopouštět se trestné činnosti. A to bez ohledu na riziko trestu, které je s ní spojeno. Zejména u majetkové trestné činnosti v civilizovaných státech většinou nehrozí tak vysoké postihy, aby potenciální pachatele odradily. Navíc se nedaří pachatelům prokazovat vinu a dosáhnout jejich odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. V případě organizované trestné činnosti potom trestní odpovědnost bývá často přesouvána na tzv. bílé koně, přičemž případní organizátoři jak zdrojové, tak legalizační trestné činnosti disponují dostatečnými prostředky na to, aby si mohli v případě trestního řízení zaplatit renomované advokátní kanceláře. V některých oblastech trestné činnosti jsou dokonce advokáti účastni samotné trestné činnosti – například jako zprostředkovatelé jednající za pachatele a skrývající jeho skutečnou identitu za hradbou advokátní mlčenlivosti.

Praxe ukazuje, že právě efektivní odčerpání výnosů z trestné činnosti – zajištění hotovosti, prostředků na účtech u bank, nemovitostí, automobilů, včetně tzv. náhradních hodnot, je důležitým způsobem potrestání pachatele. Typickým příkladem, který ukazuje na nefunkční systém odčerpávání výnosů je kauza bývalého senátora za ODS Alexandra Nováka. Ten jako starosta Chomutova přijal úplatek ve výši 43 milionů korun za zprostředkování prodeje akcií

města ve společnostech Severočeská energetika a Severočeská plynárenská společnost. Následně byl odsouzen v mediálně sledované kauze k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání 4 let a pokutě 5 milionů Kč. Z trestu si odpykal pouze 2 roky a jeden měsíc. Policii se nepodařilo dohledat, kde skončil několikamilionový úplatek, což vede k domněnkám, že pachatel s těmito penězi po propuštění může dále disponovat (Pálková, 2013). Výše pokuty se potom jeví v poměru k výši úplatku až nesmyslně nízká.

V tomto případě se tedy s velkou pravděpodobností pachateli trestný čin vyplatil. Specifikem je, že škoda nevznikla státu, protože úplatek platila soukromá společnost, a tak pravděpodobně nebyl důvod ji vymáhat po pachateli jako náhradu škody. Byly však stále dány důvody k zajištění těchto prostředků jako výnosu z trestné činnosti. Dle mého názoru existovaly důvody pro zajištění plné hodnoty úplatku, a to včetně majetku, který Alexandr Novák nabyt legálně v minulosti, nebo nabude v budoucnosti.

Obdobně mě zaujal případ Gejzy Šídlovského. Ten byl odsouzen za to, že v roce 1996 jako administrátor kláštera Teplá proplatil faktury v souhrnné výši 15.000.000 Kč za stavební práce, které ve skutečnosti nikdy nebyly na klášteře provedeny. Odvolací soud následně pravomocně rozhodl, že se na případ vztahuje amnestie vyhlášená Václavem Havlem v roce 1998 a zrušil nejen podmíněný trest v délce trvání 6 měsíců, ale také povinnost odsouzeného uhradit vzniklou škodu (Soukup, 2011). Nechci zde zpochybňovat právo prezidenta na amnestii, ale odpuštění povinnosti nahradit vzniklou škodu mi připadá jako bezprecedentní zásah do majetku poškozeného, v tomto případě Řádu premonstrátů.

V případě legalizace výnosů z trestné činnosti je pro pachatele podstatný objem prostředků, které je nutné zlegalizovat tak, aby je mohl prezentovat jako prostředky nabyté v souladu se zákonem. Právě velký objem prostředků, často ve formě hotovosti, vzbudí pozornost a vede k šetření jejich původu. Proto pachatelé vytváří komplexní struktury, které jim umožní peníze „bez povšimnutí“ vyprat. Náklady vynaložené na legalizaci prostředků rostou přímo úměrně snaze společnosti proti tomuto negativnímu fenoménu bojovat, přičemž v České republice bývají odhadovány na 40-60 haléřů za jednu vypranou korunu.

V případě transakcí směřujících k financování terorismu není objem přesunutých peněz hlavním měřítkem, protože teroristický útok lze spáchat s relativně velmi omezenými zdroji. Cílem je zejména dostat prostředky nepozorovaně od sponzorů ke sponzorovaným. Odhady hovoří, že teroristické útoky v Londýně v roce 2005, které si vyžádaly 52 obětí, stály pouze několik set liber, které zaplatil ze svého platu učitel Mohammed Sidique Khan. Obdobně

náklady na útoky na vlaky v Madridu nepřesáhly výrazně 10.000 USD. To je relativně velmi nízká částka, která se sama o sobě nemusí jevit finančním institucím jako podezřelá. Naproti tomu útoky z 11. září 2001 na budovy Světového obchodního centra v USA mohly stát až půl milionu dolarů. (Aktuálně.cz, 2006)

S ohledem na aktuálnost výše zmíněných témat bych se pokusil touto prací vytvořit stručný výklad zákonů, které se v procesu boje proti praní peněz uplatňují, resp. jejich vybraných ustanovení. Domnívám se totiž, že veřejnost, včetně té relativně odborné, se o způsobu boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti dozvídá pouze útržkovitě v rámci mnohdy nepřesného informování médií o trestné činnosti nebo v rámci informační povinnosti orgánů veřejné správy ve formě výročních zpráv nebo tiskových prohlášení. Takové informace většinou komentují pouze výsledky a to ještě mnohdy zkreslenou či zavádějící formou – tzn. konkrétní případ, resp. konkrétní zajištěné prostředky. Nedávají žádnou informaci o průběhu případu. S ohledem na povinnost mlčenlivosti o průběhu trestního řízení a oznámeních podezřelých obchodů, bankovní tajemství a některá další omezení není možné informovat širokou veřejnost o některých skutečnostech, a tak je pro laika často složité pochopit fungování celého velmi složitého mechanismu nástrojů, které vedou právě až k finálnímu zajištění peněz, majetku, nebo dokonce odsouzení pachatele legalizace výnosů z trestné činnosti.

Dle mého názoru právě kvůli této informační mezeře vznikají u veřejnosti zkreslené představy a náchylnost k různým dezinformačním kampaním médií o tom, že stát, banky nebo policie nedostatečně bojují proti praní peněz či dokonce se na něm podílejí. Takto lze vnímat například vystoupení pana Kamila Kouby, odborníka na boj proti praní peněz, bývalého elitního policisty, v pořadu Show Jana Krause ze dne 17. února 2016 (Kraus, 2016), které dle mého názoru naprosto nepravdivě až účelově divákovi podsouvalo, že banky jsou procesu praní peněz účastny až nápomocny. Opak je přitom pravdou. Banky investují relativně významné objemy prostředků do procesů detekce trestněprávního jednání a jsou významným účastníkem boje proti němu. S ohledem na počty transakcí samozřejmě nejsou schopny zabránit veškerým procesům legalizace.

Teoretická i praktická část této práce by tak měly přispět k hlubšímu porozumění problematice boje proti tzv. praní peněz. V práci bych se chtěl také podělit o své poznatky a postřehy, protože dostupná literatura se většinou omezuje pouze na stručný výklad jednotlivých ustanovení zákona č. 283/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, aniž by řešila problémy, se kterými se jednotlivé subjekty v praxi často potýkají.

Věřím, že přínosem pro budoucí čtenáře bude kromě získání znalosti jednotlivých institutů relevantních zákonů také znalost procesů a vůbec získání povědomí o velmi zajímavé problematice AML, se kterou jsem měl možnost se podrobně seznámit v rámci svého čtyřletého působení na pozici specialisty proti praní peněz v jedné z českých bank. Bohužel i tato pracovní pozice mě utvrdila v tom, že v současné době je boj proti praní peněz stále do určité míry donkichotským snažením, které mě však nepřestalo naplňovat pocitem smysluplné práce, která přispívá k celospolečensky dobré věci.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Obecným cílem této práce je analýza institucionální stránky boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Zejména legislativního rámce, povinností jednotlivých účastníků tohoto procesu se zaměřením na úlohu Finančního analytického útvaru, jednotlivých právních institutů a jejich praktického uplatnění v reálném procesu.

Díličními cíli této práce jsou:

- Shrnout základní instituty definované v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, pro povinné osoby a orgány státní správy
- Zasadit jednotlivé instituty do právního, institucionálního a praktického rámce boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
- Analyzovat systém boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice s důrazem na institucionální stránku
- Vyhodnotit činnost Finančního analytického útvaru z pohledu počtu přijatých oznámení, zajištěných prostředků a vývoje efektivnosti jeho fungování
- Navrhnout úpravu zákona, resp. procesního nastavení a rozdělení pravomocí pro zefektivnění hodnoceného systému

V textu této práce budou často boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a boj proti financování terorismu zahrnuty pod jednotný pojem legalizace, protože institucionální stránka boje proti oběma těmto negativním fenoménům je takřka totožná a v této práci si nedávám za cíl definovat způsob, jakým jednotlivé povinné osoby identifikují možné procesy legalizace, financování terorismu či dokonce snahu o šíření zbraní hromadného ničení.

Hlavní metodami použitými v této práci jsou analýza právních předpisů a procesů boje proti legalizaci, rešerše odborné literatury a konkrétních případů legalizace v České republice. Použity jsou i další vědecké metody jako jsou syntéza nebo dedukce. Provedena bude rovněž komparace stávající české právní úpravy a její připravované novelizace v důsledku transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (dále jen „AML směrnice“).

Teoretická část čerpá zejména z relevantních právních předpisů českého právního řádu. Pro jejich citaci je použit právní informační systém ASPI. Pokud jde o citovanou literaturu, je

nutné vzít na zřetel skutečnost, že právní úprava legalizace se v jednotlivých jurisdikcích liší a česká odborná literatura, která se věnuje dané problematice, není příliš rozsáhlá. Zahraniční literaturu lze potom použít jako informační zdroj pro popis historie a definice praní peněz, jeho metod a způsobů odhalování, který je napříč státy víceméně obdobný. Toto téma jsem však z důvodu obsahové náročnosti do této práce nezahrnul. Proto kromě zákonů jsem velkou část informací, které jsou dokladem aktuálních postupů a praktických způsobů boje proti praní peněz, čerpal z elektronických zdrojů, jako jsou výroční a tiskové zprávy, regulatorní doporučení nebo důvodové zprávy, které v tištěných verzích nejsou k dispozici. Zároveň jsem se snažil vnést do textu maximum vlastních znalostí, zkušeností a výkladů, které jsem načerpal v průběhu profesní praxe v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

V praktické části jsem vycházel zejména z výročních zpráv Finančního analytického útvaru a dalších dostupných statistik, zákonů a jiných internetových zdrojů, přičemž cílem bylo popsat fungování systému od zjištění podezřelého obchodu po zajištění peněz. Procesy před zjištěním a po zajištění, tedy zejména průběh soudního řízení vedoucí k definitivnímu propadnutí majetku či odsouzení pachatele zmiňuji jen naprosto okrajově, protože svým charakterem jsou mimo zadání této práce.

Zvláštní pozornost bych chtěl věnovat vazbám mezi zákony, zejména mezi AML zákonem a trestním řádem, a způsobu jejich fungování v realitě povinných osob, především bank, které jsou oznamovatelem přibližně 70 procent všech podezřelých obchodů.

V neposlední řadě bych chtěl popsat blížící se změny, které vyplývají z nové evropské legislativy a její implementace do českého práva. Práce obsahuje také mé vlastní návrhy a již připravované či schválené legislativní změny, které by měly či mohly v blízké budoucnosti zefektivnit boj proti praní peněz a financování terorismu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. LEGISLATIVNÍ RÁMEC

V této kapitole je představen právní rámec boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice, který je rozdělen do několika právních předpisů, přičemž za stěžejní lze považovat zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (dále „AML zákon“) a zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále také „TŘ“). Některé předpisy jsem s ohledem na relativně širokou oblast tématu této práce musel ponechat stranou – za všechny bych zmínil zejména zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí a veškerou přímo aplikovatelnou legislativu Evropské unie pro oblast mezinárodních sankcí, kterou je Česká republika rovněž vázána. Ta má sice velmi úzkou vazbu k boji proti financování terorismu, nicméně svou povahou stojí poněkud mimo záběr této práce.

1.1 Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Základním právním předpisem, který vytváří rámec pro boj s praním peněz je zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Aktuální text tohoto zákona včetně navrhovaných změn v rámci připravované novely tohoto předpisu je uveden v Příloze 1 této práce.

AML zákon v podstatě implementuje povinnosti vyplývající z evropské regulace, kterou představuje zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, včetně prováděcí směrnice Komise 2006/70/ES ze dne 1. srpna 2006 a také nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1889/2005 a 1781/2006, které zavádějí kontroly peněžní hotovosti vstupující nebo vystupující z území EU, resp. povinné informace o plátcích u platebních transakcí.

AML zákon ukládá povinným osobám zejména povinnosti identifikace klienta (viz kapitola 6.1 této práce), kontroly klienta (kapitola 6.2), neuskutečnit obchod v zákonem stanovených případech (kapitola 7.1.3), uchovávat údaje stanoveným způsobem (kapitola 6.4), oznamovat podezřelé obchody (kapitola 7.1), odložit splnění příkazu klienta ve stanovených případech (kapitola 7.1.4), informační povinnost (kapitola 7.1.8) a povinnost mlčenlivosti (kapitola 6.5).

Zákon také zřizuje v rámci Ministerstva financí Finanční analytický útvar (dále jen „FAÚ“) a definuje jeho pravomoci vůči povinným osobám, ale také dalším orgánům veřejné moci včetně policie a zpravodajských služeb. Zavádí rovněž výjimku ze zákona č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů, která říká, že ministerstvo neposkytuje na žádost zprávu o tom, jaké informace o tazateli eviduje ve svém informačním systému.

V neposlední řadě jsou součástí AML zákona také ustanovení týkající se správního dozoru a správních sankcí za porušení povinností uložených AML zákonem ze strany povinné osoby. Porušení povinností stanovených AML zákonem může naplnit také skutkovou podstatu některého z trestných činů upravených v trestním zákoníku.

1.2 Trestní řád

Trestní řád upravuje postupy soudů a dalších orgánů činných v trestním řízení – policie a státního zastupitelství – tedy trestní proces. Sám ve svém § 1 definuje účel zákona následovně:

„Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.“ (Česko, 1961)

Jakékoli jednání v rámci trestního řízení, ke kterému by příslušný orgán nebyl zmocněn trestním řádem, je protizákonné. Jednotlivé instituty trestního práva procesního vztahující se zejména k zajištění výnosů z trestné činnosti budou popsány v rámci praktické části této práce.

Trestní řád ukládá také povinnosti třetím osobám, které mohou být za určitých okolností účastny trestního řízení. Bankám, jakožto i jiným právnickým nebo fyzickým osobám a subjektům veřejné správy ukládá povinnost poskytovat součinnost při vyšetřování trestné činnosti, včetně legalizace výnosů z trestné činnosti. Tato povinnost je zakotvena v § 8 TŘ, který stanovuje výslovně podmínky, při jejichž splnění je možné prolomit bankovního tajemství. Takovou podmínkou je žádost státního zástupce (v praxi se jedná o žádost policie s výslovným souhlasem státního zástupce) nebo po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předsedy senátu. Na toto prolomení mlčenlivosti o záležitostech klientů samozřejmě pamatuje ve svém § 38 také zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, když stanovuje, že „zprávu o

záležitostech klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, podá banka bez souhlasu klienta na písemné vyžádání soudu, orgánů činného v trestním řízení, ministerstvu financí (...) při splnění zákonných podmínek.“ (Česko, 1992b).

Trestní řád upravuje také veškeré postupy trestního řízení od přípravného řízení až po rozhodnutí o vině a trestu pachatele včetně opravných prostředků. Tyto však nejsou součástí této práce. Ta se bude zaměřovat zejména na postup zajištění prostředků, které jsou výnosem z trestné činnosti, nikoliv na trestní řízení proti pachatelům nebo jejich procesní práva či dokazování. Pro potřeby této práce je však podstatné, že součástí soudního rozhodnutí by mělo být také rozhodnutí o způsobu, jakým bude naloženo s prostředky, které byly zajištěny v průběhu trestního řízení.

1.3 Zákon o omezení plateb v hotovosti

Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, stanovuje zejména povinnost realizovat platby přesahující 270.000 Kč bezhotovostně. Tento limit koresponduje s limitem pro provedení kontroly u hotovostní transakce dle návrhu novely AML zákona.

„§ 4

(1) Poskytovatel platby, jejíž výše překračuje částku 270 000 Kč (dále jen „limit“) je povinen provést platbu bezhotovostně.

(2) Příjemce platby, jejíž výše překračuje limit, nesmí tuto platbu přijmout, jestliže nebyla provedena bezhotovostně.

(3) Platba v cizí měně se pro účely tohoto zákona přepočte na koruny české směnným kursem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou a platným ke dni provedení platby.

(4) Do limitu se započítávají všechny platby v české i cizí měně, provedené týž poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne.“ (Česko, 2004)

Zákon zároveň stanovuje za porušení této povinnosti sankce. Fyzická osoba se dopustí přešupku podle § 5 v případě, že poruší povinnost povést platbu bezhotovostně, nebo naopak takovou hotovostní platbu přijme. Za to jí může být uložena sankce až do výše 500.000 Kč. Naproti tomu právnická osoba nebo podnikatel může být za spáchání správního deliktu se stejnou skutkovou podstatou potrestán až sankcí do výše 5.000.000 Kč. (Česko, 2004)

Správní delikty dle zákona o omezení plateb v hotovosti zjišťují při své činnosti finanční a celní úřady, které také ukládají, vybírají a vymáhají pokuty.

1.4 Trestní zákoník

Trestní zákoník je základním předpisem trestního práva hmotného. Stanovuje, které chování je trestné a jak za něj bude pachatel potrestán. Jedná se o praktické naplnění zásady trestního práva *nullum crimen sine lege* vyjadřující, že není trestného činu bez zákona. Tato zásada je zakotvena v článku 39 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“). Na tuto zásadu velmi úzce navazuje, resp. z ní vychází, další zásada – *nullum poena sine lege* – tedy není trestu bez zákona. Obě zásady mají několik rovin, kterými se do trestního práva promítají. V podrobnostech a výkladu dalších zásad trestního práva hmotného bych si čtenáře dovolil odkázat na příslušnou literaturu. Nicméně za důležitou považuji specifikaci první zásady na *nullum crimen sine lege scripta* a také *stricta*, což odráží požadavek, že zákon musí být vydán vždy v písemné podobě a že v trestním právu není možný rozšiřující výklad v neprospěch pachatele. (Česko, 2009)

Trestní zákoník definuje zejména jednotlivé skutkové podstaty trestných činů a předepisuje soudu trest, který při jejich spáchání může uložit.

1.5 Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

V reakci na tlak EU byl přijat zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále také „ZTOPO“), který je účinný od 1. ledna 2012. V době svého vzniku prezentován zejména jako jedno z protikorupčních opatření. Do té doby nebyla trestní odpovědnost právnických osob vůbec řešena. Zákon zakotvuje princip tzv. pravé trestní odpovědnosti právnické osoby, který umožňuje „*postihnout právnickou osobu i v případě, že se nepodaří prokázat spáchání trestného činu konkrétní fyzickou osobou, pokud je zcela zjevné, že ke spáchání trestného činu došlo v rámci dané právnické osoby a v její prospěch*“ (Nemravová a Vaňková, 2013).

Trestní odpovědnost právnické osoby stojí na konceptu přičitatelnosti protiprávního jednání konkrétní právnické osobě. To je možné v zásadě jednáním statutárního orgánu nebo jeho člena, osoby v řídicí funkci nebo vykonávající kontrolní činnost, osoby vykonávající rozhodující vliv na řízení právnické osoby, zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, to však pouze při splnění podmínky, že bylo konáno na základě rozhodnutí, schválení nebo pokynů orgánů právnické osoby uvedených výše. (Česko, 2011)

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, obdobně jako trestní zákoník, vymezuje také možné sankce za trestné činy. Těmi mohou být podle § 15 TZ zrušení právnické osoby, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, zákaz přijímání dotací nebo uveřejnění rozsudku. K tomu je ještě možné uložit jedno ochranné opatření – zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty. V případě peněžitého trestu definuje zákon jeho maximální výši na základě denních sazeb až na 1,46 mld. Kč.

Jako velmi zajímavý argument pro kolektivní odpovědnost zavedenou do českého právního řádu právě tímto zákonem shledávám názor prof. JUDr. Jaroslava Fenyka, Ph.D., DSc., toho času místopředsedy Ústavního soudu ČR:

„Prosazování kolektivní odpovědnosti v trestním právu není bez problémů. Existují názory, které tuto odpovědnost jednoznačně odmítají a názory, které se naopak kloní k jejímu prosazování. Mezi důvody, pro které se navrhuje tato forma odpovědnosti, patří například nové druhy protispolečenských aktivit páchaných významnými právnickými osobami (havárie ropných tankerů, přeshraniční a organizovaná kriminalita), kde nepostačuje správní trestání, neúčinnost individuálního trestního práva (prokázání zavinění fyzických osob), potřeba aktivizovat kolektivní odpovědnost s ohledem na realitu obchodních vztahů, větší účinnost nástrojů trestního práva procesního (možnost použít např. operativně pátrací prostředky nebo vůbec zajišťovací instituty z trestního řádu), požadavky mezinárodní spolupráce v trestních věcech a zejména závazky vyplývající z aktů mezinárodního práva veřejného a práva Evropské unie.“ (Nemravová a Vaňková, 2013)

2. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR MINISTERSTVA FINANCÍ JAKO ZPRAVODAJSKÁ VYŠETŘOVACÍ JEDNOTKA

2.1 Vznik a úkoly Finančního analytického útvaru

Jako nejdůležitější orgán boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti byly evropskou směrnicí zavedeny tzv. finanční zpravodajské jednotky (*Financial Intelligence Units*, dále jen „FIU“), které mají za cíl fungovat jako národní centrum pro shromažďování a analyzování oznámení podezřelých obchodů a jiných informací a podnětů souvisejících s praním peněz.

Vytvoření FIU na národní úrovni je také jedním ze základních doporučení Finančního akčního výboru (*Financial Action Task Force* neboli „FATF“) jako hlavní mezivládní organizace zaměřené na boj proti praní peněz. Podle Doporučení FATF č. 29:

„Státy by měly zřídit finanční zpravodajskou jednotku (FIU), která slouží jako orgán s celostátní působností pro příjem a analýzu:

(a) oznámení o podezřelém obchodu;

(b) dalších informací týkajících se praní peněz, souvisejících predikativních trestných činů a financování terorismu, a pro postupování výsledků analýzy. FIU by měla být oprávněna získávat dodatečné informace od povinných osob a měla by mít rychlý přístup k finančním a správním informacím a k informacím z trestního řízení, které potřebuje pro řádné vykonávání svých funkcí.“ (FATF, 2012)

Jsou definovány čtyři základní modely fungování finančních zpravodajských jednotek:

- soudní model, kdy je FIU vytvořena jako část soudní moci,
- policejní model, kdy je FIU vytvořena ve strukturách policejní moci,
- administrativní model, kdy je FIU vytvořena jako centralizovaná, nezávislá autorita, která předává informace, které jsou výsledkem šetření k dalším opatřením policii nebo soudům,
- hybridní model, kdy je FIU kombinací předcházejících modelů. (Egmont Group, 2016)

FAÚ vznikl v rámci Ministerstva financí již v roce 1996 s účinností prvního zákona proti praní peněz. Jeho působnost zůstala zachována i s novým AML zákonem účinným od 1. 9. 2008. Jedná se o samostatný odbor v rámci ministerstva, který je v souladu s doporučeními FATF personálně, technicky a organizačně nezávislý. S připravovanou novelou AML zákona bude koncept FAÚ změněn tak, aby ještě více reflektoval doporučení FATF a

aby se posílila jeho organizační nezávislost na ministerstvu – stane se z něj Finanční analytický úřad, který bude účetní jednotkou Ministerstva financí, ale řídit jej bude ředitel, jehož výběr, jmenování a odvolání se bude řídit zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě.

V současné době FAÚ plní tyto základní úkoly:

- centrální orgán pro sběr a analýzu oznámení o podezřelých obchodech;
- finanční zpravodajská jednotka vůči zahraničním partnerům;
- gestor opatření proti praní špinavých peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení;
- gestor a koordinátor mezinárodních sankcí;
- vytváří legislativní návrhy a podílí se na tvorbě legislativy EU a přijímání mezinárodních smluv;
- kontrolní i správní orgán pro uvedené oblasti;
- odpovídá za uzavírání dohod o sdílení propadlého nebo zabraného majetku se zahraničím. (Finanční analytický útvar, 2015a)

Jak uvádí Reuter: „*Různé státy mohou mít různé AML priority, ale spolupráce je nezbytná k dosažení společné strategie. (...) Spolupráce se soukromým sektorem musí být nadále prohlubována a maximum technické a finanční pomoci musí být poskytováno ekonomicky chudším jurisdikcím.*“ (Reuter, 2004, s. 192)

„*Finanční zpravodajské jednotky jsou sdruženy v celosvětové pracovní skupině, která má v současné době 151 členů, mezi nimiž dochází k výměně informací pomocí zabezpečeného komunikačního kanálu. Výměna informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami má dvě formy: žádost o poskytnutí informace a zaslání spontánní informace.*“ (Finanční analytický útvar, 2016)

Zatímco FAÚ odešle velmi podobný počet dotazů do zahraničí, jako ze zahraničí přijme, významně více poskytne do zahraničí spontánních informací, a to téměř dvojnásobně. Toto lze hodnotit dle mého názoru jako velmi aktivní snahu FAÚ řešit případy s mezinárodním prvkem i v případě, že škoda vznikla na území jiného státu, než je Česká republika.

2.2 Organizace Finančního analytického útvaru

Ředitel FAÚ je podřízen ministru financí a náměstkovi ministra. Kontrolu činnosti FAÚ vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomuto účelu zřizuje stálou vyšetřovací komisi, a

vláda. Stálá komise se skládá ze sedmi členů a jejím členem může být pouze poslanec. Jako podklad pro kontrolu činnosti FAÚ předkládá každoročně zprávu o činnosti Finančního analytického útvaru za uplynulý kalendářní rok. (Česko, 2008, § 31c). Zpráva za rok 2015 byla publikována 16. 3. 2016.

Ministerstvo, resp. FAÚ, má povinnost komisi poskytnout informace na její žádost. Ani tímto právem však nesmí být ohrožena personální samostatnost a nezávislost řízení, jak vyplývá z ustanovení § 31b odst. 3 AML zákona. Navíc nesmí být prolomena povinnost mlčenlivosti, kterou je FAÚ také vázán. Proto zpráva nebo informace FAÚ, která je předána komisi, neobsahuje identifikační údaje osob ani informace, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Co je však v případě orgánu vykonávajícího kontrolu nad činností útvaru s po-
divem, je skutečnost, že FAÚ neposkytne ani informaci o případu, ve kterém ještě sám neskonal šetření, nebo který předal podle § 32 jinému orgánu k opatření, pokud by takový údaj mohl ohrozit probíhající šetření.

Zde vnímám prostor pro jakousi samoregulaci FAÚ, kdy on sám rozhodne, zda dané informace je možné parlamentní komisi poskytnout či nikoliv. Toto je sice velmi důležitým a pochopitelným prvkem nezávislosti, zároveň ho vnímám jako jakýsi zákonný projev nedůvěry vůči poslancům a vládě a také relativně významné omezení možnosti kontroly činnosti FAÚ dokládající základní předpoklad nezávislosti.

V rámci útvaru jsou zřízena čtyři oddělení. **Oddělení sběru a zpracování dat**, které je odpovědné za přijetí oznámení podezřelých obchodů od jednotlivých povinných osob; **oddělení kontrolní**, které vykonává dohled nad plněním povinností vyplývajících z AML zákona, zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí i přímo účinných právních aktů EU povinnými osobami. Toto oddělení může v rámci své činnosti při zjištění pochybení zahájit s povinnou osobou správní řízení, jehož výsledkem může být i udělení sankce. V krajním případě by mohlo dojít dle mého názoru i k tomu, že by FAÚ jako orgán kontroly při zjištění závažných pochybení na straně právnické nebo fyzické osoby dal podnět v souladu s § 8 odst. 1 trestního řádu k zahájení trestního řízení proti fyzické nebo právnické osobě ve věci trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti nebo legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti.

Oddělení analytické je odpovědné za vyhodnocení přijatých oznámení a učinění dalších kroků v případě, že tato hlášení byla potvrzena jako možná legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. **Oddělení mezinárodní a právní** se podílí na přípravě

vnitrostátní i evropské legislativy. Důležitou úlohu v rámci činnosti mezinárodního a právního oddělení FAÚ představovalo vyhodnocování mezinárodních sankcí, přičemž stěžejní část byla zaměřena na obchody s Íránem a také obchody s Ruskem, na které měly významný dopad sankce uvalené zejména nařízením Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014, o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině. Ty cílily zejména na některé oblasti ruského průmyslu – zbrojní, ropný a finanční instituce – za účelem prodrazit akce Ruska proti Ukrajině. Vzhledem k naprosto novému konceptu těchto sankcí vznikly některé otázky, které bylo pro jejich praktické použití nutné vyjasnit. Jak jsem však uvedl již výše, problematiku mezinárodních sankcí ponechávám mimo tuto práci.

3. ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

3.1 Policie ČR

Policie České republiky je jedním z možných příjemců informací od FAÚ v souladu s AML zákonem, konkrétně jeho ustanovením o nakládání s výsledky šetření v § 32:

„Zjistí-li ministerstvo skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření.“ (Česko, 2008)

Jedná se ve své podstatě o *lex specialis* k ustanovení § 8 trestního řádu, které říká, že všechny *„státní orgány jsou povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.“* (Česko, 1961).

FAÚ musí v souladu s § 32 AML zákona postoupit policii také výsledky vlastního šetření, přičemž policie dále postupuje v souladu s trestním řádem a provede ve věci šetření za účelem *„náležitého zjištění trestných činů a spravedlivého potrestání jejich pachatelů, přičemž respektuje požadavek zákonnosti trestního řízení, snaží se předcházet a zamezovat trestné činnosti.“* (Česko, 1961, § 1). Následně rozhodne o tom, zda došlo ke spáchání trestného činu a případně zahájí úkony trestního řízení.

3.2 Daňová kobra

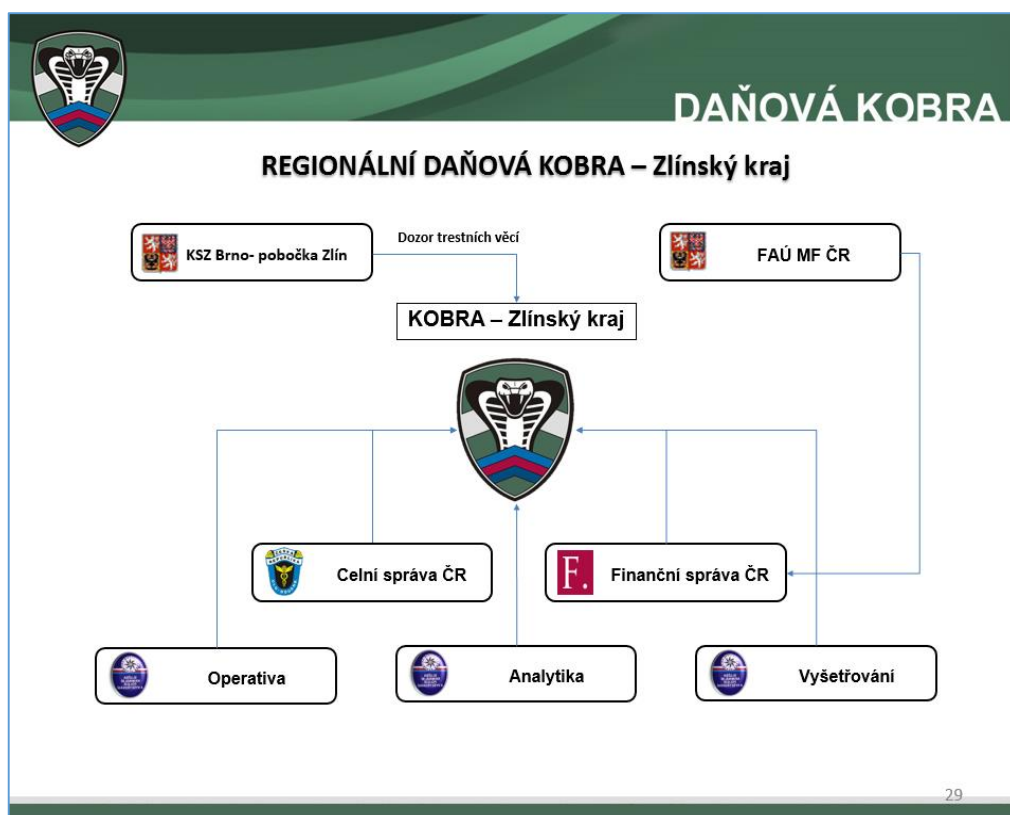
Dne 15. června 2014 odstartovala činnost tzv. daňová kobra. Stalo se tak podpisem prováděcího protokolu ke koordinační dohodě o spolupráci, výměně informací a koordinaci. Tento protokol upřesňuje pravidla spolupráce mezi zainteresovanými složkami. K podpisu došlo

13. 6. 2014, přičemž tento podepsali generální ředitel Generálního ředitelství cel, brigádní generál Pavel Novotný, zástupce generálního ředitele Generálního finančního ředitelství Jiří Žežulka a policejní prezident plk. Tomáš Tuhý. (Petlachová, 2014)

Primárním cílem je zajistit řádný výběr daní a navrátit nelegálně získané prostředky do státního rozpočtu. V rámci Policie ČR je do činnosti daňové kobry zapojen Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality, resp. vyčleněný okruh kriminalistů tohoto útvaru, kteří mají zkušenosti s daňovou trestnou činností. Celní správa do společného týmu dodává specialisty z Útvaru pátrání a analýzy, správce daně a jednotky mobilního dohledu. Finanční správa zapojí do jeho činnosti odborníky zabývající se řízením rizik při správě daní. (Petlachová, 2014)

Fungování kobry přibližuje například Obrázek 1, který rovněž zachycuje roli FAÚ jako oznamovatele daňového úniku. Pokud jde o výsledky činnosti daňové kobry, hovoří se o 4,1 mld. Kč, které byly činností tohoto útvaru navraceny státnímu rozpočtu České republiky do konce ledna 2016, tedy za necelý rok a půl činnosti útvaru. (Finanční správa, 2016a)

Obrázek 1 Regionální daňová kobra - Zlínský kraj



Zdroj dat: Policie ČR, 2015

Osobně se domnívám, že tento úspěch není tak výrazný, pokud se srovná s celkovými realizovanými daňovými úniky za toto období, kdy např. z prezentace Ing. Martina Janečka, generálního ředitele Generálního finančního ředitelství ze setkání na sympoziu Prevence finanční kriminality dne 3. prosince 2015 plyne, že roční odhadované ztráty na DPH představují 80 mld. Kč, přičemž celkový výběr daně činil 320 mld. Kč – tedy cca. 20 % potenciálního daňového výběru. Část prostředků by byla pravděpodobně zajištěna i v rámci samostatné činnosti policie, finanční správy a celní správy, byť jistou synergii nelze společnému postupu v rámci kobry upřít.

3.3 Státní zastupitelství

Státní zástupce je podle § 2 odst. 3 TŘ povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak (Česko, 1961). Zatímco v civilním řízení platí obecná zásada *nemo iudex sine actore* (bez žalobce není soudce), v trestním řízení je předpoklad, že dodržování zákonů je obecným zájmem, a tak je stanovena povinnost orgánů činných v trestním řízení postupovat v trestním řízení z úřední povinnosti (tzv. zásada oficiality). Tedy i v případě, že poškozený nepodaří trestní oznámení, policie, státní zastupitelství a soudy mají povinnost tuto trestní věc projednat, v souladu s trestním řádem vyhodnotit, zda skutečně došlo ke spáchání trestného činu, a případně rozhodnout o vině a trestu.

Důležitými předpoklady trestního řízení jsou presumpce nevinny a zásada legality, tzn. vázanosti orgánů činných v trestním řízení striktně ustanovením trestního řádu. V případě, že se nepodaří prokázat vinu podezřelému, nesmí pro něj nastat žádné negativní důsledky a musí na něj být nadále nahlíženo jako na nevinného člověka. Zároveň zneužití vyšetřovací povinnosti k poškození práv někoho jiného může být podle § 345 TZ hodnoceno jako trestný čin křivého obvinění (Česko, 2009).

Ze zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, vyplývá, že státní zastupitelství je při výkonu své působnosti povinno používat prostředky, které mu poskytuje zákon (Česko, 1993, § 2), zároveň dbá, aby jeho postup byl v souladu se zákonem, rychlý, odborný, účinný, aby působil nestranně, respektoval a chránil lidskou důstojnost, rovnost všech před zákonem a chránil lidská práva a svobody. Zákon o státním zastupitelství vymezuje v § 4 odst. 1 státní zastupitelství jako orgán veřejné žaloby a k plnění dalších úkolů trestního procesu, dozoru nad dodržováním právních předpisů ve věcech výkonu vazby, odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy a v jiných místech, kde je

omezována osobní svoboda člověka (Česko, 1993). Také se podílí na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů (Česko, 1993, § 4 odst. 2).

Role státního zastupitelství v trestním řízení je upravena zejména v §§ 174 a 175 TR. Státní zástupce vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení. V rámci tohoto dozoru je oprávněn zejména:

- *„dávát závazné pokyny k vyšetřování trestných činů,*
- *vyžadovat od policejního orgánu spisy, dokumenty, materiály a zprávy o spáchaných trestných činech za účelem prověrky, zda policejní orgán včas zahajuje trestní stíhání a řádně v něm postupuje,*
- *zúčastnit se provádění úkonů policejního orgánu, osobně provést jednotlivý úkon nebo i celé vyšetřování a vydat rozhodnutí ve věci; přitom postupuje podle ustanovení trestního řádu pro policejní orgán a proti jeho rozhodnutí je přípustná stížnost ve stejném rozsahu jako proti rozhodnutí policejního orgánu,*
- *vracet věc policejnímu orgánu se svými pokyny k doplnění, rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu, která může nahrazovat vlastními; u usnesení o odložení věci může tak učinit do 30 dnů od doručení; jestliže rozhodnutí policejního orgánu nahradil vlastním rozhodnutím jinak než na podkladě stížnosti oprávněné osoby proti usnesení policejního orgánu, je proti jeho rozhodnutí přípustná stížnost ve stejném rozsahu jako proti rozhodnutí policejního orgánu,*
- *přikázat, aby úkony ve věci prováděla jiná osoba služebně činná v policejním orgánu.“*
(Česko, 1961, § 174)

Nad rámec těchto oprávnění je jeho funkce výslovně upravena u jednotlivých ustanovení trestního řádu – a to obvykle právě v duchu dozoru nad zákonností – například u použití operativně pátracích prostředků je stanovena povinnost souhlasu státního zástupce s jejich použitím, obdobně je vyžadován souhlas u zajištění prostředků na bankovním účtu (Česko, 1961, § 158b – 158f). Obvykle je ustanovení koncipováno tak, že je nutný předběžný souhlas státního zástupce, nicméně nesnese-li věc odkladu, je možné získat souhlas státního zástupce i následně, nejpozději však do 48 hodin.

V souladu s § 157 TR státní zástupce, stejně jako policejní orgán, je povinen organizovat svou činnost tak, aby účinně přispíval k včasnosti a důvodnosti trestního stíhání. Specifická oprávnění v rámci trestního řízení nese také Nejvyšší státní zastupitelství, které může rušit

nezákonná usnesení nižších státních zástupců, pro které jsou jeho právní výklady závazné (Česko, 1961, § 174a odst. 3).

Standardně je také státní zástupce tím, kdo je aktivně legitimován k podání obžaloby, pokud výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud (Česko, 1961, § 176 odst. 1).

Pouze státní zástupce je oprávněn

- rozhodnout o zastavení, podmíněném zastavení nebo přerušení trestního stíhání a o postoupení věci jinému orgánu (pokud se nejedná o trestný čin, ale mohlo by se jednat o přešůpek, jiný správní delikt nebo kárné provinění),
- podat obžalobu,
- sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení,
- rozhodnout o propuštění obviněného z vazby,
- nařídít zajištění majetku obviněného a určit, na které prostředky a věci se toto zajištění nevztahuje, anebo zrušit takové zajištění,
- a také méně používaná oprávnění jako je rozhodnout o zničení věci, nařídít exhumaci mrtvoly, navrhnout vyžádání obviněného z ciziny nebo vydání evropského zatýkacího rozkazu apod.

3.4 Soudy

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy (Česko, 1992). Množství práv garantuje občanům ve vztahu k soudní moci Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky.

Například článek 8 LZPS stanoví zejména, že „*nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon*“ (Česko, 1992a) a další podmínky trestního procesu vedoucího k omezení osobní svobody zatčením – zejména písemný a odůvodněný příkaz soudce.

Dále se podrobně právem na soudní ochranu zabývá LZPS ve své hlavě páté. V podstatě jsou zde stanovena základní pravidla trestního řízení, která jsou následně reflektována trestním zákoníkem a trestním řádem jakožto stěžejními kodexy trestního práva v České republice. Jako velmi zásadní se mi jeví pro potřeby této práce zmínit zejména článek 39 LZPS:

„Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.“ (Česko, 1992a)

Z toho vyplývá, že nejen trest odnětí svobody, ale i újmu na majetku může nařídít pouze soud. Samozřejmě toto má smysl pouze v právním státě, kde je soudce vázán zákony a kde se může odsouzený procesně bránit, a to řádnými i mimořádnými opravnými prostředky. Za významný nástroj kontroly soudní moci považují také institut veřejnosti soudního řízení. Zejména v procesu boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je tedy velmi důležitou součástí rozsudku rozhodnutí soudu o tom, jakým způsobem bude zajištěn majetek pachatele, který je považován za výnos z trestné činnosti, případně majetek určený k financování terorismu. V souladu s § 121 TŘ soud do rozsudku o vině a trestu zahrne také výrok o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení. Za potvrzení výše uvedeného lze považovat § 88 TŘ, který stanoví, že předběžné opatření trvá maximálně do právní moci rozsudku nebo jiného rozhodnutí, kterým řízení končí.

4. FINANČNÍ A CELNÍ SPRÁVA

Základní agendu Finanční správy ČR tvoří správa daní, s výjimkou spotřebních a ekologických daní. Dále provádí kontrolu dotací a cenovou kontrolu, dozor nad loteriemi a podobnými hrami, převádí výnosy daní, které nejsou příjmem státního rozpočtu oprávněným příjemcům (Ministerstvo financí, 2015). Z pohledu legalizace výnosů z trestné činnosti lze hovořit takřka o všech daních v teoretické rovině, nicméně největší objem realizovaných daňových úniků je realizován na dani z přidané hodnoty.

Finanční správu tvoří třístupňový systém, který je podřízen ministerstvu financí. Generální finanční ředitelství, Odvolávací finanční ředitelství a finanční úřady a systém je zřízen zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, přičemž tento zákon také stanovuje její kompetence.

V rámci boje proti legalizaci výnosů má finanční správa důležitou roli zejména v procesu výběru daně z přidané hodnoty, kde se roční úniky odhadují okolo 80 mld. Kč.

Finanční správa je oprávněna vést exekuci na neodvedené daně, avšak zajímavé z pohledu legalizace jsou samozřejmě také podvodně vylákané daňové odpočty – zde se ovšem musí uplatnit proces zajištění nikoliv daňovou exekucí, ale v rámci trestního řízení. Proces vymáhání daňových nedoplateků je dílčím daňovým řízením, které zahajuje správce daně vždy z úřední povinnosti – tzv. *ex officio*. Procesní postupy jsou potom relativně obsáhle upraveny v §§ 175 – 232 daňového řádu, který dává správci daně větší prostor, jak efektivně daňový dluh na daňovém subjektu vymoci (Sobotková, 2010). Daňový nedoplatek je definován jako „částka daně, která není uhrazena, a uplynul již den po splatnosti této daně. Nedoplatkem je rovněž neuhrazené příslušenství daně, u kterého uplynul den splatnosti, popřípadě neuhrazená částka zajištění daně.“ (Česko, 2009a, § 153)

Daňovou exekuci je možné zahájit na základě exekučního titulu, jehož existenci zákon předpokládá v § 176 odst. 1 daňového řádu:

- Výkaz nedoplateků sestavený z údajů evidence daní
- Vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžní plnění
- Vykonatelný zajišťovací příkaz

Hlavním úkolem celní správy je výběr spotřebních a energetických daní (minerální oleje, tabák, líh, pivo, víno, elektřina, zemní plyn a pevná paliva) a výběr cel. Dále je pověřena kontrolou zaměstnávání cizinců, provozem elektronického mýtného atd.

Finanční správa také předává podněty orgánům činným v trestním řízení o možných spáchaných trestných činech. V roce 2014 se jednalo o celkem 1.476 trestních oznámení (z toho 1.294 krácení daně) se způsobenou škodou ve výši 7.134 mil. Kč (z toho krácení daně v objemu 7.034 mil. Kč). (Ministerstvo financí, 2015)

Finanční a celní správa je také oprávněna vymáhat daňové a celní nedoplatky, přičemž za rok 2014 bylo takto vymoženo cca. 11,5 mld. Kč, přičemž potenciální částka k vymožení byla cca. 97 mld. Kč. Navíc celní správa kontroluje plnění oznamovací povinnosti podle § 41 AML zákona, v případě porušení oznamovací povinnosti při přeshraničních převozech může také zajistit věc, které se porušení povinnosti týká. Podrobnosti definuje § 42 AML zákona.

5. POVINNÉ OSOBY

5.1 Okruh povinných osob

Povinné osoby dle § 2 AML zákona jsou zejména:

- úvěrové instituce (banky a spořitelny a úvěrová družstva),
- finanční instituce, které nejsou úvěrovými institucemi (§ 2 odst. 1 písm. b) body 1-14),
- provozovatelé sázkových her v kasinu,
- obchodníci s nemovitostmi,
- auditoři, daňoví poradci a účetní,
- soudní exekutor,
- notář,
- osoby zakládající právnické osoby, poskytovatelé sídla apod.,
- obchodníci s památkami, s použitým zbožím, včetně zastaváren a správce rejstříku obchodování s emisními povolenkami. (Česko, 2008)

Povinnou osobou je také každý podnikatel, který přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15.000 EUR a vyšší. Tato povinnost vyplývá mimo jiné také ze zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti – viz kapitola 1.3.

Pro potřeby této práce považuji za povinné osoby zejména banky a jiné finanční instituce, přičemž banky jsou dlouhodobě oznamovatelem tří čtvrtin všech oznámení podezřelého obchodu, které jsou doručeny FAÚ. Zároveň banky z povahy svého podnikání fungují jako jakýsi orgán dohledu nad činnostmi ostatních povinných osob, které u nich mají vedeny účty. Tedy pokud například obchodník s použitým zbožím realizuje nestandardní obchody, má

banka právo, ba dokonce povinnost, provést kontrolu klienta v souladu s § 9 AML zákona, případně oznámit podezřelý obchod, neprovést obchod nebo odložit splnění příkazu klienta (viz kapitola 7.1), pokud jsou pro to dány zákonné důvody, resp. jsou naplněny znaky podezřelého obchodu, jak je definuje § 6 AML zákona.

5.2 Zvláštní ustanovení o některých povinných osobách – advokáti a notáři

V §§ 25 až 29 AML zákona jsou stanoveny zvláštní povinnosti pro některé skupiny povinných osob. Dle mého názoru nejdůležitější z těchto je § 27, který stanovuje některé odlišné postupy pro advokáty a notáře, kteří jsou z povahy své profese vázáni povinností mlčenlivosti o záležitostech svých klientů, přičemž již při implementaci AML zákona byla vedena rozsáhlá diskuse do jaké míry lze tuto profesní mlčenlivost prolomit tak, aby byly zachovány v přiměřené míře jednak právo klienta na ochranu jeho soukromí a aby nebylo ohroženo poskytování služeb advokáta tím, že by tito ztratili důvěru svých potenciálních klientů, ale aby zároveň mlčenlivost advokáta o případné legalizaci výnosů z trestné činnosti nebyla neprolomitelná a tedy, aby jejich služby nebyly jednoduše zneužitelné právě pro legalizační proces.

Jedno z možných výkladových stanovisek k tomuto dává například tisková zpráva FAÚ z roku 2004, jejíž neaktuálnost v tomto ohledu není dle mého názoru překážkou: „*V případě, že při této činnosti advokát zjistí, že má být ve skutečnosti zneužíván pro zametání stop při praní peněz pocházejících z trestné činnosti, případně pro operace s penězi určenými na financování terorismu, podá o tom cestou České advokátní komory oznámení Finančnímu analytickému útvaru. Prolomení mlčenlivosti se netýká takových činností advokáta, které souvisí s jeho základním posláním, tedy poskytováním právního poradenství a zastupováním před soudy včetně obhajoby v trestním řízení.*“ (Ministerstvo financí, 2004).

K tomuto lze konstatovat, že zákonná úprava definuje postup, kdy advokát (či notář) zejména není povinen oznamovat podezřelé obchody nebo informovat FAÚ o informacích, které získal od klienta nebo i jiným způsobem v souvislosti s

- poskytováním právního poradenství nebo následným ověřováním právního postavení klienta,
- obhajobou klienta v trestním řízení,
- zastupováním klienta v řízení před soudy, nebo

- poskytováním jakýchkoliv právních porad klientovi ohledně trestního nebo jiného řízení před soudy bez ohledu na to, zda tato již byla skončena či nikoliv. (Česko, 2008)

Zároveň pokud nastane situace, která není vyňata z povinnosti oznámit podezřelý obchod, činí advokát i notář toto oznámení příslušné profesní komoře, přičemž tato komora přijaté oznámení prozkoumá, zda není v rozporu s omezeními výše (resp. s ustanovením § 27 odst. 1 nebo 2 AML zákona) a při splnění zákonných podmínek předá toto oznámení k šetření FAÚ.

„Ustanovení § 27 odstavců 1 a 2 je negativním vymezením povinností. (...) Uvedené právní profese nemají oznamovací povinnost k podezřelému obchodu ani informační povinnost vůči zaměstnancům FAÚ v případech, kdy se rozhodují o uzavření smlouvy, resp. přijetí zmocnění od případného klienta (...). Rovněž na advokáta i notáře se vztahuje povinnost překážení trestného činu podle § 367 TrZ, která se vztahuje mj. na trestné činy teroristického útoku a legalizace výnosů z trestné činnosti; lze dovodit, že i včasným oznámením FAÚ lze takový trestný čin účinně překazit. (...) Z oznamovací povinnosti dle § 368 TrZ je advokát vyloučen, pokud se o něm dozvěděl v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe.“ (Tvrdý, 2009, s. 174)

Dlouhodobě lze říci, že oznámení ze strany advokátů a notářů jsou s ohledem na výše uvedené spíše raritou a například účty advokátních úschov je možné považovat za produkt se zvýšeným rizikem legalizace výnosů z trestné činnosti. Advokáti jsou celosvětově zneužívání k praní peněz – otázkou pouze je, zda se jedná o zneužití jejich stavu, nebo zneužití jejich motivace ziskem a tedy jejich dobrovolné podílnictví na trestné činnosti. Pokud by se jednalo o druhou možnost, potom se domnívám, že by se mělo jednat o problém řešený velmi nekompromisním postupem ze strany komory.

K danému tématu bych chtěl ještě doplnit informaci, kterou jsem si ověřil na setkání orgánů bojujících v ČR proti legalizaci výnosů z trestné činnosti konaném 3. prosince 2015 na půdě Vysoké školy finanční a správní za účasti zástupců bank, MF, České národní banky, Policie ČR a finanční správy, kdy zástupci FAÚ sdělili, že jejich možnost kontroly ohledně plnění povinností vyplývajících z AML zákona u notářů a advokátů je naprosto minimální až nulová. V průběhu roku 2015 tedy neučinili ani jedinou.

6. ZÁKONNÉ POVINNOSTI ULOŽENÉ POVINNÝM OSOBÁM

V této kapitole bych chtěl velmi stručně shrnout a popsat povinnosti, které zákon povinným osobám ukládá za účelem předcházení a odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti. Každá z těchto povinností je relativně složitým institutem, o kterém by bylo možné napsat samostatný text, nicméně pro potřeby této práce se pokusím být přiměřeně stručný. Zároveň bych chtěl čtenáři alespoň nastínit předpoklady, na kterých celý systém prevence a boje proti praní peněz stojí a bez kterých nemůže existovat.

6.1 Povinnost identifikace

Jak vyplývá z § 7 a § 8 AML zákona, které podrobně pojednávají o identifikaci klienta, povinná osoba musí zjistit a ověřit, kdo je jejím klientem, resp. účastníkem obchodu. Tato povinnost je dána pro všechny obchody v objemu přesahujícím ekvivalent 1.000 EUR nebo vždy při vzniku obchodního vztahu.

Veškeré předepsané identifikační údaje zjistí a ověří podle identifikačního dokladu, kterým je pro fyzickou osobu průkaz totožnosti a pro právnickou osobu doklad o její existenci. Součástí identifikace právnické osoby je samozřejmě také zjištění totožnosti fyzické osoby, která za společnost jedná, a ověření, zda je k takovému jednání oprávněná.

Zjištěné identifikační údaje povinná osoba zaznamená a uchovává v souladu s § 16 AML zákona. Tento proces bude popsán v samostatné podkapitole.

Identifikace klienta se standardně děje za fyzické přítomnosti identifikovaného. Zákon sice umožňuje výjimky z tohoto postupu, ale jejich použití spojuje s konkrétními podmínkami, které musejí být splněny. V případě identifikace provedené notářem by měl být k tomuto postupu dán vážný důvod (viz § 10 odst. 1 AML zákona), v případě převzetí identifikace od finanční instituce je potom dána povinnost, že nesmí mít povinná osoba pochybnosti o správnosti převzatých informací. Obecně lze konstatovat, že tyto způsoby identifikace jsou používány spíše výjimečně. Způsob, který ovšem některé povinné osoby používají často a který nepředpokládá přítomnost identifikovaného, je uzavření smlouvy o finančních službách distančním způsobem podle občanského zákoníku. Jedná se v podstatě o specifický způsob převzetí identifikace od jiné finanční instituce, který AML zákon upravuje ve svém § 11 odst. 4.

6.2 Kontrola klienta

Identifikace slouží k přiřazení obchodu k osobě jeho účastníka. Spolu s povinností uchovávat údaje o obchodech stanoveným způsobem se jedná o hlavní nástroj ke sledování finančních toků a následně vytváření případného důkazního materiálu pro potřeby trestního řízení. Kontrola klienta je naproti tomu nástrojem pro zjištění informací o povaze obchodu, původu prostředků v něm použitých a tedy stěžejním instrumentem k hodnocení, zda se jedná nebo nejedná o podezřelý obchod, resp. zda daný obchod odpovídá povaze klienta a informacím, které jsou o něm povinné osobě známy.

I z tohoto důvodu je povinné pro všechny klienty se požadavku kontroly ze strany povinné osoby podrobit, poskytnout nutnou součinnost a sdělit povinné osobě požadované informace. V případě, že tyto informace povinná osoba neobdrží, měla by v souladu s § 15 AML zákona odmítnout uskutečnění obchodu. Stejný postup by měla povinná osoba uplatnit v případě, že sdělené informace nejsou důvěryhodné nebo má o jejich pravdivosti pochybnosti. Je zde tedy dán prostor pro vyhodnocení na straně povinné osoby, která by neměla pouze získat informace bez ohledu na jejich obsah a obchod provést. Naopak kontrola klienta v žádném případě není zamýšlena jako nástroj šikany účastníka obchodu a pokud je povaha obchodu zřejmá včetně toho, že se nejedná o podezřelý obchod, neměla by povinná osoba informace od klienta vyžadovat.

Pokud povinná osoba přistoupí k odmítnutí provedení obchodu, zajistí předmětné prostředky do sdělení a doložení požadovaných informací – a to za tím účelem, aby zákazník převod nerealizoval jinak a tím se fakticky vyhnul splnění povinnosti. Podrobně postup neprovedení obchodu rozpracovávám v samostatné kapitole dále.

6.3 Zjišťování skutečného majitele právnické osoby

V rámci kontroly klienta má povinná osoba rovněž povinnost zjišťovat skutečného majitele právnické osoby. Definice skutečného majitele je obsažena v § 4 odst. 4 AML zákona:

„(4) Skutečným majitelem se pro účely tohoto zákona rozumí

a) u podnikatele

1. fyzická osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování obchodního závodu u tohoto podnikatele; nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby nebo jiných osob,

2. fyzická osoba, která sama nebo na základě dohody s jiným společníkem nebo společníky disponuje více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele; disponováním s hlasovacími právy se rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popřípadě možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou,

3. fyzické osoby jednající ve shodě, které disponují více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele, nebo

4. fyzická osoba, která je na základě jiné skutečnosti příjemcem výnosů z činnosti tohoto podnikatele,

b) u nadace nebo nadačního fondu

1. fyzická osoba, která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo

2. nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem výnosů nadace nebo nadačního fondu, fyzická osoba nebo okruh osob, v jejichž zájmu byly založeny, nebo v jejichž zájmu působí,

c) u spolku podle jiného právního předpisu (6), ústavu, obecně prospěšné společnosti anebo jiné obdobné osoby a v případě svěřeneckého vztahu nebo jiného obdobného vztahu podle cizího právního řádu fyzická osoba,

1. která disponuje více než 25% jejich hlasovacích práv nebo majetku,

2. která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo

3. v jejímž zájmu byly založeny nebo v jejímž zájmu působí, nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem jejich výnosů.“ (Česko, 2008)

Toto ustanovení zůstává zachováno též v návrhu novely AML zákona. Navíc však bude doplněna definice skutečného majitele pro svěřenský fond, který byl nově zaveden do českého právního řádu novým občanským zákoníkem:

„d) u svěřenského fondu nebo obdobného právního uspořádání fyzická osoba,

1. která je zakladatelem,

2. která je svěřenským správcem,

3. která je obmyšleným,

4. v jejímž zájmu byl založen nebo v jejímž zájmu působí

5. která je oprávněná k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu, nebo

6. *kteřá fakticky nebo právně vykonává přímo či nepřímó prostřednictvím jiné osoby rozhodující vliv nad svěřenským fondem nebo obdobným právním uspořádním.* “ (Česko, 2016)

Dále bude také nově definován postup pro zjištění skutečného majitele v případě, kdy nelze využít žádný ze způsobů pospaných výše:

„e) fyzická osoba nebo osoby, které fakticky vykonávají nejvyšší řídicí funkci, nelze-li skutečného majitele určit podle písmene a) až d).“ (Česko, 2016)

Návrh novely zákona je zakotvením výkladového stanoviska FAÚ přímo do textu zákona, protože obdobný postup byl stanoven již v rámci Metodického pokynu č. 3, který byl FAÚ zveřejněn již 29. října 2013 (Finanční analytický útvar, 2013). Tento postup byl jistým posunem ve výkladu zákona, protože před zveřejněním metodického pokynu se v případě společnosti s podíly drobných akcionářů nebo společníků uvažovalo, že tato nemá žádného skutečného majitele. Podle nové úpravy již bude výklad odlišný a to, že skutečným majitelem v tomto případě je osoba nejvyššího statutárního orgánu. Za určitých okolností může být naplněn rizikový faktor neprůhledné vlastnické struktury, čemuž by povinná osoba měla přizpůsobit rizikový profil takového klienta.

Vzhledem k tomu, že český právní řád i přes snahu zprůhlednit strukturu zejména u akciových společnostech, vydáním zákona č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společnostech, stále umožňuje relativně jednoduchým způsobem ukrýt vlastníka v anonymních společnostech nebo v offshore teritoriích, je proces zjištění skutečného majitele velmi často blížký věštění z křišťálové koule. V krajním případě se tedy klient s neprůhlednou vlastnickou strukturou a zvýšeným rizikem legalizace výnosů z trestné činnosti může stát až nepřijatelným klientem, a to zejména pokud klient odmítne při zjišťování skutečného majitele spolupracovat s povinnou osobou. Potom je na místě postup dle § 15 – *„povinná osoba odmítne (...) uzavření obchodního vztahu v případě, že (...) se klient odmítne podrobit identifikaci, neposkytne potřebnou součinnost při kontrole podle § 9 (...), anebo má-li osoba provádějící identifikaci nebo kontrolu pochybnosti o pravdivosti informací poskytnutých klientem nebo o pravosti předložených dokladů.*“ (Česko, 2008). Zejména by však takový klient měl podléhat důkladné kontrole obchodů.

Zjišťování skutečného majitele je také jedním z předpokladů uplatňování mezinárodních sankcí. V případě, že skutečným majitelem právnické osoby, resp. finančních prostředků v jejím vlastnictví, by byla osoba, proti které Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce

v souladu se zákonem č. 69/1996 Sb., o uplatňování mezinárodních sankcí, potom by se měly tyto sankce uplatnit právě i na právnickou osobu, resp. prostředky na jejích bankovních účtech. V případě, že by totiž toto pravidlo neexistovalo, nepředstavovalo by žádný problém pro členy teroristických organizací převádět prostředky k financování terorismu prostřednictvím právnických osob, ve kterých by byli sami registrováni. Takto je zde nastavena alespoň minimální překážka v povinnosti takovou společnost registrovat na „bílého koně“, přičemž i převody na účty takových společností jsou monitorovány z pohledu sankcionovaných osob.

6.4 Povinnost uchovávat údaje stanoveným způsobem

Banka a jiné povinné osoby mají ze zákona právo, ba dokonce povinnost získávat, ověřovat a zaznamenávat identifikační údaje v předepsaných případech. Jedná se o identifikační údaje, jak je stanovují zejména § 7 a § 8 AML zákona. U fyzické osoby se jedná o všechna jména a příjmení, rodné číslo, nebylo-li přiděleno, datum narození, místo narození, trvalý nebo jiný pobyt, státní občanství a také obchodní firma včetně odlišujícího dodatku, místo podnikání a identifikační číslo, pokud se jedná o fyzickou osobu podnikatele. Dále také druh, číslo, dobu platnosti a orgán, který vydal průkaz totožnosti, podle kterého byl klient identifikován. (Česko, 2008)

Pro právnickou osobu se potom jedná o obchodní firmu nebo název včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, sídlo, identifikační číslo osoby, nebo obdobné číslo přidělované v zahraničí. Dále však podle stávající právní úpravy identifikuje povinná osoba nejen osobu, která jménem této právnické osoby jedná, ale také v souladu s § 5 písm. b) AML zákona u všech osob, které jsou jejím statutárním orgánem i plný rozsah identifikačních údajů fyzické osoby kromě údajů o průkazu totožnosti. Ty má povinnost zjišťovat pouze u osob, které za danou právnickou osobu jednají v předmětném obchodě (typicky například pouze jedna osoba jednatele, která má oprávnění podepisovat samostatně v případě společnosti s ručením omezeným), nebo které jsou oprávněny disponovat prostředky na bankovním účtu. Dále je nutné u právnických osob v souladu s ustanovením § 9 AML zákona zjišťovat také skutečného majitele této právnické osoby, k čemuž bylo více v kapitole 6.3.

Teprve pokud proběhne identifikace včetně ověření totožnosti jednajících osob, lze obchod podléhající povinnosti identifikace realizovat. Veškeré údaje o tomto obchodě je nutné uchovávat předepsaným způsobem. Jak je patrné z vybraných citovaných ustanovení zákona, stanovuje zákon povinnost archivovat následující:

- veškeré údaje podle § 8 odst. 1 a 2 nebo údaje o plátcí v případě převodů peněžních prostředků,
- kopie dokladů předložených k identifikaci, byly-li pořizovány,
- údaj o tom, kdo a kdy provedl první identifikaci klienta,
- dokumenty odůvodňující výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta,
- originál nebo ověřenou kopii plné moci v případě zastupování klienta. (Česko, 2008)

Veškeré tyto dokumenty musí povinná osoba uchovávat po dobu 10 let od ukončení smluvního vztahu s klientem, přičemž lhůta počíná běžet až prvním dnem kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém byl uskutečněn poslední úkon obchodu známý povinné osobě – tedy v krajním případě až po 11 letech od ukončení smluvního vztahu. Stejně tak uchovává povinná osoba údaje o obchodech klienta po dobu nejméně 10 let,¹ pokud na ně dopadá povinnost identifikace.

Povinná osoba má tedy povinnost archivovat dokumenty ke kontrole klienta před a během trvání smluvního vztahu, tak aby byla schopna doložit splnění povinnosti v případě kontroly ministerstvem nebo ČNB jako regulátorem.

Doba archivace byla stanovena na deset let s ohledem na promlčecí dobu u nejzávažnějších trestných činů. Je otázkou, zda po uplynutí lhůty dle AML zákona je povinná osoba povinna archivované údaje smazat v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, nebo je oprávněna je na základě zmocnění AML zákona nadále archivovat. § 16 AML zákona totiž v této věci pouze stanovuje povinnost archivovat po dobu nejméně 10 let, zatímco zákon o ochraně osobních údajů naopak dává možnost pouze po dobu zpracování nezbytného pro dodržení právní povinnosti správce.

¹ Výjimku tvoří obchody s hodnotou do ekvivalentu 10.000 EUR, kdy je minimální doba archivace stanovena na dobu 5 let.

6.4.1 Problematika stávající a budoucí úpravy identifikace osob napojených na klienta – právnickou osobu

Za relativně velký konflikt zákonných požadavků a toho, co je v praxi povinných osob standardem, resp. co se mně osobně jeví ještě účelné zjišťovat, považuji zejména v rámci povinnosti identifikace právnických osob zjišťování plného rozsahu identifikačních údajů i nejednajících statutárních orgánů.

Pro potřeby zjišťování skutečného majitele již ministerstvo financí vydalo metodický pokyn, který stanovuje, že u skutečného majitele je potřeba zjišťovat takový rozsah identifikačních údajů, aby bylo možné osobu jednoznačně ztotožnit, resp. aby bylo možné vyloučit, že se jedná o osobu, proti které Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce (Finanční analytický útvar, 2013). V krajním případě se tedy jedná například o kombinaci jména, příjmení a data narození.

Nicméně tento postup zatím není možné uplatnit také na nejednající statutární orgány. To považuji za nekoncepční dvojkolejnost. V případě, že klientem je například zahraniční právnická osoba, která má několik členů statutárního orgánu oprávněných jednat za společnost samostatně, potom může nastat situace, kdy za společnost jedná jediná osoba, nebo dokonce v krajním případě zmocněnec na základě plné moci (typicky advokát), který není povinné osobě provádějící identifikaci schopen doložit identifikační údaje všech členů statutárního orgánu v rozsahu, jak to požaduje zákon – tzn. jména, příjmení, datum narození (rodné číslo), místo narození, trvalý nebo jiný pobyt, státní příslušnost, pohlaví.

Tyto údaje však nejsou velmi často evidovány ani v zákonných registrech jednotlivých zemí – zejména z důvodu ochrany osobních údajů a toho, že většinou ke ztotožnění osoby postačuje její celé jméno a datum narození. Také obchodní rejstřík České republiky eviduje pouze některé identifikační údaje.² Povinné osoby mohou tyto identifikační údaje zjišťovat v souladu s výkladem zákona pouhým dotazem na klienta, resp. osobu, která ho v jednání zastupuje, pokud je takové sdělení věrohodné (Tvrdý a Bártová, 2009, s. 119). Pokud je toto uznávanou možností zjištění, bez povinnosti verifikovat zjištěná data, potom pochybují o smyslu této zákonné povinnosti.

² Jména, příjmení, trvalý pobyt, datum narození.

Na tuto problematiku jsem narazil v rámci své pracovní činnosti a pokusil jsem se na tento rozpor upozornit při diskuzi s ministerstvem. Ministerstvo financí sice uznalo, že smysl identifikace je při zjištění údajů běžně zapisovaných do obchodního rejstříku naplněn, nicméně není dodržena litera zákona. Podle posledních vyjádření zástupců právního oddělení FAÚ tato povinnost z návrhu novely AML zákona vypadne, nicméně dle mého názoru toto tvrzení text návrhu novely AML zákona nepotvrzuje (srov. stávající a navrhované znění § 5 písm. b) a § 8 odst. 2 písm. b) v Příloze 1).

Jedinou změnou ohledně zjišťování identifikace je tedy povinnost zjišťování vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného majitele v novelizovaném § 9. Toto ustanovení však pouze rozšiřuje povinnosti dle §§ 5 a 8 AML zákona. Správný výklad je tedy, že povinná osoba má povinnost zjišťovat vlastnickou a řídicí strukturu klienta a jeho skutečného majitele v rámci kontroly klienta, která navazuje na povinnost identifikace při vzniku smluvního vztahu nebo obchodu nad 15.000 EUR. Avšak v rámci identifikace stále platí povinnost zjišťovat plný rozsah identifikačních údajů členů statutárního orgánu právnické osoby. V zájmu povinných osob doufám a věřím, že tato neúměrně přísná povinnost bez adekvátního nástroje, jak její splnění zajistit, dozná v brzké budoucnosti legislativních nebo výkladových změn.

6.5 Povinnost mlčenlivosti

Povinnost mlčenlivosti považuji za jeden ze základních předpokladů efektivity boje proti praní peněz. Dává totiž možnost zajistit prostředky dříve, než se vyšetřované osoby dozvědí, že jsou předmětem šetření FAÚ nebo že jejich prostředky jsou považovány za výnos z trestné činnosti. Nemohou tak nelegálně prostředky ukrýt a zmařit jejich zajištění, resp. vůbec šetření trestného činu.

Žádná zákonná povinnost není všespatitelná, a tedy nelze předpokládat, že povinnost mlčenlivosti stanovená AML zákonem zabráni tomu, aby došlo naprosto k zamezení informačních úniků jak ze strany vyšetřujících orgánů, tak povinných osob. Riziko, že povinná osoba správně nezajistí prostředky proti dispozici je relativně nízké, resp. by za něj byla povinná osoba plně odpovědná. Mnohem větší riziko spatřuji v situaci, kdy se FAÚ v rámci šetření teprve obrací na povinné osoby s dotazy o sdělení informací (viz kapitola 7.1.8 Informační povinnost) o majitelích účtu, zůstatcích apod., které mohou jednotliví zaměstnanci povinných osob zneužít a předat je vyšetřovaným.

Proto je velmi žádoucí maximálně omezit okruh osob, které k takovým informacím mohou mít u povinné osoby přístup – zejména využíváním specifických komunikačních kanálů pracujících na principu datových zpráv, které mohou zpracovávat pouze někteří zaměstnanci nebo statutární orgány společnosti. Potom při porušení mlčenlivosti je možné s větší mírou pravděpodobnosti určit původce úniku a zahájit příslušné kroky pro porušení povinnosti, v krajním případě i trestní stíhání. Tyto kontaktní osoby a požadavek na jejich zřízení je definován v § 22 AML zákona. K významnému snížení rizika by dle mého názoru došlo zavedením centrální evidence účtů, kdy by velká část dotazů jak ze strany FAÚ, tak i jiných orgánů jako jsou policie nebo exekutoři, zcela odpadla. Zaměstnanci povinné osoby by se tak o šetření osob, které nemají u dané povinné osoby vedeny účty, nemusely vůbec dozvědět. Více o tomto v kapitole věnující se centrální evidenci účtů.

Kontaktní osoba potom nese odpovědnost za komunikaci s FAÚ, ale také za to, komu informace o podezřelém obchodu sdělí. Povinnost mlčenlivosti je obecně koncipována natolik široce, že dopadá na všechny, kteří se o skutečnostech týkajících se oznámení a šetření podezřelého obchodu či úkonů ministerstva dozvěděli. Výslovně se jedná o zaměstnance ministerstva i povinné osoby. Dále také všechny osoby, které se o skutečnostech o šetření podezřelých obchodů dozví. Z ustanovení § 38 odst. 4 AML zákona lze dovodit, že této mlčenlivosti může být kdokoliv zproštěn pouze předsedou vlády nebo pověřeným členem vlády.

K povinnosti mlčenlivosti dle AML zákona přistupují také další zákonné mlčenlivosti, jako je například bankovní tajemství definované § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Mohlo by se jevit jako zarážející, že mlčenlivost podle AML zákona výslovně nedopadá na Policii ČR nebo jiné státní orgány, které mohou být ministerstvem informovány o výsledcích šetření dle § 32. Důvodem je, že ve chvíli předání informace orgánům činným v trestním řízení nebo orgánům finanční nebo celní správy se již nejedná o šetření podezřelého obchodu, ale v případě trestného činu o vyšetřování trestné činnosti, které se řídí trestním řádem, který sám stanovuje povinnost mlčenlivosti v § 8a a násl. Analogický přístup uplatňuje i finanční a celní správa. V těchto případech tedy již nejde o předání informace o šetřeném podezřelém obchodu.

Velmi zajímavou praktickou otázkou v rámci aplikace AML zákona je zachování mlčenlivosti povinnou osobou zejména v případě odložení splnění příkazu klienta v souladu s § 20, kdy (jak bude dále uvedeno v kapitole 8.3) může dojít k situaci, kdy povinnost neprovést

klientovi jeho platební příkaz může trvat běžně sedm dní a po celou dobu je povinná osoba vázána mlčenlivostí o důvodech neprovedení tohoto platebního příkazu, v extrémním případě hotovostního výběru. Mlčenlivost trvá až do doby zajištění prostředků exekučním příkazem nebo policejním usnesením, který je doručován také majiteli účtu.

K platnosti povinnosti mlčenlivosti je zajímavé výkladové stanovisko FAÚ vydané pro potřeby povinných osob, které stanovuje:

„Smyslem ustanovení § 38 je zejména:

- *nerušený průběh šetření podezřelého obchodu,*
- *ochrana zpracovávaných a uchovávaných informací po dobu, než jsou výsledky šetření předány jinému orgánu podle § 32 AML zákona,*
- *zachování možnosti použít zajišťovacích opatření vůči majetku v případném následném trestním řízení*
- *ochrana osob, které oznamují podezřelé obchody, před hrozbami nebo nepřátelskými činy.“* (Finanční analytický útvar, 2015)

Toto stanovisko tedy potvrzuje i výklad autora práce, že mlčenlivost dle AML zákona trvá zejména do doby postoupení závěrů šetření jinému orgánu.

Dále v textu potom FAÚ sděluje, že *„tato zvláštní ochrana u některých informací ztrácí význam po ukončení šetření FAÚ a podání trestního oznámení orgánům činným v trestním řízení.“* (Finanční analytický útvar, 2015). Výslovně však akcentuje, že tento přístup *„nelze vztáhnout na informace popsané v poslední výše uvedené odrážce, tedy takové informace, které by mohly ohrozit konkrétní osoby na straně povinné osoby jako oznamovatele například tím, že zařazením do trestního spisu k nim získá přístup osoba, již se takové oznámení týkalo.“* (Finanční analytický útvar, 2015).

Byť toto stanovisko bylo odpovědí na dotaz jedné z povinných osob, zda jsou orgány činné v trestním řízení v rámci šetření trestné činnosti na základě podnětu FAÚ oprávněny požadovat například text oznámení podezřelého obchodu přímo po povinné osobě, domnívám se, že je vhodné ho zde publikovat také jako obecně použitelné výkladové stanovisko k ustanovení upravujícímu mlčenlivost.

Domnívám se, že ochrana oznamovatele by měla jít tak daleko, že by v rámci spisu nikdy nemělo figurovat nejen jméno oznamovatele, tzn. konkrétní fyzické osoby, ale ani jméno

právnícké osoby, která oznámila podezřelou aktivitu, protože toto může mít hned dva negativní důsledky, pokud se k této informaci dostane osoba, proti které je vedeno trestní řízení:

- negativní reakce vůči povinné osobě; v krajním případě zjištění, kdo v rámci povinné osoby oznámil podezřelý obchod a msta vůči osobě oznamovatele.
- negativní reakce vyšetřovaného, který trestný čin ve skutečnosti nezpůsobil a dozví se, že jeho činnost nahlásila například banka a z tohoto důvodu následně ukončí smluvní vztah, či dokonce učiní mediální prohlášení, které mohou oznamovatele podezřelé aktivity poškodit.

6.6 Specifické povinnosti vůči politicky exponovaným osobám

Úprava povinností vůči politicky exponovaným osobám (dále jen „PEP“) vyplývají z evropské regulace a je jakýmsi odrazem toho, že transakce osob podílejících se na veřejné moci jsou považovány za rizikové z pohledu korupce, a tedy i následné legalizace. Toto reflektuje také velmi široká definice PEP, mezi které jsou řazeny i osoby s nositelem politické funkce spřízněné. Definice PEP je obsažena v § 4 odst. 5 AML zákona.

Problematika politicky exponovaných osob je rozsáhlá a poměrně samostatná a její rozpracování by šlo nad rámec účelu této práce. Ve zkratce lze říci, že vůči PEP se kromě standardní kontroly klienta uplatňují některé specifické povinnosti. S ohledem na povinnosti stanovené vyhláškou ČNB č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „AML vyhláška“), konkrétně potom jejím § 5 odst. 3 písm. c) bod 3, „*věnuje instituce zvýšenou pozornost obchodům politicky exponovaných osob.*“ (Česko, 2008a).

6.7 Zvláštní povinnosti úvěrových a finančních institucí

V hlavě V AML zákona jsou stanoveny některé specifické povinnosti jednotlivým druhům povinných osob. Ustanovení § 25 definuje povinnosti přímo bankám jako úvěrovým institucím a míří zejména na uzavírání tzv. korespondenčních bankovních vztahů. Citovaná ustanovení jsou sice důležitá z pohledu prevence legalizace a řízení rizik spojených s realizací zahraničního platebního styku, nicméně nemají zásadní vztah k tématu této práce. Zmíním zde tedy pouze odstavec šestý, který pouze opětovně stanovuje povinnost vyplývající již z § 16 – konkrétně povinnost uchovávat údaje o obchodech, které podléhají povinnosti identifikace po dobu alespoň 10 let od ukončení smluvního vztahu s klientem.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7. ANALÝZA PROCESU VEDOUCÍHO K ZAJIŠTĚNÍ VÝNOSU Z TRESTNÉ ČINNOSTI

7.1 Oznamování podezřelých obchodů

Tato kapitola pojednává o způsobech, jakými povinné osoby postupují v případě identifikace podezřelého obchodu – jaké jsou možnosti a pro které konkrétní situace jsou tyto postupy využitelné. Předpokladem pro oznámení podezřelého obchodu je samozřejmě jeho rozpoznání. Finanční instituce používají různé metody detekce, které si dávají za cíl rozpoznat nejrůznější metody legalizace, přičemž použití konkrétní metody legalizace je závislé na dvou faktorech – na zdrojové trestné činnosti a na formě výnosu. (Dvořák, 2010, s. 12)

Zatímco některé metody legalizace je možné odhalit zvýšeným monitoringem hotovostních obrátů, jiné naopak sázejí na vysoký počet bezhotovostních transakcí přes velký počet osob, jiné využívají daňových rájů atd. Proto finanční instituce neustále musejí sledovat aktuální trendy v oblasti legalizace a svůj monitorovací systém jim přizpůsobovat. Obecně však lze trestnou činnost generující výnosy, které mají být legalizovány, rozdělit do pěti základních kategorií: pašování drog, terorismus, trestná činnost tzv. bílých límečků, úplatkářství a jiná trestná činnost. Čím organizovanější je původní trestná činnost, tím se dá předpokládat organizovanější proces legalizace. (Reuter, 2004, s. 4)

7.1.1 Podezřelé obchody

Pokud má tato kapitola pojednávat o způsobech, jakým povinné osoby oznamují podezřelé aktivity, se kterými se v rámci své činnosti setkávají, považují za nutné nejprve popsat, co to je podezřelý obchod, protože toto téma jsem doposud ve své práci poněkud opominul.

AML zákon definuje v § 6 podezřelý obchod jako „*obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat*“ (Česko, 2008). Následuje potom deklaratorní výčet toho, co lze považovat za podezřelý obchod:

- „a) klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,*
- b) během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,*

- c) počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,*
- d) klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,*
- e) prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,*
- f) účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,*
- g) klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,*
- h) klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo*
- i) povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi.“*
(Česko, 2008)

Bez ohledu na znaky uvedené výše, je nutné za podezřelý považovat takový obchod, kdy:

- „a) klientem nebo skutečným majitelem je osoba, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,*
- b) předmětem obchodu je nebo má být zboží nebo služby, vůči nimž Česká republika uplatňuje sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí, nebo*
- c) klient se odmítá podrobit kontrole nebo odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná.“* (Česko, 2008)

Co je z pohledu praxe velmi důležité, je jakási presumpce viny. Jako předpoklad vzniku oznamovací povinnosti postačuje, že existují okolnosti, které nasvědčují tomu, že by se mohlo jednat o legalizaci výnosů nebo financování terorismu. Není a priori nutné toto podezření prokázat před plněním oznamovací povinnosti.

V případě, že povinná osoba vyhodnotí obchod jako potenciálně podezřelý, měla by bez ohledu na výši transakce identifikovat účastníka obchodu – potenciálního pachatele trestného činu – a provést kontrolu klienta ve vztahu k předmětnému obchodu – tzn. typicky zjistit účel transakce a původ prostředků v obchodě použitých, posoudit, zda zjištěné informace odpovídají profilu klienta. Pouze na základě těchto informací je totiž schopna kvalifikovaně rozhodnout, zda se jedná nebo nejedná o podezřelý obchod.

Pro účely kontroly klienta je povinná osoba oprávněna požadovat informace, dokumenty, výpisy, smlouvy, faktury apod. vztahující se k předmětnému obchodu. V případě, že by klient požadovanou součinnost odmítl poskytnout, je nutné postupovat v souladu s ustanovením § 6 odst. 2 písm. c) AML zákona, a tedy považovat obchod vždy za podezřelý a podat oznámení podezřelého obchodu podle § 18 nebo § 20. Navíc, pokud to povaha obchodu umožňuje, odmítne povinná osoba také provedení obchodu v souladu s § 15.

Povinná osoba neprovede obchod do okamžiku, kdy jsou vyvráceny všechny její pochybnosti o tom, že se jedná o podezřelý obchod. V případě neprovedení obchodu ze zákonných důvodů a splnění oznamovací povinnosti vůči FAÚ by povinné osobě neměla hrozit odpovědnost za škodu z titulu neprovedení transakce. Tato odpovědnost přechází na stát. Toto lze dovodit z obecného principu, že za dodržení zákonné povinnosti by neměl subjekt práva utrpět negativní důsledky – a to žádný druh sankce ze strany veřejného práva, ale ani povinnost hradit škodu v rámci soukromoprávního vztahu. FAÚ dlouhodobě deklaruje, že v případě, že by takováto situace nastala a povinné osobě by vznikla povinnost hradit škodu, přešla by povinnost uhradit škodu na stát. Uvedená informace je obsažena také ve stanovisku FAÚ dostupném na webu ministerstva: „*Pokud nejde o zjevné zneužití tohoto instrumentu a je i dále postupováno v souladu se zákonem (povinnost podání OPO bez zbytečného prodloužení), odpovědnost za případnou škodu způsobenou klientovi přebírá stát (Ministerstvo financí).*“ (Finanční analytický útvar, 2015).

7.1.2 Oznámení podezřelého obchodu

Oznámení podezřelého obchodu je nejjednodušším způsobem, jak se mohou FAÚ a následně orgány činné v trestním řízení o legalizaci výnosů či financování terorismu dozvědět. Proto je v § 18 AML zákona uložena povinnost oznámit veškeré podezřelé aktivity bezodkladně, nejpozději však ve lhůtě do 5 kalendářních dnů od jeho zjištění. V tomto ohledu je otázkou, zda zjištění nestandardní aktivity, která je dále prověřována povinnou osobou, je již důvodem pro oznámení, nebo zda tato lhůta začíná běžet až poté, co povinná osoba svým šetřením potvrdí, že se skutečně jedná o podezřelou aktivitu, která podléhá oznamovací povinnosti.

Ze stanoviska FAÚ vyplývá, že „*Povinnost podání OPO podle § 6 odst. 2 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb. za této situace není třeba vykládat rigidně: podle aktuální situace povinná osoba zváží, zda je předpoklad získání příslušného vysvětlení od klienta, který je například jen dočasně nedostupný. V takových případech lze klientovi poskytnout přiměřenou dobu ke splnění součinnosti a podání oznámení podezřelého obchodu odložit až do jejího uplynutí.*“

(Finanční analytický útvar, 2015). Dovolil bych si doplnit, že v odůvodněných případech, pokud to povaha obchodu umožňuje, je žádoucí postupovat podle § 15 AML zákona a neprovést sporný obchod do doby, než bude transakce doložena ze strany klienta.

Dle mého názoru je smyslem zákonné úpravy zejména včasnost hlášení, která má vést k možnosti rychlého prověření všech okolností obchodu nejen ze strany povinné osoby, ale také FAÚ, který může provést paralelně vlastní šetření a na základě zjištěných skutečností od policie, finančního ředitelství a jiných orgánů státní správy učinit nutná opatření. Zejména včas zajistit prostředky na bankovních účtech.

Pokud vycházíme z výše uvedeného, má povinná osoba na realizaci šetření lhůtu 5 dnů, ve kterých musí vyloučit, že se jedná o podezřelý obchod, jinak je bez dalšího povinna podat oznámení. Tomuto výkladu odpovídá také požadavek § 20 AML zákona, odložit splnění příkazu klienta, pokud by tím mohlo dojít ke ztížení nebo zmaření možnosti zajistit výnos z trestné činnosti.

Oznámení podezřelého obchodu ze strany některých druhů povinných osob může mít relativně negativní dopad na jejich vztah s klientem. Proto je nutné povinné osoby nejen aktivně motivovat k oznamování podezřelých obchodů – tzn. zejména je poučit o rizicích, která by mohla s tolerováním legalizace výnosů souviset – ale také mít nástroj k trestání těch, kteří své povinnosti vyplývající z AML zákona zanedbají či dokonce úmyslně neplní. K tomu slouží zejména správní trestání, kdy v případě nesplnění oznamovací povinnosti může FAÚ udělit pokutu až do výše 5.000.000 Kč a v případě porušení povinnosti odložit příkaz klienta až do výše 10.000.000 Kč. Navíc lze právnické osobě uložit také v trestním řízení dle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, trest pro naplnění skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti – o tomto více v příslušné kapitole.

Ustanovení § 18 AML zákona upravuje formální stránku oznámení. Z povahy tohoto právního úkonu je zřejmé, že by měl zřejmě obsahovat vždy identifikaci subjektu, kterého se týká, ale také identifikaci všech dalších účastníků obchodu bez ohledu na to, zda se z pohledu povinné osoby účastnili procesu legalizace nebo nikoliv. A to zejména z důvodu poskytnutí informací FAÚ o finančních tocích, které může FAÚ prostřednictvím vyžádání informace od jiných osob dále analyzovat. Dále musí oznámení obsahovat podstatné okolnosti obchodu, které má v době podání povinná osoba k dispozici a které by mohly být významné pro jeho posouzení.

Oznámení nesmí obsahovat údaje o osobě, která podezřelý obchod zjistila, byť jsou uváděny kontaktní údaje osoby, která hlášení zpracovala pro potřeby případného dalšího šetření ze strany FAÚ. Tyto údaje však při použití speciálního komunikačního kanálu bývají přístupné pouze zaměstnancům FAÚ a nestávají se součástí spisového materiálu. Tato opatření slouží k ochraně identity osob, které se na odhalení podezřelého obchodu podílely.

Povinnosti oznamovat podezřelé obchody neodpovídá zákonná povinnost FAÚ vůči povinným osobám informovat je o výsledcích svého šetření, ani o tom, zda jejich oznámení bylo hodnoceno jako relevantní informace nebo nikoliv. V průběhu času se však ustálila praxe, že FAÚ informuje banky o tom, jakým způsobem s jejich oznámením naložil. Zda podal trestní oznámení policii, předal informaci finančnímu nebo celnímu ředitelství, předal informaci do zahraničí nebo uložil v informačním systému.

7.1.3 Neuskutečnění obchodu

Povinnost neuskutečnit obchod, pokud se klient odmítne podrobit identifikaci nebo kontrole, je dalším logickým předpokladem efektivnosti celého systému boje proti praní peněz. Identifikace i kontrola klienta jsou totiž procesy, které sice iniciuje povinná osoba, ale které bez spolupráce klienta nemohou proběhnout. Minimálně by měl tedy klient předložit potřebné dokumenty k identifikaci, zodpovědět dotazy povinné osoby, případně doložit původ prostředků nebo účel transakce tak, aby povinná osoba byla schopna naplnit požadavky zákona. Za porušení povinnosti identifikace a kontroly nemůže být v případě odmítnutí spolupráce potrestána povinná osoba, ale musí zde být možnost postihnout účastníka obchodu, který s ní při plnění povinností dostatečně nespolupracuje.

Přesně takovým institutem je neuskutečnění obchodu (§ 15 AML zákona). V případě, že klient zadá platební příkaz, nebo chce realizovat hotovostní výběr, má banka právo požadovat informace k účelu obchodu a případně také k původu prostředků, které mají být v obchodě použity v souladu s § 9 AML zákona. Pokud toto klient odmítne sdělit, nebo má povinná osoba pochybnosti o pravdivosti sdělených informací, neprovede obchod. Ke zvážení je, zda v tomto případě okamžitě oznamovat podezřelý obchod – nicméně jak vyplývá ze stanoviska FAÚ: „V § 6 odst. 2 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb. je uložena povinnost v situaci, kdy 'klient se odmítá podrobit kontrole nebo odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná' podat vždy oznámení podezřelého obchodu. Logickým výkladem a maiori ad minus lze dovodit, že pokud se zákaz v dané situaci vztahuje na uskutečnění obchodu nebo

uzavření smluvního vztahu, tím spíše se vztáhne na konkrétní jednotlivou transakci v rámci obchodního vztahu.“ (Finanční analytický útvar, 2015).

Tento postup však podle mého neplatí ve chvíli, kdy klient spolupracuje a banka pouze vyhodnotí informace a dokumenty, které byly v rámci kontroly klienta předloženy, jako nedostatečné. V tomto případě se postup výše neuplatní, protože nedošlo k odmítnutí klienta podrobit se kontrole a banka postupuje nadále podle § 15 a neprovede obchod. Není ale povinna bez dalšího oznámit podezřelý obchod, a to zejména, pokud je relativně vysoká pravděpodobnost, že klient v rámci další komunikace požadované informace doloží.

Ačkoliv zákon toto neupravuje, domnívám se, že v případě hotovostního vkladu nebo kreditní bezhotovostní transakce na bankovní účet by měl být použit postup poněkud odlišný. Banka by měla umožnit připsání částky na bankovní účet klienta a zde prostředky zajistit - tzn. neprovede obchod s těmito prostředky, dokud nebude zejména doložen jejich zákonný původ, případně další okolnosti obchodu. Tím, že by banka zvolila postup odmítnutí provedení vkladu z důvodu podezření, že vkládané prostředky mají původ v trestné činnosti, mohlo by takové odmítnutí vkladu vést za určitých okolností k podstatnému ztížení nebo zmaření možnosti zajistit výnos z trestné činnosti a k porušení účelu zákona.

Samostatnou otázkou, kterou zákon v případě postupu dle § 15 neupravuje, je maximální doba, po kterou je banka oprávněna obchod neprovést. Absenci tohoto omezení však nelze vyložit jako možnost blokovat prostředky klienta po libovolně dlouhou dobu. V případě, že povinná osoba ve svém oznámení uvede, že uplatňuje postup podle § 15, FAÚ řeší případ přednostně. Pokud ani v průběhu šetření FAÚ klient bance nedoloží informace, které jsou požadovány k provedení obchodu, je nejzazším termínem k uvolnění prostředků doručení zpětné vazby z FAÚ, že v daném případě nepodal trestní oznámení ani jiné oznámení v režimu zákona. *„Pro oznamovatele je toto sdělení současně osvědčením, na jehož základě i bez součinnosti klienta pominou důvody k neuskutečnění transakce podle § 15 zákona č. 253/2008 Sb., a tuto provede.“ (Finanční analytický útvar, 2015).* Zároveň by však povinná osoba měla zvážit ukončení smluvního vztahu s nespolupracujícím klientem, minimálně jej však kategorizovat jako vysoce rizikového a v souladu s AML vyhláškou u něj uplatnit postupy zvýšené kontroly klienta.

7.1.4 Odklad splnění příkazu klienta

Jak jsem uvedl v předchozí kapitole, postup dle § 15 AML zákona nepředpokládá přímo v textu ustanovení povinnost podat FAÚ oznámení podezřelého obchodu. Postup podle § 20

je daleko formálnější a povinnost oznámit podezřelý obchod staví jako předpoklad celého procesu. Důvodem pro to je skutečnost, že povinná osoba i FAÚ jsou vázáni procesními lhůtami, které počínají běžet právě od momentu přijetí oznámení FAÚ.

Je nutné si uvědomit, že přes určitou podobnost neprovedení obchodu a odložení splnění příkazu klienta nelze tyto libovolně zaměňovat. Postup odložení splnění příkazu klienta lze totiž použít právě a pouze tehdy, pokud nastanou okolnosti předpokládané v § 20 odst. 1 AML zákona.

Důležité výkladové stanovisko, které mohu ze své bankovní praxe potvrdit, je, že není nutné vztahovat postup dle § 20 k příkazu klienta, který již proběhl (platební příkaz, požadavek hotovostního výběru, apod.), ale i k příkazu, který teprve nastane – plánovaný trvalý příkaz, nebo příkaz, který může být přijat až po oznámení podezřelého obchodu (Finanční analytický útvar, 2015). Tato skutečnost má praktické dopady zejména u elektronicky zadávaných plateb, kdy převod je uskutečňován automaticky bez možnosti zásahu ze strany pracovníků povinné osoby.

V případech, kdy není možné provedení příkazu klienta odložit z důvodu způsobu realizace platební transakce, postupuje povinná osoba podle odstavce druhého: *„Podle odstavce 1 se nepostupuje v případě, kdy odložení splnění příkazu klienta není možné, zejména u operací prováděných elektronickými platebními prostředky, nebo kdy je povinné osobě známo, že by takové odložení mohlo zmařit nebo jinak ohrozit šetření podezřelého obchodu; o splnění příkazu klienta povinná osoba ihned informuje ministerstvo.“* (Česko, 2008).

Standardní doba, po kterou je povinná osoba zákonem nucena odložit splnění příkazu klienta je 24 hodin. V případě, kdy si šetření případu žádá delší dobu, může ministerstvo rozhodnout o prodloužení této doby až na 72 hodin. Proti takovému rozhodnutí není přípustný rozklad a jediným účastníkem řízení o něm je povinná osoba, u které se prostředky nacházejí. Pokud během této lhůty ministerstvo neinformuje povinnou osobu o tom, že podalo trestní oznámení, lze obchod provést. V případě, že ministerstvo informuje povinnou osobu, že v zákonné lhůtě (24 nebo 72 hodin od přijetí oznámení) podalo trestní oznámení, potom povinná osoba nesmí provést příkaz klienta dříve než po uplynutí 3 dalších kalendářních dnů – v této lhůtě by totiž měly být prostředky zajištěny orgány činnými v trestním řízení. Lhůta přitom počíná běžet až ode dne následujícího po doručení oznámení o podání trestního oznámení.

7.1.5 Kdy neprovést obchod a kdy odložit splnění příkazu klienta?

V předcházejících dvou kapitolách byly relativně zevrubně popsány postupy povinné osoby v případě, kdy jsou dány důvody k neprovedení obchodu nebo odložení splnění příkazu klienta. Oba instituty jsou si velmi podobné, avšak postup dle § 20 by měl být nástrojem relativně mimořádným, určeným pro případ, kdy je bezodkladně nutné zajistit prostředky. Zároveň je pro povinné osoby jeho použití mnohem jednodušší, protože rozhodnutí o zajištění peněz není na nich, ale na orgánech ministerstva, resp. orgánech činných v trestním řízení, pokud FAÚ podá trestní oznámení. Zatímco u § 15 rozhoduje primárně sama povinná osoba o tom, zda byly zákonné podmínky pro provedení platby splněny, u postupu dle § 20 jednoduše čeká na výsledek šetření FAÚ. V případě, že ve lhůtě 24 nebo 72 hodin nepříjde rozhodnutí o zajištění prostředků, může platbu provést.

Tato skutečnost vedla k tomu, že většina povinných osob výrazně preferovala postup odložení splnění příkazu klienta, a to i v situacích, kdy pro to nebyly dány zákonné důvody. FAÚ dlouhodobě vedl osvětu povinných osob, aby je poučil o nutnosti využívat postup neprovedení obchodu, který dává jak bance, tak FAÚ daleko širší možnosti prověření díky delší lhůtě, čímž zvyšuje pravděpodobnost zajištění prostředků.

Dle mého názoru se dá z textu zákona dovodit povinnost postupu dle § 15 kdykoliv, kdy jsou kumulativně splněny alespoň dvě podmínky – bance nejsou známy všechny informace ohledně původu prostředků a povaze obchodu dle § 9 a zároveň nejsou dány důvody k postupu podle § 20. V některých případech se mohou uplatnit dokonce oba tyto postupy zároveň – banka oznámí podle § 20 podezřelý obchod FAÚ, kterému od tohoto momentu běží lhůta, a zároveň uplatňuje banka nadále postup podle § 15 vůči klientovi – žádá doplnění informací a případně také dokumentů k jeho obchodům. Získané informace mohou sloužit jako podklad pro rozhodnutí FAÚ. Je otázkou, zda poté, co FAÚ nechá lhůtu uplynout, může povinná osoba nadále blokovat prostředky klienta. Podle mého názoru nikoliv, protože nepodání trestního oznámení je důvodem pro zrušení zajištění, nicméně zároveň by banka měla trvat na doložení dokumentů a v případě, že se zjistí jiná okolnost nasvědčující spáchání trestného činu, podat nové oznámení. Zde bych chtěl ovšem zdůraznit, že tento výklad není ze strany FAÚ potvrzen a jedná se pouze o názor autora práce.

Avšak i ze systematického výkladu předpisu lze dovodit, že ustanovení § 15 a § 20 je možné použít zároveň, protože zatímco § 15 spadá do části druhé „Základní povinnosti povinných osob“, hlavy I „Identifikace a kontrola klienta“, §§ 18 a 20 spadají do části druhé, hlavy III

„Postup při podezřelém obchodu“ – tedy § 15 je postup relativně nezávislý na oznámení podezřelého obchodu povinné osoby a dle mého porozumění a v duchu systematiky zákona se jedná spíše o nástroj umožňující realizaci kontroly klienta, než nástroj k plnění oznamovací povinnosti u podezřelých obchodů.

Je otázkou, zda lze použít postup podle § 15 i v případě, že klient s bankou spolupracuje a doložil veškeré požadované informace k transakci, kterou chce realizovat, ale odmítá doložit informace k obchodům realizovaným v minulosti. Domnívám se, že to není důvodem pro neuskutečnění obchodu, protože obchod, ke kterému se povinnost kontroly a součinnosti vztahuje, už byl v minulosti proveden, a tedy nelze postup podle § 15 reálně uplatnit. Zároveň však text zákona říká, že nelze použít ani § 20, protože nehrozí ztížení nebo zmaření možnosti zajištění výnosu z trestné činnosti, a tedy by měla povinná osoba pouze oznámit podezřelý obchod dle § 18, přičemž FAÚ by následně rozhodl o tom, zda došlo ke spáchání trestného činu nebo jiného porušení zákona a předal by informaci příslušnému orgánu k dalšímu opatření. Samozřejmě lze uplatnit § 15 na současnou transakci, pokud ji klient nedoložil a zjistit maximum informací také o obchodech v minulosti, ale to závisí na specifických okolnostech daného případu.

Osobně se přikláním k názoru, že za určitých – byť relativně specifických okolností – je možné postupovat podle § 20 i v případě, že klient s bankou spolupracuje a není pochybnosti o tom, že prostředky v obchodě použité nejsou výnosem z trestné činnosti, ale jsou dány pochyby o původu prostředků použitých k některému obchodu v minulosti. Odložení splnění příkazu klienta a oznámení podané v režimu § 20 by totiž v tomto případě mohlo například vést k zajištění náhradní hodnoty. Povinnost tohoto postupu však zákonem dána není a pro povinnou osobu by mohla za určitých okolností představovat jisté riziko odpovědnosti za způsobenou škodu. Přikláním se k tomu, že v určitých případech by byl uvedený postup naprosto obhajitelný.

7.1.6 Běh lhůt v režimu zákona č. 253/2008 Sb.

Běh času je v právu obecně velmi důležitou právní skutečností, která však nehraje zásadní roli sama o sobě, ale obvykle má spojitost s jiným právním jevem. Právo pracuje zásadně s během času, s jehož koncem spojuje určité právní následky. Dle nového občanského zákoníku je nutné odlišit zejména dobu a lhůtu:

„Podle § 603 je doba takové určení času, úsek času, který omezuje existenci práva a/nebo povinnosti (nájem sjednaný na dva měsíce). Naproti tomu lhůta je určení času, časový úsek,

stanovený nebo určený k uplatnění práva u jiného právního subjektu, popř. u orgánu státní moci (např. lhůta určená k podání žaloby). Sluší se ale upozornit na to, že nemusí jít jen o uplatnění práva, ale může jít třeba o lhůtu ke splnění povinnosti apod. Nedůslednost v rozlišování doby a lhůty je patrná např. v ustanoveních týkajících se právních následků vadného plnění.“ (Dvořák, Švestka a Zuklínová, 2013, s. 204).

Důležité pro stanovení lhůt i dob je vždy počítání času. Pravidla pro počítání času jsou stanovena pro všechny oblasti práva shodně občanským zákoníkem – podle současné úpravy se jedná o §§ 605–608. Ohledně podrobností počítání si dovoluji čtenáře případně odkázat na text zákona. Podstatné je, že lhůta počítaná na dny počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro počátek lhůty, skončí-li lhůta standardně v nepracovní den, je posledním dnem lhůty nejbližší pracovní den. Lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo let končí dnem, který je pojmenován stejně nebo se číslem shoduje se dnem, kdy nastala právní skutečnost rozhodná pro její začátek. Pokud den konce lhůty není posledním v měsíci, potom případně konec lhůty na poslední den měsíce.

AML zákon definuje v současném znění lhůty podle hodin a podle dnů. V případě, že banka uplatňuje odklad splnění příkazu klienta podle § 20, potom je povinna odložit splnění příkazu klienta o nejméně 24 hodin, přičemž tato doba začíná běžet od přijetí oznámení podezřelého obchodu FAÚ. V případě, že si šetření podezřelého obchodu pro složitost vyžaduje delší dobu, ministerstvo rozhodne o prodloužení povinnosti odložit splnění příkazu klienta až na dobu 72 hodin.

Obdobně lze postupovat v případě, kdy povinná osoba podezřelý obchod neoznámila, ale nacházejí se u ní prostředky, které mohou být výnosem z trestné činnosti a zároveň jsou splněny předpoklady definované v § 20 odst. 1. FAÚ vydá rozhodnutí podle odstavce třetího písm. b) a zajistí prostředky na účtu povinné osoby. V tomto případě lhůta počíná běžet nikoliv přijetím oznámení FAÚ, ale naopak vyhlášením – to může být provedeno ústně, telefonicky, telefaxem nebo elektronicky, přičemž následně je povinné osobě doručen poštou originál tohoto rozhodnutí, a co je velmi důležité – účastníkem řízení je pouze povinná osoba, která podezřelý obchod oznámila a povinná osoba, u které se nacházejí prostředky, které mají být zajištěny. Z povahy procesu totiž nemůže být účastníkem řízení osoba, na jejímž účtu jsou prostředky zajištěny, nebo která se na podezřelém obchodu jakýmkoliv způsobem podílela. To by bylo ve faktickém rozporu s požadavkem mlčenlivosti. S ohledem na to, že osoba, proti které rozhodnutí směřuje, není účastníkem řízení, není ani přípustný rozklad proti rozhodnutí.

Povinná osoba potvrdí FAÚ čas, kdy vykonala rozhodnutí (tedy zajistila prostředky). Od tohoto času potom běží lhůta. Zároveň od tohoto okamžiku hrozí povinné osobě sankce dle § 47 AML zákona, pokud by příkaz klienta provedla. Tzn. v případě, že FAÚ vyhlásí rozhodnutí, povinná osoba ho v přiměřené lhůtě nestihne realizovat a prostředky jsou například z bankovního účtu vybrány v hotovosti, neměla by povinná osoba být sankcionována za porušení zákonem uložené povinnosti. Je samozřejmě otázkou, jak dlouhá tato doba k realizaci opatření je. S ohledem na moderní komunikační technologie a předpoklad, že banka má pro tyto situace nastaveny procesy, si troufám tvrdit, že tato doba by neměla trvat déle než několik málo minut.

Nejpozději do doby než uplyne lhůta 24 hodin, v případě prodloužení ze strany FAÚ potom 72 hodin, musí FAÚ povinnou osobu informovat, že podalo trestní oznámení. V opačném případě povinná osoba může – a de facto tedy také musí – příkaz klienta provést. Pokud by to neučinila, vystavuje se riziku neoprávněného zajištění prostředků. V případě, že FAÚ podá ve stanovené lhůtě trestní oznámení, informuje o tom povinnou osobu a počíná běžet nová lhůta, kterou stanoví § 20 v odstavci 7.

Od tohoto okamžiku nesmí povinná osoba provést příkaz klienta následující tři dny, přičemž lhůta počíná běžet v den následující po doručení oznámení o podání trestního oznámení. Jinými slovy – prostředky nelze uvolnit k dispozici klientovi dříve než po uplynutí sedmi dnů (pokud FAÚ využije maximální délku 72 hodin) a v případě, že konec lhůty připadne na nepracovní den, potom lhůta uplyne až následujícím pracovním dnem.

Pokud orgány činné v trestním řízení shledají důvody pro zajištění prostředků, doručí v třídní lhůtě povinné osobě usnesení, podle kterého potom tato postupuje. S ohledem na ustanovení § 79a TŘ rozhodnutí doručí nejprve bance, která potvrdí zajištění peněžních prostředků. Teprve poté je možné informovat majitele účtu. Jedná se o opatření vedoucí k minimalizaci rizika, že majitel účtu bude prostředky disponovat před jejich zajištěním.

Okamžikem zajištění prostředků dle trestního řádu také končí aplikace AML zákona a nadále se již postupuje podle trestního řádu. Končí také povinnost mlčenlivosti dle § 38 AML zákona a povinná osoba je oprávněna sdělit důvod zajištění klientovi (rozhodnutí policie). Trvá však povinnost mlčenlivosti o podaném oznámení podezřelého obchodu, resp. o zajištění ze strany FAÚ.

Ostatní lhůty definované AML zákonem nejsou dle mého natolik zásadní, abych se jimi v této práci podrobněji zabýval. Možná maximální délka zajištění podle § 15 je rozpracována výše v příslušné kapitole.

7.1.7 Změna v počítání lhůt po novele zákona č. 253/2008 Sb.

V rámci návrhu novely AML zákona je základní změnou v oblasti běhu lhůt překlopení lhůty 72 hodin do režimu lhůty určené podle dnů – tzn. prodloužení o další dva pracovní dny namísto celkové doby 72 hodin. To prodlouží celkovou lhůtu nejméně o zbytkovou část dne, ve které hlášení povinné osoby FAÚ přijalo, resp. kdy bylo vyhlášeno rozhodnutí o odložení splnění příkazu klienta. Podstatnější pro možnost FAÚ řádně prošetřit oznámený obchod je, že v případě vyhlášení odkladu splnění příkazu klienta na dobu 3 dnů, resp. prodloužení o další dva dny, se do této lhůty počítají pouze pracovní dny. Tedy v případě delšího pracovního volna může dojít k faktickému prodloužení lhůty i na více než dvojnásobek oproti staré právní úpravě:

„Jestliže hrozí nebezpečí podle odstavce 1 a šetření podezřelého obchodu si pro složitost vyžaduje delší dobu, Úřad rozhodne o prodloužení doby, na kterou se odkládá splnění příkazu klienta, nejdéle však o další 2 pracovní dny nebo o odložení splnění příkazu klienta nebo o zajištění majetku, který má být předmětem podezřelého obchodu, u povinné osoby, u níž se tento majetek nachází, až na dobu 3 pracovních dnů.“ (Česko, 2016).

K této změně uvádí legislativec v důvodové zprávě:

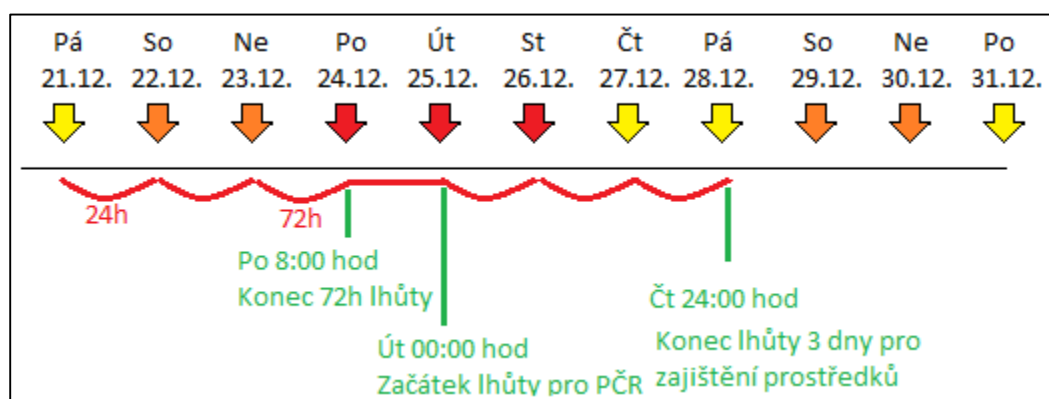
„Změna lhůty v § 20 odst. 3 písm. a) i b) se vztahuje na situace, kdy si šetření podezřelého obchodu si pro složitost vyžaduje delší dobu. Počítání zde uvedených lhůt v hodinách se v praxi ukázalo jako problematické zejména v okamžiku, kdy do této lhůty zasahují dny pracovního klidu; kritické situace nastávají, když dojde k prodloužení víkendu o jeden či více státních svátků, jelikož i šetření FAÚ je do značné míry závislé na získání informací od jiných povinných osob či ze zahraničí a to je v takových dnech prakticky vyloučeno. V zájmu zachování doby potřebné pro šetření složitých případů se navrhuje ponechat v podstatě stejnou lhůtu, avšak ve dnech a s tím rozdílem, že do této lhůty nebudou počítány dny pracovního klidu.“ (Česko, 2016).

S tímto vyjádřením lze souhlasit co do skutečnosti, že šetření FAÚ je závislé také na informacích od jiných povinných osob a orgánů činných v trestním řízení. Tyto osoby ve dnech pracovního volna z pochopitelných důvodů nejsou schopny poskytnout potřebné podklady

k šetření. V důsledku toho by mohlo dojít k marnému uplynutí lhůty a provedením příkazu klienta ke zmaření možnosti zajištění výnosů z trestné činnosti.

Byť textační rozdíl v ustanovení (viz níže) je minimální, dopad může být zásadní, jak deklaruji na následujícím příkladu, kdy oznámení bylo podáno v režimu § 20 v pátek 21. prosince v 8 hodin ráno. Podle stávající úpravy by lhůta plynula následovně (Obrázek 2). FAÚ by v tomto případě měl na šetření podezřelého obchodu pouze dobu 72 hodin, přičemž tato lhůta by uplynula v pondělí 24. 12. (Štědrý den) v 8 hodin ráno a spadaly by do ní hned tři dny pracovního volna – sobota, neděle a Štědrý den. V případě, že by FAÚ stihl podat v této době trestní oznámení, lhůta pro zajištění peněz orgány policie by uplynula ve čtvrtek 27. 12. o půlnoci - fakticky by tedy klient mohl prostředky disponovat od 28.12. Tzn. po sedmi dnech od oznámení podezřelého obchodu.

Obrázek 2 Běh lhůt

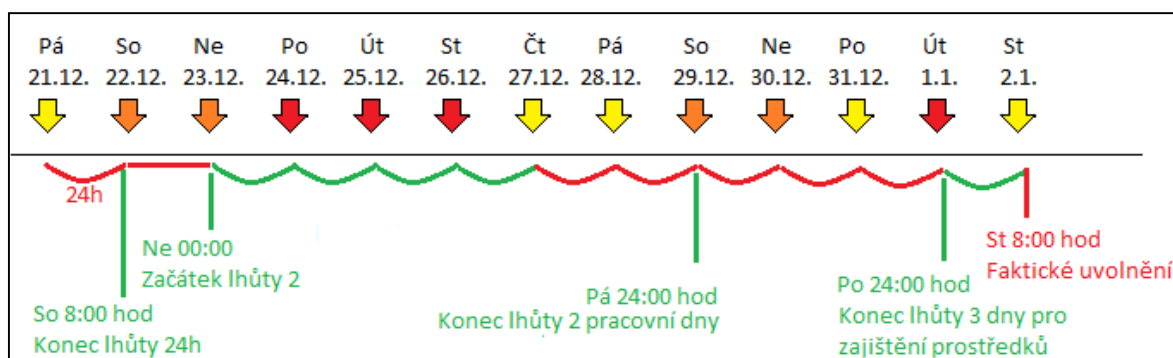


Zdroj: Autor

Z obrázku i z popisu situace jasně vyplývá, že dny pracovního volna běh lhůt významně neovlivnily. Pouze v případě, že by konec lhůty pro zajištění peněz orgány policie uplynul v nepracovní den, byl by posledním dnem lhůty následující pracovní den, což rovněž může lhůtu výrazně prodloužit. Pokud by v diagramu výše tří denní lhůta skončila v sobotu 22. 12., prodloužila by se tak, že jejím posledním dnem by byl první pracovní den – tedy fakticky až čtvrtek 27. 12. a k uvolnění peněz by fakticky došlo až v pátek 28. 12. To by odpovídalo podání oznámení podezřelého obchodu v průběhu neděle 16. 12., což není sice moc pravděpodobné, ale i při podání oznámení v pondělí 17. 12. by došlo ke stejnému běhu lhůt s tím, že lhůta pro policii by končila místo v sobotu v neděli, ale prvním pracovním dnem by zůstal čtvrtek 27. 12. V extrémním případě by zajištění peněz trvalo mezi 16. 12. a 28. 12., tedy 12 dnů.

Po novelizaci AML zákona (Obrázek 3) by při podání oznámení v pátek 21. 12. plynula lhůta 24 hodin stejným způsobem jako podle současného znění AML zákona. Vypršela by tedy také v sobotu 22. 12. v 8 hodin ráno. V případě jejího prodloužení o dva pracovní dny uplyne prodloužená lhůta až v pátek 28. 12. o půlnoci. Fakticky by tedy k uvolnění prostředků došlo až po zahájení pracovní doby v pondělí 31. 12. v 8 hodin ráno – tzn. po 10 dnech od oznámení podezřelého obchodu. Pokud by FAÚ podalo TO, počala by od soboty běžet standardní třídní lhůta, která by vypršela v pondělí – v běžný pracovní den, ale s ohledem na další den volna by k faktickému uvolnění peněz došlo v 8 hodin ráno ve středu 2. 1., tedy rovněž po 12 dnech od oznámení.

Obrázek 3 Běh lhůt po novele AML zákona



Zdroj: Autor

Výše popsané scénáře popisují svým způsobem opravdu výjimečné situace a shodou okolností v obou krajně nestandardních případech lze dojít k zablokování prostředků na souhrnnou dobu 12 dnů, byť pokaždé jinými kombinacemi lhůt. Při podání oznámení dne 21. 12. však podle stávající právní úpravy dojde k uvolnění prostředků dne 28. 12., zatímco podle budoucí úpravy potom až o pět dní později 2. ledna. Záměr zákona garantovat FAÚ k prošetření oznámení alespoň dva pracovní dny lze dle mého názoru považovat za smysluplný a odůvodněný. Na druhé straně je ovšem nutné vnímat lhůty, zejména potom tyto extrémní případy, ve světle povinnosti mlčenlivosti, kdy povinná osoba nesmí po dobu až 12 dnů sdělit důvod neprovedení obchodu.

7.1.8 Informační povinnost

Informační povinnost podle § 24 AML zákona je základním předpokladem možnosti FAÚ provádět šetření podezřelých obchodů. Obdobně jako v § 8 TŘ je i v AML zákoně předepsána povinnost poskytovat součinnost v případě šetření. Podle trestního řádu jsou oprávněnými osobami policie a státní zastupitelství, AML zákon opravňuje k získání informací

FAÚ. K tomu je dáno také zmocnění v zákoně o bankách, které předpokládá v případě požadavku FAÚ prolomení bankovního tajemství, takže banka je povinna a schopna poskytnout veškeré požadované informace o obchodech klienta. V případě, že by odmítla, vystavuje se riziku správního řízení pro porušení povinnosti dle § 45 AML zákona. Jediným liberačním důvodem pro neposkytnutí informace je, že banka tuto informaci neměla povinnost zjišťovat a tuto skutečnost FAÚ namítne a odůvodní.

FAÚ ve svých žádostech vůči povinným osobám vyžaduje odpověď v přiměřené době, pokud možno co nejkratší – aby bylo šetření podezřelého obchodu efektivní. V případě, že se šetření týká oznámení s odkladem splnění příkazu klienta, je vyžadována okamžitá odpověď, tak aby FAÚ mohl šetření ukončit v průběhu zákonné lhůty.

V případě, že by povinná osoba neodeslala odpověď včas, mohla by významně ovlivnit šetření podezřelého obchodu, protože FAÚ má v tomto případě k dispozici lhůtu pro šetření v maximální délce 72 hodin od přijetí oznámení a často bez informací od jiných bank (na jejichž účty například směřovaly platby od oznamující banky) není schopen šetření provést. I v tomto případě pozdního splnění informační povinnosti lze uvažovat o postihu za správní delikt dle § 45 AML zákona, protože ten předepisuje povinnost sdělit ministerstvu informace ve stanovené lhůtě. Za takové porušení může FAÚ udělit pokutu až do výše 10.000.000 Kč.

Obdobou informační povinnosti je získávání informací podle § 30 AML zákona, který upravuje povinnosti jiných osob, než jsou povinné osoby. Povinnost spolupráce je dána zejména policii, zpravodajským službám a orgánům veřejné moci, orgánům správy daní, které zároveň mají povinnost oznamovat FAÚ situace, kdy daňový subjekt zneužívá systém správy daní k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo k financování terorismu. FAÚ má pro potřeby své činnosti také přístup k údajům ze základních registrů.

7.2 Průběh šetření Finančního analytického útvaru včetně zajištění prostředků na účtu

Díky zvyšující se kvalitě analytické činnosti na straně bank, dochází k oznamování stále složitějších podezřelých aktivit. Také v činnosti FAÚ lze sledovat jistý posun k rozsáhlým a složitým případům hospodářské kriminality, tunelování podniků apod.

Byť Stessens ve své práci z roku 2000 tvrdí, že *„efektivita zajišťování prostředků je nízká, protože banky mají nízkou efektivitu detekce složitých případů praní peněz, stejně jako fi-*

nanční zpravodajské jednotky a jiné autority, a to z důvodu zvyšující se komplexity a složitosti legalizačních procesů, kdy je již velmi složité odlišit legální a nelegální transakce.“ (Stessens, 2000, s. 423).

7.2.1 Zahájení šetření

FAÚ ze zákona zahajuje šetření podezřelého obchodu okamžikem doručení oznámení podezřelého obchodu, resp. na základě informace jiného orgánu o skutečnostech nasvědčujících legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Z textu § 18 lze dovodit, že oznamovatelem mohou být pouze povinné osoby vyjmenované v § 2 AML zákona. Nicméně pokud považujeme FAÚ za orgán odpovědný za šetření podezřelého obchodu, domnívám se, že by měl šetřit oznámení všech osob, která se k němu dostanou, resp. by neměl být důvodem k nezahájení šetření to, že oznamovatelem není povinná osoba.

Skutečnost, že oznámit podezřelý obchod může i jiná než povinná osoba, lze dle mého názoru dovodit například z ustanovení § 30 odst. 6 AML zákona: *„Na základě oznámení zpravodajské služby o zjištění skutečností nasvědčujících podezřelému obchodu zahájí ministerstvo šetření podezřelého obchodu; o výsledku tohoto šetření informuje zpravodajskou službu.“* (Česko, 2008)

Obdobně také z ustanovení § 30 odst. 2 AML zákona: *„Orgány věcně příslušné podle jiných právních předpisů ke správě daní informují bezodkladně ministerstvo o podezření, že daňový subjekt zneužívá systém správy daní k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo k financování terorismu.“* (Česko, 2008)

Zároveň však ve smyslu definice právního státu lze dovodit, že nelze nikomu zakázat oznámení podat, byť osoba, která není zákonem označena jako povinná osoba, ani ji není tato povinnost stanovena jiným ustanovením AML zákona či jiného právního předpisu, nemá takovou povinnost a nelze ji tedy zejména splnění povinnosti uložit ani ji za nesplnění trestat.

7.2.2 Průběh šetření

V rámci šetření může FAÚ zejména získávat další informace nezbytné pro plnění svých povinností. Informace může získávat od následujících subjektů:

- Policie České republiky, zpravodajských služeb a orgánů veřejné moci,
- orgánů věcně příslušných podle jiných právních předpisů ke správě daní informace získané při správě daní,

- referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje o obyvatelích z agendového informačního systému evidence obyvatel, údaje o cizincích z informačního systému cizinců, údaje z registru rodných čísel,
- od povinných osob podle § 24 AML zákona (viz kapitola 7.1.8).

Veškeré získané informace FAÚ soustřeďuje a analyzuje za účelem zjištění, zda došlo ke spáchání trestného činu nebo daňového deliktu, případně zda k porušení nebo škodě došlo na území jiného státu.

Všechny tyto informace by měl FAÚ využít k prověření podnětů získaných v rámci oznámení, přičemž výsledkem šetření může být pouze jeden z výsledků definovaných v § 32 AML zákona:

- trestní oznámení dle trestního řádu, pokud FAÚ zjistí skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin
- informování Generálního finančního ředitelství nebo Generálního ředitelství cel v případě, že jsou zjištěny okolnosti významné pro výkon činnosti orgánů Finanční správy nebo celních orgánů.

V případě, že jsou zjištěny okolnosti jak pro podání trestního oznámení, tak pro předání informace finanční nebo celní správě, potom má přednost podání trestního oznámení (Česko, 2008, § 32). Zákon předpokládá, že policie učiní i opatření k zajištění výnosu z trestné činnosti, který by byl jinak zajištěn jako daňový únik. Jedná se o postup v duchu myšlenky daňové kobry, která by měla všechny tyto orgány integrovat.

V případě, že FAÚ postoupí informaci v souladu s § 32 odst. 2 AML zákona Generálnímu finančnímu ředitelství, které v průběhu šetření dospěje k závěru, že došlo ke spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, předpokládám, že vrátí případ FAÚ k dalšímu šetření s ohledem na § 30 odst. 2 AML zákona. V reálném životě se ovšem nedomnívám, že by k obdobné situaci byl jedinkrát došlo a tedy ani nepovažuji případnou podrobnější právní úpravu za účelnou. V případě, že odhalí orgán finanční správy spáchání jiného trestného činu, měl by příslušný orgán splnit svou oznamovací povinnost dle trestního řádu – podáním trestního oznámení dle § 8 odst. 1 TR.

V rámci zpracování informací FAÚ soustřeďuje a analyzuje údaje získané při své činnosti, ze zákona je oprávněn zpracovávat tyto údaje za podmínek zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, avšak je vyňat z povinnosti poskytovat na požádání dotčené osobě

zprávu o informacích, které jsou o ní uchovávány v informačním systému. Lhůta pro uchování údajů o oznámeních je 10 let od konce roku, v němž bylo šetření ukončeno, přičemž přijetí nového oznámení nebo obnovení šetření v téže věci nebo vůči stejné osobě běh lhůty přerušuje do ukončení nového šetření.

7.3 Způsoby ukončení šetření případu

Zákon maximální dobu trvání šetření podezřelého obchodu nestanovuje, nicméně na ukončení šetření například navazuje lhůtu pro uchování údajů o oznámeních. Tedy dovozují, že v případě, že FAÚ má k dispozici veškeré informace, které vyžádal v rámci šetření podezřelého obchodu, a zároveň nezjistí skutečnosti, které by ho vedly buď k podání trestního oznámení, nebo předání informace jinému orgánu, šetření ukončí a zjištěné informace uloží ve svém informačním systému.

S výsledky šetření může FAÚ naložit pouze některým ze zákonem předepsaných způsobů. O způsobu řešení není FAÚ povinen informovat oznamovatele nicméně se ustálilo, že příjmením banky jako povinné osoby jsou o způsobu ukončení případu informovány jakousi zpětnou vazbou, která však obsahuje jen obecnou informaci.

7.3.1 Podání trestního oznámení

V případě, že FAÚ dojde v souladu s § 32 odst. 1 AML zákona k závěru, že došlo ke spáchání trestného činu, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření. Tato povinnost je stanovena přímo AML zákonem a považují ji za jakýsi doklad snahy o hospodárnost veřejné správy, resp. trestního řízení. Orgány policie jsou oprávněny vyžádat si stejné informace jako FAÚ a v případě, že by policie byla nucena žádat informace pro vyšetřování znovu, došlo by ke zbytečným průtahům v trestním řízení.

V průběhu minulých let bylo tohoto způsobu ukončení šetření případu ze strany FAÚ využito relativně často, jak vyplývá z informací v kapitole 9.1, cca. 17 % šetřených podezřelých obchodů oznámených v roce 2015 skončilo podáním trestního oznámení.

7.3.2 Postoupení informace Generálnímu finančnímu ředitelství

V případě, že FAÚ podané oznámení nevyhodnotí jako důvod k podání trestního oznámení, ale shledá, že se jedná o skutečnosti, které jsou významné pro výkon činnosti orgánů Finanční správy České republiky, informuje o těchto zjištěních Generální finanční ředitelství.

To zahájí prostřednictvím svých územních orgánů finanční šetření za účelem zjištění okolností rozhodných pro výši daňové povinnosti, případně zahájí kroky k vyměření a vymožení nezaplacené daně nebo nadměrně vylákaného odpočtu daně. V případě, že je dán podnět Generálnímu finančnímu ředitelství, jedná se velmi často o situaci, kdy FAÚ při své činnosti zjistil možný daňový únik, učinil opatření zajištěním prostředků na bankovním účtu podle § 20. Finanční správa má potom k dispozici lhůtu až 72 hodin, aby zablokovala a následně vymohla prostředky formou daňové exekuce. Velkou výhodou uvedeného postupu je skutečnost, že FAÚ disponuje operativnějšími a flexibilnějšími způsoby zajištění peněz, což dává finanční správě k dispozici komfort, že zahajuje daňovou exekuci již s vědomím, že na bankovních účtech společnosti leží určitý potvrzený objem prostředků.

V praxi se velmi často stává, že zejména u podvodů s DPH procházejí prostředky přes bankovní účty velmi rychle, přičemž účty většinu času vykazují velmi nízký kreditní zůstatek, ale velmi vysoké obraty. To je také jeden z identifikačních znaků daňově motivované trestné činnosti. I když se příslušný finanční úřad dozví o skutečnosti, že se jedná o bankovní účet zapojený do daňové trestné činnosti, není pro něj jednoduché prostředky zajistit. Ve chvíli, kdy na bankovní účet uvalí daňovou exekuci, majitel účtu ve svém internetovém bankovníctví okamžitě pozná, že disponibilní zůstatek jeho účtu je nulový. Navíc mu bude doručen exekuční příkaz a dozví se tedy i to, že je proti němu vedená daňová exekuce. Jedná-li se o organizovanou skupinu osob realizující daňové úniky ve velkých objemech, přesměrují finanční toky na jiné připravené bankovní účty, jejichž vlastníky jsou zcela jiné osoby. Proto je důležité daňovou exekuci využít ve chvíli, kdy je kreditní zůstatek bankovního účtu maximální. O podrobnostech této legislativní mezery pojednávám v kapitole 10.1 této práce.

7.3.3 Postoupení informace Generálnímu ředitelství cel

V případě, že FAÚ podané oznámení nevyhodnotí jako důvod k podání trestního oznámení, ale shledá, že se jedná o skutečnosti, které jsou významné pro výkon činnosti celních orgánů, informuje o těchto zjištěních Generální ředitelství cel. Platí v podstatě obdobné informace jako pro Generální finanční ředitelství.

7.3.4 Předání informace do zahraničí

V případě, že došlo ke spáchání trestného činu nebo daňovému úniku na území jiného státu, může FAÚ postoupit zjištěné informace v souladu s § 33 AML zákona do zahraničí. Standardním příjemcem takové informace bude jiná finanční zpravodajská jednotka. Zejména se

jedná o institut společného boje proti trestné činnosti a daňovým únikům v rámci EU. Finanční zpravodajské jednotky jsou sdruženy v celosvětové pracovní skupině, která má v současné době 151 členů, mezi nimiž dochází k výměně informací, přičemž v roce 2015 FAÚ poskytl do zahraničí 328 informací a přijal ze zahraničí 183 informací. (Finanční analytický útvar, 2016)

7.3.5 Uložení v informačním systému Finančního analytického útvaru

V případě, že nedojde ani k jednomu z výše uvedených způsobů ukončení šetření, uloží FAÚ informace ve svém informačním systému – kde je uchovává v souladu s § 31 AML zákona po dobu 10 let, přičemž tato lhůta počíná běžet rokem následujícím po ukončení šetření – tedy uplatní se podobná logika jako v případě archivace identifikačních údajů povinnou osobou podle § 16 AML zákona.

V případě, že FAÚ v budoucnosti zjistí jakékoliv skutečnosti, které mají vliv na výsledek šetření, otevře již uloženou věc k novému šetření a dojde-li ke zjištění, že jsou dány důvody pro postup dle § 32 nebo § 33 AML zákona, oznámí zjištěné skutečnosti příslušnému orgánu. Pro případné trestní řízení je samozřejmě relevantní promlčecí doba.

V praxi lze konstatovat, že ani uložení případu v informačním systému FAÚ neznamena nutně, že nedošlo k porušení zákona – jen například nebyly získány informace ze zahraničí, které by vedly k potvrzení skutečností nutných pro zahájení trestního řízení nebo daňové exekuce. A v žádném případě takový výsledek šetření nemusí znamenat, že se jednalo o špatně vyhodnocenou situaci ze strany povinné osoby – tedy nesprávně podané oznámení podezřelého obchodu.

7.4 Zajištění prostředků ze strany Policie ČR

Zajištění výnosů z trestné činnosti je jedním z hlavních negativních dopadů pro pachatele, které boj proti praní peněz sleduje – zejména u zločinů orientovaných na profit. Samozřejmě vedle kriminalizace praní peněz. Byť některé z trestných činů, například daňové trestné činy, nemají přímou oběť – neznamena to, že by pachatelé nezískávali touto trestnou činností prospěch. (Stessens, 2000, s. 4)

K zajištění výnosů z trestné činnosti lze použít hned několik postupů dle trestního řádu, přičemž však pro tuto práci je nejdůležitější zajištění finančních prostředků na bankovních účtech. A to zejména z toho důvodu, že banky jsou nejčastějšími oznamovateli podezřelých

obchodů, a zároveň nejčastěji zneužívanými institucemi k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Ostatní možnosti zajištění hodnoty považují pro tuto práci za spíše okrajové a odkazují případného čtenáře na ustanovení trestního řádu. V praxi je velmi často využíváno možnosti zajištění věcí movitých a nemovitých, které představují významnou hodnotu.

7.4.1 Zajištění výnosu z trestné činnosti na bankovním účtu

Postup orgánů činných v trestním řízení je podrobně popsán v trestním řádu a není předmětem této práce se jím zabývat podrobněji. Zaměřme se tedy na situaci, kdy je ze strany FAÚ policii dán podnět k zahájení trestního stíhání a zároveň jsou blokovány peněžní prostředky, které mohou být dle názoru FAÚ výnosem z trestné činnosti či prostředky určenými k financování terorismu.

FAÚ uplatní postup dle § 20 odst. 7 AML zákona:

„(7) Podá-li ministerstvo ve lhůtě stanovené v odstavci 1 nebo 3 oznámení orgánu činnému v trestním řízení podle § 32 odst. 1, povinná osoba provede příkaz klienta po uplynutí 3 kalendářních dnů ode dne podání trestního oznámení, pokud orgán činný v trestním řízení do konce této lhůty nerozhodne o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu. O podání trestního oznámení informuje ministerstvo povinnou osobu před uplynutím lhůty podle odstavce 1 nebo 3.“ (Česko, 2008)

FAÚ tedy podá trestní oznámení, zároveň o tom informuje povinnou osobu, čímž zakládá právní důvod pro postup dle § 20 odst. 7 AML zákona a povinná osoba nesmí provést příkaz klienta po dobu tří dnů od podání trestního oznámení. V případě, že policie vyhodnotí zajištění prostředků na účtu klienta jako důvodné, zablokuje je postupem podle § 79a TŘ. Pro tento postup je nutné získat souhlas státního zástupce nejpozději do 48 hodin od vydání rozhodnutí. Rozhodnutí musí být doručeno bance, která vede předmětný bankovní účet a poté, co banka provede zajištění, také majiteli zajištěného účtu.

Majitel účtu je oprávněn proti rozhodnutí policie nebo státního zástupce podat stížnost. Zároveň je oprávněn kdykoliv žádat o zrušení nebo omezení zajištění, přičemž o takové žádosti rozhoduje státní zástupce nebo v řízení před soudem předseda senátu. V případě zamítnutí žádosti může majitel účtu znovu žádat až po uplynutí třiceti dnů od právní moci rozhodnutí o žádosti, pokud nenastanou nové důvody pro její podání v kratší době. (Česko, 1961, § 79a)

Zajímavou otázkou je potom zejména souhlas státního zástupce a jeho doručování do banky, která vede zajištěný účet. Trestní řád v § 79a odst. 2 pouze stanovuje, že rozhodnutí o zajištění se doručuje bance a (až následně) majiteli účtu. Není zde zmíněno, zda je nutné bance doručovat také souhlas státního zástupce, který musí být udělen před, nebo nejpozději do 48 hodin po rozhodnutí o zajištění. Praxe i výklad práva jsou takové, že o tom, zda byl nebo nebyl souhlas státního zastupitelství nebo předsedy senátu udělen, není nutné banku informovat. Ta by ovšem měla být bezodkladně informována v případě neudělení souhlasu, aby neoprávněně neblokovala prostředky klienta. A to pravděpodobně formou doručení rozhodnutí o zrušení zajištění státním zástupcem.

7.4.2 Zajištění náhradní hodnoty

Jak jsem již zmínil v úvodu této práce, domnívám se, že zajištění maxima výnosů z trestné činnosti by mělo být jedním z hlavních cílů trestního řízení. A to bez ohledu na to, kde se dané prostředky v danou chvíli nacházejí a jak se tam dostaly. Finanční motiv je totiž tím zásadním, který vede pachatele i potenciální pachatele k opětovnému páčání trestné činnosti.

Trestní řád stanovuje relativně širokou škálu způsobů, jak zajistit výnosy z trestné činnosti – ať už se jedná o prostředky na bankovních účtech, cenné papíry, movité nebo nemovité věci. Ne vždy se však podaří zajistit hodnotu, která by se alespoň částečně blížila celkové škodě, která byla trestnou činností způsobena, nebo výnosy, které pachatel trestnou činností získal. Pravděpodobně všichni vnímáme, že pokud pachatel svým konáním získá v průběhu několika let tolik prostředků, že dokáže měsíčně utrácet milionové částky za své pohodlí a luxus, není zcela dostatečné, pokud mu na konci trestního řízení zabaví policie zbytek zůstatků na jeho bankovních účtech, které odpovídají pouze zlomku toho, co v průběhu let utratil. V těchto případech, kdy nelze zajistit výnos z trestné činnosti, zejména z důvodů, že je nedohledatelný, nebo byl již pachateli zužitkován, je možné v rámci trestního řízení zajistit také majetek, který není výnosem z trestné činnosti.

Základním principem pro uplatnění tohoto postupu je omezení, že nelze zajistit náhradní hodnotu vyšší, než je výnos z trestné činnosti. Ani v případě předběžného opatření zajišťujícího možné výnosy z trestné činnosti nelze omezit dispozice s majetkem podezřelého bez jakékoliv limitace. Tento postup nesmí v žádném případě sloužit jako šikana podezřelého, který by se takovým rozhodnutím mohl dostat například do platební neschopnosti, přičemž

by mu byly blokovány prostředky, které jsou legitimně nabyty a naprosto zřejmě převyšují výnos z trestné činnosti. V tomto duchu se také vyjádřil Ústavní soud ČR.³

Také je zde požadavek vyplývající ze smyslu právní úpravy. Tedy aby nejprve bylo konstatováno, že určitá osoba měla z určité trestné činnosti výnos; a dále, že tento výnos není možné zajistit, například protože byl již spotřebován. (Šrámek, 2014)

Výše uvedené vidím jako základní důvod pro zajištění náhradní hodnoty, protože pokud peníze považujeme za věc druhově určenou a tedy zaměnitelnou, jež pohledu zajištění nerelevantní, zda pachatel utratil nejprve prostředky, které jsou výnosem z trestné činnosti, nebo legitimně nabyté peníze. Zůstatek, který má u sebe lze považovat za výnos z trestné činnosti, případně náhradní hodnotu.

V případě, že soud prokáže, že pachatel svým trestněprávním jednáním získal výnos, jehož hodnotu nelze zajistit přímo jako výnos z trestné činnosti, lze zajistit i prostředky či věci nabyté v souladu se zákonem – například úspory ze mzdy, zděděný majetek apod. Ne vždy je jednoduché rozlišit, který majetek je a který již není výnosem z trestné činnosti. Souhrn zajištěného majetku by neměl převýšit souhrn výnosů z trestné činnosti a škody způsobené jiným osobám, případně navýšené o další soudem označené prostředky, které mají oporu v zákoně.

V mém vnímání práva snad jedinou výjimku k uvedenému postupu tvoří institut propadnutí majetku, který může soud uložit pouze v zákonem vyjmenovaných případech (§ 66 TR).

Použití tohoto druhu trestu opravdu velmi diskutabilní a akcentuje zejména v některých případech roli trestního práva jako nástroje trestání – viz například vyjádření advokáta Tomáše Sokola v kauze obviněného hejtmána středočeského kraje Davida Ratha, který v řízení zastupoval manžele Kateřinu Pancovou a Petra Kotta: „*Je to v podstatě odnětí majetku, který je legitimní a je jejich, a nelze hovořit ani o vzdálené souvislosti s touto údajnou trestnou činností,*“ dodal. Podle obhájce by bylo propadnutí majetku nepatřičným trestem, který by z manželů udělal „*bezdomovce a asociály*“ (ČTK, 2015).

Byť i ústavní právo nedotknutelnosti majetku definované Listinou základních práv a svobod lze prolomit na základě rozhodnutí soudu, jedná se v případě propadnutí majetku o velmi

³ Například Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2012, sp. zn. I.ÚS 1758/12 (Ústavní soud, 2012).

zásadní prolomení tohoto práva, a to zejména co do jeho rozsahu. Zásadní je proto vymezení pojmu majetek.

„Majetkem se zde rozumí souhrn všech aktiv - věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot - pachatele. Patří do něj zejména movité a nemovité věci včetně jejich součástí, a to i nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí nebo rozestavěné, peněžní prostředky v hotovosti i na účtech, cenné papíry, obchodní podíly, peněžité i nepeněžité pohledávky, další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu, mzda, plat, důchod a jiné příjmy nahrazující odměnu za práci a také veškeré příslušenství, přírůstky, plody a užitky z majetku. Pohledávky tvořící součást majetku jsou jednak pohledávky ze zákona (na náhradu škody, na vydání bezdůvodného obohacení, na vrácení daně) nebo ze závazkových právních vztahů (za poskytnutá plnění, směnečné pohledávky, pohledávky z pojistného plnění). Jinými právy se rozumí majetková práva autorů, výkonných umělců a také obchodní podíly v obchodních společnostech, členské vklady v družstvech. Penězi ocenitelné jiné hodnoty jsou předměty průmyslového vlastnictví, software, know-how, doménová práva apod.“ (Zelenka, 2015).

Použití tohoto trestu je odůvodnitelné u výjimečného trestu v délce trvání nad dvacet let, nebo doživotí. Rovněž platí, že trest propadnutí majetku postihuje pouze majetek, který je ve vlastnictví odsouzeného v den nabytí právní moci rozsudku, jímž byl trest uložen. S ohledem na tuto skutečnost je nutné případný majetek nacházející s v době vydání rozsudku u jiné osoby, než je pachatel, postihnout v rozsudku samostatně.

Jako velmi zajímavý požadují v této věci výklad Zelenky (2015), který říká, že *„součástí majetku pachatele nejsou věci ani majetkové hodnoty získané trestnou činností, neboť k nim trestnou činností nenabyt vlastnícká či jiná majetková práva.“* S tímto nelze než souhlasit a znamená to, že veškerý majetek postižený rozhodnutím o propadnutí státu je vždy pouze majetek, který nebyl nabyt v souladu s trestnou činností. Přičemž výnos z trestné činnosti by měl být primárně vrácen poškozenému, pokud takový je, nebo propadnout státu, ale z jiného titulu, resp. jiným procesním rozhodnutím soudu.

7.4.3 Zajištění výnosu z trestné činnosti u osoby, která není pachatelem trestného činu

Další možností je zajistit výnos z trestné činnosti u osoby odlišné od pachatele. Zejména pokud tato osoba jednala v dobré víře, že se jedná o věc, která byla nabyta v souladu se zákony.

Ustanovení trestního řádu stanovují mj. následující povinnosti:

- kdo má u sebe hmotnou věc důležitou pro trestní řízení, je povinen ji na vyzvání předložit soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu,
- nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že peněžní prostředky na účtu banky jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti, může (...) rozhodnout o zajištění...,
- nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že nemovitost je určena ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byla užita nebo je výnosem z trestné činnosti, může (...) rozhodnout o zajištění. (Česko, 1961)

Ani v jednom z předmětných ustanovení není zmíněno, že by musel danou věc mít u sebe pachatel trestné činnosti. Lze tedy zajistit také věci ve vlastnictví třetích osob.

Dojde-li k zajištění a odebrání věci, o které bylo rozhodnuto pravomocně, že je výnosem z trestné činnosti, nenáleží jejímu novému držiteli náhrada. Nicméně pokud jednal v dobré víře, že věc nabývá do vlastnictví a zaplatil za ni, vzniká mu nárok na vydání bezdůvodného obohacení vůči pachateli, resp. vůči osobě, která mu tuto věc prodala. Otázkou je reálná vymožitelnost takového plnění.

Co se týká nemovitostí, je situace poněkud odlišná. „*Aby byl převod vlastnického práva k nemovitosti realizován, je pak nezbytný zápis do veřejného seznamu, tedy katastru nemovitostí. K převodním účinkům smlouvy dochází vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí zpětně k okamžiku podání návrhu na vklad.*“ (Kameníková, 2014).

Od účinnosti nového katastrálního zákona platí zásada materiální publicity – tzn. kdo po 1. 1. 2015 koupí nemovitost od vlastníka zapsaného v katastru nemovitostí, bude jako nabyvatel chráněn. De lege totíž bude v dobré víře, i když skutečný stav vlastnictví dané nemovitosti mohl být od zápisu odlišný:

„Je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu, má se za to, že bylo zapsáno v souladu se skutečným právním stavem. Bylo-li právo k věci z veřejného seznamu vymazáno, má se za to, že neexistuje.“ (Česko, 2012, § 980 odst. 2)

„Není-li stav zapsaný ve veřejném seznamu v souladu se skutečným právním stavem, svědčí zapsaný stav ve prospěch osoby, která nabyla věcné právo za úplaty v dobré víře od osoby k tomu oprávněné podle zapsaného stavu. Dobrá víra se posuzuje k době, kdy k právnímu

jednání došlo; vzniká-li však věcné právo až zápisem do veřejného seznamu, pak k době podání návrhu na zápis.“ (Česko, 2012, § 984 odst. 1)

Za účelem snížení možnosti zneužití materiální publicity a dobré víry nabyvatele je podmínkou každého vkladového řízení dvacetidenní ochranná lhůta, kdy katastr informuje stávajícího vlastníka stanoveným způsobem o skutečnosti, že u jeho nemovitosti probíhá vkladové řízení. V případě, že by měl stávající vlastník pochybnosti o oprávněnosti tohoto řízení, může se v průběhu ochranné lhůty procesně bránit proti zapsání nového vlastníka. Důsledkem nové úpravy je zejména skutečnost, že pokud kupující nabyde nemovitost a zaplatí za ni prodejci zapsanému v katastru nemovitosti, stává se vlastníkem a nemovitost mu nemůže být zabavena, aniž by mu byl prokázán podíl na trestné činnosti.

7.5 Exekuce prostředků na bankovním účtu klienta

Obdobně jako orgány činné v trestním řízení v případě přijetí oznámení FAÚ dle § 32 odst. 1 AML zákona provedou šetření dle trestního řádu, jehož výsledkem může být mj. zajištění výnosu z trestné činnosti, v případě, že FAÚ postoupí informaci podle § 32 odst. 2 orgánům finanční nebo celní správy, zahájí tyto také šetření, jehož výsledkem může být rozhodnutí o tom, že část nebo všechny prostředky na účtu klienta banky jsou výnosem z trestné činnosti (např. neodvedenou daní). Takové rozhodnutí jsou oprávněny orgány finanční nebo celní správy samy vykonat formou daňové exekuce. Podvodně vylákané odpočty jsou trestným činem, jehož vyšetření je v gesci orgánů činných v trestním řízení.

8. SANKCE ZA PORUŠENÍ POVINNOSTÍ ULOŽENÝCH ZÁKONEM

Za porušení povinností uložených AML zákonem musí být možné uložit sankci, protože legalizace výnosů generuje vysoké zisky a je zde tedy důvodný předpoklad, že díky korupci by mohly také povinné osoby mít postupem času tendenci „přivírat oči“ a „strkat hlavu do písku“. Pokud by povinné osoby, zejména banky, nebyly nuceny k obezřetnosti, mohl by stát přijít o možnost zajistit několik miliard korun ročně, což je opakovaně částka, kterou při své činnosti FAÚ každoročně zajistí právě na základě šetření přijatých oznámení podezřelého obchodu.

8.1 Správní delikty

Porušení povinností uložených AML zákonem povinné osobě je správním deliktem. Jednotlivé skutkové podstaty správních deliktů jsou upraveny v části šesté AML zákona (§ 43 a násl.). Některé z těchto deliktů mohou kromě povinných osob spáchat také jejich zaměstnanci. Takovým případem je porušení povinnosti mlčenlivosti, za které je možné uložit zaměstnanci pokutu až do výše 1.000.000 Kč pokud tímto porušením bylo znemožněno nebo ztíženo zajištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu. Dalším správním deliktem, za který může nést odpovědnost také osoba odlišná od povinné osoby, je neplnění oznamovací povinnosti při přeshraničních převodech (§ 50 AML zákona). Ostatní skutkové podstaty dopadají na povinné osoby a sankce může dosáhnout u vybraných deliktů až 10.000.000 Kč. Jedná se o následující skutkové podstaty:

- *„§ 43 Porušení povinnosti mlčenlivosti*
- *§ 44 Neplnění povinnosti při identifikaci a kontrole klienta*
- *§ 45 Nesplnění informační povinnosti*
- *§ 46 Nesplnění oznamovací povinnosti*
- *§ 47 Nesplnění povinnosti odložit příkaz klienta*
- *§ 48 Nesplnění povinností k prevenci, které pokrývá následující povinnosti: vypracovat systém vnitřních zásad a doručit ho ministerstvu dle § 21, proškolení zaměstnance dle § 23, splnění podmínek dle § 25 při uzavření korespondenčního bankovního vztahu.*
- *§ 49 Porušení povinnosti při převodech peněžních prostředků*
- *§ 50 Neplnění oznamovací povinnosti při přeshraničních převozech“ (Česko, 2008)*

Sankce za tyto správní delikty jsou definovány přímo v jednotlivých ustanoveních a správní dozor nad plněním povinností vykonává v souladu s § 35 AML zákona ministerstvo financí. To zároveň kontroluje, zda nedochází k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu povinnými osobami. Kontrolu povinností dle AML zákona provádí v rámci své kontrolní činnosti také Česká národní banka, a to u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled, správní úřady s působností nad dodržováním zákona o loteriích a jiných podobných hrách u držitelů povolení k provozování sázkových her a Česká obchodní inspekce u dalších povinných osob, přičemž role posledních dvou jmenovaných je relativně zanedbatelná.

V případě, že některý z orgánů uvedených výše zjistí skutečnosti, které by mohly souviset s legalizací výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu, bezodkladně o tom informuje ministerstvo.

„V případě, že ministerstvo zjistí, že právnická nebo fyzická osoba mající příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti zvláště závažným způsobem nebo opětovně porušuje některou z povinností stanovených v tomto zákoně nebo uložených rozhodnutím vydaným podle tohoto zákona, předloží podnět ke zrušení nebo odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti orgánu, který je podle jiného právního předpisu oprávněn o jeho odnětí rozhodnout.“ (Česko, 2008, § 36)

Možnost správního dozoru je omezena u advokátů, notářů, auditorů, soudních exekutorů a daňových poradců, kteří mají z povahy své profese specifický vztah ke klientovi, byť na ně některé povinnosti AML zákona dopadají také. U těchto osob je povinna provést na základě písemného podnětu FAÚ kontrolu dodržování povinností v oblasti AML profesní komora a uvědomit o výsledku FAÚ ve lhůtě stanovené v § 37 AML zákona.

Důležitým poznatkem týkajícím se správního trestání za porušení povinností v oblasti AML je, že v případě, kdy by právnická osoba svým jednáním naplnila skutkovou podstatu trestného činu, platí podle § 28 ZTOPO, že trestní stíhání proti právnické osobě nelze zahájit, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže právnické osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu a toto rozhodnutí nebylo zrušeno. Přitom sankce za trestný čin právnické osoby lze uložit výrazně vyšší než u správního deliktu. Jako maximální peněžní trest lze v souladu s § 68 odst. 1 trestního zákoníku uložit 20 – 730 celých denních sazeb, přičemž § 18 ZTOPO stanovuje jako *lex specialis* k trestnímu zákoníku, že výše těchto sazeb může být nejméně 1.000 a nejvíce 2.000.000 Kč. Z toho lze odvodit maximální možný peněžní trest ve výši 1.460.000.000 Kč. V úvahu však samozřejmě připadají také další druhy

trestů. V této části odkazuji plně na kapitolu zabývající se trestnou odpovědností právnické osoby.

8.2 Trestní odpovědnost fyzické osoby

V případě, že fyzická osoba, včetně zaměstnance finanční instituce, svým jednáním naplní skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 TZ) nebo trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 TZ), hrozí jí i trest odnětí svobody. Samozřejmě trestného činu legalizace se velmi často dopustí také sám pachatel trestné činnosti, nicméně u něj by měl svou závažností vystoupit do popředí trestný čin, na základě kterého byla získána majetková hodnota, kterou následně legalizoval. Podle pravidel definovaných v § 43 TZ uloží totiž soud úhrnný trest – tedy trest vztahující se na čin nejpřísněji trestaný, přičemž v případě tohoto vícečinného souběhu více trestných činů může soud pachateli uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu⁴. Dolní hranice úhrnného trestu se stanoví jako nejvyšší dolní hranice ze všech spáchaných skutkových podstat.

Důležitý rozdíl v obou skutkových podstatách je, že zatímco § 216 TZ stanoví, že „*trestného činu legalizace se dopustí ten, kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci, nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní*“ (Česko, 2009), ustanovení § 217 TZ specifikuje, že legalizace z nedbalosti se dopustí pouze ten, kdo toto umožní jinému. To znamená, že nelze nedbalostně legalizovat výnosy z trestné činnosti sám pro sebe. Je zde předpokládán úmysl pachatele, který samozřejmě vede ke zvýšení trestní sazby.

Zároveň však platí, že i ten, kdo se podílí na legalizaci pro jiného, může naplnit skutkovou podstatu § 216 TZ, pokud tak činí úmyslně a má z toho prospěch. Jestliže si pouze neuvědomuje, že se na procesu legalizace podílí, potom se dopouští neúmyslného trestného činu legalizace z nedbalosti. Zejména pro zaměstnance finančních institucí je však již z povahy jejich pracovní činnosti dán důvod pro kvalifikovanou skutkovou podstatu, a tedy zvýšenou trestní sazbu, protože poruší ustanovení odstavce 2: „*spáchá čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání*“ (Česko, 2009). K tomuto tvrzení lze dojít například

⁴ Trestní zákoník ve svém § 43 definuje také omezení maximální výše horní sazby v takovém případě, a to jako dvacet let, nebo třicet let při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody.

interpretací povinnosti všech povinných osob uložené AML zákonem v § 23: „*Povinná osoba zajistí nejméně jedenkrát v průběhu 12 kalendářních měsíců proškolení zaměstnanců, kteří se mohou při výkonu své pracovní činnosti setkat s podezřelými obchody.*“

Pokud by zaměstnanec povinné osoby – byť z nedbalosti – ignoroval možné podezřelé obchody, mohl by se vystavit trestnímu stíhání s trestní sazbou odnětí svobody v délce trvání až na 3 roky.

8.3 Trestní odpovědnost právnické osoby

8.3.1 Předpoklady trestní odpovědnosti právnické osoby

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, byl dlouho očekávanou novinkou a vstoupil v účinnost od 1. ledna 2012. Jednalo se o průlom v českém trestním právu, které doposud vycházelo důsledně z evropské kontinentální tradice, resp. zásady individuální trestní odpovědnosti fyzických osob. (Trubač, 2012)

Za jakýkoliv trestný čin je možné i nadále stíhat konkrétní fyzické osoby, nicméně k tomu přibyla možnost pro některé – taxativně vymezené – trestné činy postihovat i právnické osoby. Takové stíhání právnické osoby ovšem nezabavuje trestněprávní či jiné odpovědnosti například management společnosti. V případě, že poběží trestní řízení proti řediteli i proti managementu, nejedná se o překážku litispendence ani porušení zásady „*ne bis in idem*“⁵.

Trestní odpovědnost právnické osoby je založena pouze u trestných činů, které jsou definovány v § 7 ZTOPO. Mezi nimi je jak legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 TZ), tak legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 TZ).

Aby bylo možné zahájit trestní řízení proti právnické osobě, musí být splněny podmínky § 8 ZTOPO, za jakých lze trestný čin přičítat právnické osobě. Problematika přičitatelnosti jednání fyzické osoby právnické osobě je zásadní pro možnost odlišení, kdy může být trestní řízení vedeno proti společnosti a kdy se jedná o trestný čin spáchaný „pouze“ fyzickou osobou bez ohledu na její vztah ke společnosti.

Zjednodušeně lze konstatovat, že trestným činem právnické osoby je protiprávní čin spáchaný jejím jménem, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, pokud tak jedná statutární

⁵ Ne dvakrát v téže věci.

orgán nebo jeho člen, osoba vykonávající řídicí nebo kontrolní činnost, osoba vykonávající rozhodující vliv na řízení právnické osoby, nebo zaměstnanec v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, pokud tento zaměstnanec jednal na podkladě rozhodnutí, schválení, nebo pokynu právnické osoby nebo jejich vedoucích představitelů, nebo proto, že vedoucí představitelé neprovedli taková opatření, která měli provést podle jiného právního předpisu, zejména povinnou nebo potřebnou kontrolu činnosti zaměstnanců (Česko, 2011). Jak vidno, přičitatelnost jednání právnické osobě je koncipována relativně široce. V návaznosti na AML zákon lze do určité míry přičitatelnost odvozovat z povinnosti vytvořit systém vnitřních zásad, který schvaluje statutární orgán povinné osoby.

8.3.2 Trestání v režimu trestní odpovědnosti právnické osoby

Za trestné činy spáchané právnickou osobou lze uložit ochranné opatření zabránění věci a tyto druhy trestů:

- zrušení právnické osoby (§ 16 ZTOPO),
- propadnutí majetku (§ 17 ZTOPO),
- peněžitý trest (§ 18 ZTOPO),
- propadnutí věci (§ 19 ZTOPO),
- zákaz činnosti (§ 20 ZTOPO),
- zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži (§ 21 ZTOPO),
- zákaz přijímání dotací a subvencí (§ 22 ZTOPO),
- uveřejnění rozsudku (§ 23 ZTOPO).

V případě, že již bylo rozhodnuto ve správním řízení, nelze s ohledem na § 28 ZTOPO zahájit trestní stíhání právnické osoby pro týž čin (pokud není rozhodnutí ve věci správního deliktu zrušeno).

Za velmi efektivní trest považuji uveřejnění rozsudku. Obdobný institut je navržen také v novele AML zákona v jeho § 51a (Česko, 2016).

Zatímco však AML zákon říká, že bude zveřejněno rozhodnutí o správním deliktu na stránkách úřadu, ZTOPO jde dál a předepisuje povinnost určit rozsah zveřejnění i druh veřejného sdělovacího prostředku, ve kterém má být rozsudek uveřejněn, přičemž toto uveřejnění realizuje odsouzená právnická osoba na své náklady.

8.4 Náhrada škody poškozenému

V případě, že vznikne jednáním pachatele trestného činu škodu, může soud rozhodnout v trestním nebo civilním řízení o povinnosti pachatele tuto škodu nahradit. V této práci tuto možnost zmiňuji jen pro úplnost, protože představuje negativní dopad pro pachatele, ačkoli není trestem. Náhrada škody je v podstatě realizací tzv. *restitutio in integrum* – návratem v předešlý stav, tedy ve stav, kdy by nedošlo ke spáchání trestného činu pachatelem a ani ke způsobení škody.

9. ANALÝZA A HODNOCENÍ ČINNOSTI FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU

V této kapitole své práce bych chtěl zhodnotit činnost FAÚ, která je jedním z rozhodujících činitelů pro celkový úspěch boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Již v úvodu výroční zprávy FAÚ za rok 2015 děkuje ředitel útvaru povinným osobám zejména z bankovního sektoru, za spolupráci na vysoké úrovni (Finanční analytický útvar, 2016), což hodnotím jako jeden z dokladů, že spolupráce v rámci institucí, které se podílejí na boji proti legalizaci, funguje a v žádném případě nelze dovozovat, že by FAÚ nebo banky nedostatečně plnili své povinnosti v této oblasti.

Strukturu FAÚ byla charakterizována v kapitole 2.2, takže lze přejít k prezentaci výsledků, které, dle mého názoru, samy o sobě dokládají, že FAÚ neustále prohlubuje kvalitu a objem spolupráce s povinnými osobami na straně jedné, i s orgány činnými v trestním řízení a obdobnými na straně druhé. Dlouhodobě FAÚ deklaruje zlepšování kvality podaných oznámení ze strany povinných osob, ale zároveň sám každoročně zkvalitňuje a zefektivňuje vlastní činnost. FAÚ výsledky své činnosti jednoznačně potvrzuje, že byť se nedaří legalizaci trestné činnosti ze společnosti zcela vymýt a že pachatelé neustále nacházejí nové techniky legalizace, není činnost FAÚ nevydělečná, naopak fungování FAÚ přináší každoročně do státního rozpočtu nikoliv snad zásadní, ale na druhé straně nikoliv zanedbatelné příjmy. Zároveň FAÚ svou efektivitou a flexibilitou spolupráce s finančními institucemi pomáhá zajistit prostředky, které byly odcizeny trestnou činností i jiným osobám, než přímo státu.

Je tedy v zájmu společnosti investovat nejen do budoucího rozvoje FAÚ, ale také do všech spolupracujících institucí, které se podílejí na boji proti praní peněz, umožnit zejména zapojení kvalitních odborníků do služeb státní správy tak, aby se misky vah postupně stále více nakláněly ve prospěch spravedlnosti a aby pachatelé a organizátoři legalizačních procesů nesli odpovědnost za své trestněprávní jednání a výnosy z trestné činnosti mohly být v plném rozsahu zajištěny.

Ještě než proberu jednotlivé oblasti činnosti FAÚ, dovoluji si čtenáře seznámit se statistickým přehledem za posledních několik let (Obrázek 4).

Obrázek 4 Statistický přehled činnosti FAÚ

	2011	2012	2013	2014	2015
Počet přijatých oznámení podezřelého obchodu	1970	2191	2721	3192	2963
Celkový počet podaných trestních oznámení	256	429	547	680	514
Počet podaných trestních oznámení se zajištěním peněz	96	164	177	263	294
Výše zajištěných prostředků v milionech Kč	808	1006	3003	2182	5542
Počet postoupení na Generální finanční ředitelství	680	852	1162	1491	1744
Počet postoupení na Generální ředitelství cel	67	29	42	103	75
Počet dotazů ze zahraničí	191	191	195	200	247
Počet dotazů do zahraničí	123	130	195	260	254
Počet spontánních informací ze zahraničí	140	107	117	149	183
Počet spontánních informací do zahraničí	122	83	103	154	328
Počet kontrol systémů vnitřních zásad	-	-	50	34	57
Počet kontrolních nákupů (zavedeno na konci r. 2014)	-	-	-	2	29
Počet kontrol provedených podle AML zákona	8	7	14	27	51
Počet správních řízení o porušení AML zákona	3	13	19	18	35
Počet pokut uložených pro porušení AML zákona	3	10	17	18	33
Výše pokut uložených podle AML zákona v milionech	1,15	0,63	3,253	1,815	2,470

Zdroj dat: Finanční analytický útvar, 2014; Finanční analytický útvar, 2016.

9.1 Sběr, analýza a šetření oznámených podezřelých obchodů

V roce 2015 přijal FAÚ celkem 2 963 oznámení o podezřelých obchodech, což je poprvé v historii útvaru méně než předcházející rok. Dle názoru FAÚ to však není neúspěch, naopak se jedná o výsledek dlouhodobého metodického působení na povinné osoby s cílem minimalizovat počty oznámení bagatelní trestné činnosti formou oznámení podezřelého obchodu a naopak vést povinné osoby k tomu, aby takovéto trestné činy oznamovaly přímo orgánům činným v trestním řízení. Tento postup vede k tomu, že FAÚ má možnost věnovat své kapacity šetření závažné a společensky nebezpečnější hospodářské trestné činnosti.

Celkem FAÚ podalo 514 trestních oznámení, přičemž ve 294 případech se jednalo o podání trestního oznámení se současným zajištěním finančních prostředků podle § 20 AML zákona. Uplatnění blokace tak proti předchozímu roku zaznamenalo 12% nárůst. Jako velmi podstatný se jeví zejména objem celkově zajištěných prostředků, který dosáhl částky 5,542 mld. Kč, tedy velmi markantní nárůst o 154 % proti roku 2014. (Finanční analytický útvar, 2016)

S ohledem na narůstající podíl daňové kriminality je logickým důsledkem prohlubování spolupráce s finanční a celní správou, přičemž celkem bylo v průběhu roku ze strany FAÚ postoupeno Generálnímu finančnímu ředitelství a Generálnímu ředitelství cel 1.819 informací s podezřením na porušení daňových předpisů, což je rovněž nárůst proti minulému hodnocenému období, a to o 14 %. (Finanční analytický útvar, 2016)

Z obdobných důvodů jako při spolupráci FAÚ s finanční a celní správou dochází k prohlubování spolupráce se zahraničními zpravodajskými jednotkami. Z tohoto důvodu je spolupráce FAÚ možná zejména se všemi členskými státy Evropské unie, dále se všemi státy, které ratifikovaly Úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu, ale také s jinými státy na základě dvoustranných smluv. (Finanční analytický útvar, 2016)

Podmínkou pro možnost mezinárodní spolupráce je zejména uplatňování AML standardů identifikace a kontroly klienta na národní úrovni – právě proto prostředky nabyté v rozporu se zákonem velmi často míří do států, které nedostatečným způsobem naplňují požadavky prevence praní peněz, doporučení FATF apod. Jedná se mimo jiné o země, které přímo FATF označuje za země se strategickými nedostatky (Afganistán, Irák, Laos, Myanmar, Sýrie, Jemen apod.), ale také standardní offshore teritoria jako jsou Panama, Belize, Seychely a mnohé další. I z tohoto důvodu by měly banky jako povinné osoby věnovat převodům do a z těchto zemí zvýšenou pozornost a v rámci budoucího hodnocení rizik by měly na tyto transakce nahlížet jako na vysoce rizikové a uplatnit adekvátní nástroje ke kontrole klienta.

V současné době média intenzivně řeší kauzu tzv. Panama Papers, ve které jde o únik dat z panamské právní kanceláře Mossack Fonseca, která svým klientům desítky let pomáhala zakládat obchodní společnosti v daňových rájích a prostřednictvím nich snižovat daňovou zátěž. Do aféry jsou namočení politici z celého světa, celebrity jako například fotbalista Lionel Messi, režisér Pedro Almodóvar a mnozí další. České osoby na seznamech v několika stech případech rovněž figurují - média zmiňují např. Petra Kellnera nebo Davida Křetínského. (ČT24, 2016)

Na celou kauzu existuje spousta názorů – dokonce i FAÚ zveřejnil vyjádření, že kauza pro něj bude zdrojem informací, které bude v rámci své činnosti prošetřovat (Vlková, 2016).

Co je však z mého pohledu důležité a na co bych chtěl na tomto případě poukázat, je skutečnost, že nelze bez dalšího konstatovat, že všechny osoby, které jsou na seznamech uvedeny, se dopustily trestného činu. Samozřejmě to nelze vyloučit a u některých jmen se dá trestná činnost předpokládat. Takovými jmény jsou například ukrajinský prezident Petro Porošenko nebo Radovan Krejčíř, který takto pravděpodobně ukryl své výnosy z trestné činnosti. Pokud však způsob daňové optimalizace, kterou klienti Mossack Fonseca využili, v dané době nezakazovaly zákony země, ve které tyto osoby předmětné prostředky vydělaly, nelze na ně nahlížet jako na zločince. Ani pokud svým jednáním ochudily své domovské státy o část daňových příjmů.

Pokud se však prokáže, že panamská společnost napomáhala kromě daňové optimalizace také praní peněz a že jí tato skutečnost nemohla být neznámá, potom je dle mého názoru na místě velmi přísný trest a žaloby všech států, které byly takovým jednáním poškozeny na svých daňových příjmech. Žaloba by měla směřovat také proti všem osobám, které se na činnosti společnosti jakkoliv podílely, protože se mohly podílet vědomě na legalizaci výnosů z trestné činnosti. Doposud mi připadá, že tento rozměr celé kauzy je poněkud opomenut.

Protože výsledky kauzy Panama Papers budou známy nejdříve za řadu měsíců, možná dokonce let, mohu si dovolit předpovědět další vývoj a dopad celé aféry. Ta již nyní přispěla k tomu, že se celosvětově zvažují opatření bránící daňovým únikům, netransparentnímu vlastnictví firem a dalším předpokladům praní peněz ve velkých objemech. Pokud bude vůle států postupovat společně a navrhované změny prosadit, je možné, že kromě odsouzení několika zločinců a zajištění části realizovaných daňových ztrát budou nastoleny v průběhu času legislativní nástroje, jak obdobnému jednání v budoucnu zamezit. Protože „*vše probíhá samozřejmě kontinuálně, zdánlivě nesouvisle a zároveň mezi mnoha bankovními účty i bankovními institucemi s nezbytným využitím daňových rájů s nízkou úrovní zdanění, zemí, které dodržují bankovní tajemství klienta, a zemí, které nemají pevnou politiku boje proti praní špinavých peněz*“ (Dvořák, 2010, s. 29)

9.2 Mezinárodní sankce

Další relativně podstatnou část činnosti FAÚ tvoří činnosti spojené s mezinárodními sankcemi, kterými je Česká republika vázána – zde lze mezi dalšími činnostmi vyjmenovat zejména povinnost oznamování, resp. schvalování, některých převodů do a z Íránu, povolení vývozu některých položek do Ruské federace s ohledem na sankce uvalené v souvislosti se situací na Krymu a Ukrajině. S tím samozřejmě souvisejí procesy kontrol dodržování povinností na poli boje proti financování terorismu a mezinárodních sankcí, řízení o porušení mezinárodních sankcí a případné uložení pokut dle příslušného právního předpisu.

9.3 Kontrolní činnost

Jak vyplývá z právní teorie, norma není perfektní, pokud za porušení některé povinnosti nenáleží sankce. Byť v této větě perfektností právní normy rozumíme její úplnost, dá se věta aplikovat i pro praktické vynucování práva. AML zákon sankce za porušení svých povinností definuje a FAÚ je orgán, který je oprávněn tyto sankce ukládat ve chvíli, kdy se v rámci

své činnosti nebo prostřednictvím jiného orgánu veřejné moci dozví, že povinná osoba stanovené povinnosti neplní.

Za účelem dodržování povinností dle AML zákona FAÚ každoročně provádí kontroly, na základě kterých zahajuje správní řízení a případně také ukládá pokuty a opatření k nápravě. Přehled o provedených kontrolách v posledních letech je uveden ve statistice na Obrázku 4.

10. NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SYSTÉMU BOJE PROTI PRANÍ PENĚZ

Zatímco předcházející část této práce byla analýzou aktuální situace v oblasti institucionální stránky boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nyní se budu věnovat možnostem, které by mohly zvýšit úspěšnost boje proti praní peněz a financování terorismu. Některé z nich jsou již schváleny, nebo jsou legislativním záměrem, jiné jsou pouhým mým návrhem, o kterém si myslím, že by mohl být posunem kupředu.

10.1 Bloky prostředků, které zatím nejsou na účtech

Velmi podstatný nedostatek právní úpravy spatřuji ve skutečnosti, že správce daně není schopen postihnout účty exekucí tak, aby se o tom nutně nedozvěděl také majitel účtu. Banka po doručení exekučního příkazu zajistí účet proti debetním operacím až do výše exekučního titulu. O tuto částku je také snížen disponibilní zůstatek postihnutého bankovního účtu. V případě, že v takovém momentě majitel účtu například prostřednictvím elektronického bankovníctví ověří svůj zůstatek, zjistí, že je snížen, nebo je dokonce nulový. To je pro něj jasným signálem, že se s jeho účtem něco děje a pravděpodobně na takový účet nebude směřovat další platby, protože i tyto by spadly do případné exekuce.

Uvedené je důvodem, proč na účtech zneužívaných k daňové trestné činnosti jsou velmi často evidovány velmi vysoké obraty, ale minimální zůstatky. Také platí, že doba, po kterou jsou prostředky na účtu, je minimální - ihned po připsání na účet jsou prostředky dále transferovány, případně vybírány v hotovosti. Právě nízké zůstatky a vysoké obraty, navíc v případné kombinaci s hotovostními operacemi, je možné považovat za znak podezřelého obchodu.

Riziko zajištění účtu exekučním příkazem vede podvodníky k tomu, že nerealizují obraty ve velkých milionových částkách, které představují větší ztrátu v případě zajištění a také pravděpodobněji upoutají pozornost banky. Namísto toho jsou často realizovány platby do částky 15.000 EUR, kterou AML zákon stanovuje jako sumu, od které musí banka provést kontrolu klienta.

Protože správce daně není schopen zajistit účet tak, aby to jeho majitel nezjistil, je využíván režim, kdy banka účet monitoruje, zajistí příchozí transakci na tomto účtu a informuje FAÚ, který následně vydá rozhodnutí o povinnosti odložit splnění příkazu klienta podle § 20 AML zákona a informuje Generální finanční ředitelství, kterému oznámí, že aktuální zůstatek na bankovním účtu daňového dlužníka je potvrzený bankou ve specifikované výši. Příslušný

orgán finanční správy následně na účet zašle daňovou exekuci. A to ve chvíli, kdy již ví, že tato exekuce bude úspěšná.

Ideální varianta průběhu daňové exekuce by se mi jevila taková, kdy správce daně by vydal exekuční příkaz, který by doručil finanční instituci, nicméně tento příkaz by se uplatnil až ve chvíli, kdy by zůstatek účtu dosáhl určité minimální úrovně. Domnívám se, že tímto by úspěšnost daňové exekuce významně narostla. Na druhé straně je nutné zmínit, že by významně vzrostlo také riziko na straně bank, že provede platu z účtu, který byl exekučně postižen v okamžiku, kdy podmínka exekuce již byla splněna.

10.2 Elektronická evidence tržeb a kontrolní hlášení

Jen pro úplnost zde zmiňuji také tuto kapitolu, která by měla dle odborníků na daňové úniky výrazně zvýšit úspěšnost odhalování této trestné činnosti. Podle českého statistického úřadu dosahují nevykázané příjmy v České republice částku cca. 170 mld. Kč ročně. Elektronická evidence tržeb a kontrolní hlášení by měly vést k razantnímu snížení objemu nevykázaných příjmů, resp. nepřiznané daňové povinnosti. V případě elektronické evidence tržeb se jedná o povinnost připojení registrační pokladny prostřednictvím internetu na server finanční správy, který každé účtence přiřadí unikátní kód. Cílem elektronické evidence tržeb by mělo být zejména narovnání podnikatelského prostředí. Toho by mělo být dosaženo odstraněním nerovných podmínek v konkurenčním boji mezi poctivými a nepoctivými podnikateli či motivačním snížením sazby DPH u stravovacích služeb. (Finanční správa, 2016). Dále cílenou kontrolou bez zatěžování poctivých podnikatelů zbytečnými kontrolami a omezením administrativy spojené s daňovou kontrolou či společensky prospěšným odstraněním černých výplat „na ruku“ a lepším výběrem daní.

Zajímavý je odhad Generálního finančního ředitelství, že zavedení elektronické evidence tržeb povede k nárůstu výběru daní v prvních 5 letech, kdy se do systému zapojí první dva sektory (pohostinství, ubytovací služby, obchod) o 60 miliard, což znamená až 200 km nových dálnic, nebo 6.500 Kč navíc k platu každého učitele. (Finanční správa, 2016).

Kontrolní hlášení je potom speciální daňové tvrzení, které mají povinnost od 1. ledna 2016 plátci DPH podávat. Kontrolní hlášení nenahrazuje ani daňové přiznání k DPH ani souhrnné hlášení, ale nahrazuje původní samostatný výpis z evidence pro účely DPH. Podrobnosti o kontrolním hlášení ponechávám mimo text této práce, ale využiji skutečnosti, že za první čtvrtletí roku 2016 lze nalézt hodnocení účinnosti zavedené povinnosti.

Například podle ředitele Generálního finančního ředitelství došlo za toto období k nárůstu výběru DPH o 5,23 % oproti minulému období, což přičítá právě pozitivním dopadům zavedení kontrolního hlášení. Tento nárůst odpovídá zvýšení výběru DPH o 3,8 mld. Kč (Ťopek, 2016). Je však brzo hodnotit, zda se nejedná pouze o důsledek růstu HDP, daňové zátěže a spotřeby.

10.3 Centrální evidence účtů

Centrální evidence účtů byla po dlouhé diskusi schválena dne 3. února 2016 vládou. A to po táhlém sporu mezi vládou a Českou národní bankou. Původní návrh totiž požadoval, aby v rámci centrální evidence byly na jednom místě vedeny nejen seznamy účtů a jejich majitelů, ale také zůstatky na těchto bankovních účtech. Zatímco tato varianta by znamenala relativně zásadní prolomení bankovního tajemství, výsledný návrh plánuje zřídit pouze registr, kde bude uvedeno, kdo má jaké účty u jaké banky.

Jako důvod pro zřízení centrálního registru účtů lze citovat prohlášení Ministerstva vnitra: *„Centrální registr účtů usnadní a zrychlí činnost policie. Pokud chtějí v současné době policisté zjistit majitele bankovního účtu, musí oslovit všechny finanční instituce na trhu, kterých je téměř 80. Dotaz musí povolit státní zástupce a vyřízení trvá měsíc i déle. Díky centrálnímu registru účtů bude policie moci oslovit jedním dotazem všechny finanční instituce najednou a vyřízení bude trvat pouze 24 hodin. Centrální registr účtů, který bude přehledem toho, kde má kdo účet, nebude tedy obsahovat údaje o pohybech na účtu a sníží také riziko úniku informací či byrokratickou zátěž nejenom u policistů, ale i u bank. Ty musí odpovídat i na dotazy, které se netýkají jejich klientů.“* (Novák, 2016)

Premiér Sobotka vidí v tomto institutu *„další krok vlády v boji proti daňovým únikům a praní špinavých peněz“* (ČTK, 2016). Evidenci účtů bude spravovat Česká národní banka a data by měla být aktualizována alespoň jednou denně. Spuštění celého projektu je naplánováno na první polovinu roku 2018, přičemž by k němu mělo dojít do 16 měsíců od uvedení zákona.

V případě, že se podaří opravdu zavést centrální evidenci účtů, povede to sice do určité míry ke vzniku nákladů na straně bank, ale při nastavení automatizace reportingu, která je podmínkou tohoto procesu, se bude jednat v podstatě o náklad jednorázový, iniciační. Následný reporting bude probíhat automaticky a bankám naopak mohou poklesnout náklady provozní související s narůstajícím počtem dotazů oprávněných osob na to, zda má dotazovaná osoba

v dané instituci veden bankovní účet. Rovněž by zavedení centrální evidence mělo vést k poklesu rizika porušení mlčenlivosti například ve vztahu k probíhajícímu trestnímu řízení, protože tato informace by se alespoň v některých případech vůbec nedostala k soukromoprávním subjektům. Z mého pohledu je tedy dopad zřízení centrální evidence v navrhovaném rozsahu krokem správným směrem, který nepřináší zásadní negativa pro nikoho, ani pro samotné majitele účtů, byť to někteří opoziční poslanci zpochybňují. (ČTK, 2016)

10.4 Zákon o prokazování původu majetku

Majetková přiznání politiků jsou téma dlouhodobě diskutované a odkládané – nicméně v současné době možná spějící do finální fáze. Zákon o prokazování původu majetku je hodnocen jako nutná podmínka ke snížení korupce v České republice, avšak dlouhodobě nebyla politická shoda potřebná k jeho přijetí. Poslední verze návrhu je nyní v připomínkovém řízení v poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk č. 504 (Česko, 2016a), přičemž tento návrh nepočítá s povinností plošného přiznání k majetku, jak například požadovala KSČM, ale zavádí povinnost prokázat původ majetku pouze osobám, „*u kterých má správce daně důvodné pochybnosti, zda jejich příjmy oznámené nebo tvrzené správcem daně odpovídají nárůstu jeho jmění, spotřebě nebo jinému vydání, a nejsou mu známy skutečnosti, které by nárůst jmění, spotřebu nebo jiné vydání ozřejmovaly, a zároveň po předběžném posouzení dojde k závěru, že rozdíl mezi těmito příjmy a nárůstem jmění, spotřebou nebo jiným vydáním přesahuje 7.000.000 Kč*“ (ČTK, 2016a).

V případě, že bude zákon přijat, dostane finanční správa do rukou silný nástroj pro boj s daňovými úniky, nicméně ani tato právní úprava není samospásná a dá se předpokládat, že její úspěšnost bude limitovaná snahou daňových subjektů utajit nedaněné příjmy. I zde se dá předpokládat přesun příjmů do offshore společností a daňová optimalizace formou daňových rájů, jako v kauze Panama Papers.

10.5 Podíl povinné osoby na zajištěném výnosu

V současnosti vnímám povinnosti zejména na straně bank v oblasti prevence praní peněz (a také financování terorismu) jako relativně dost významné a sankce za jejich porušení mohou dosáhnout relativně vysokých částek. Přitom se dá pozorovat přesun části odpovědnosti veřejné správy na soukromoprávní subjekty, přičemž veškeré zajištěné výnosy z trestné činnosti jsou ze zákona výnosem státního rozpočtu. Za rok 2015 se jedná o zajištěnou částku okolo 6 mld. Kč. Přitom řádné plnění povinností dle AML zákona přináší bankám relativně

vysoké náklady spojené se mzdami odborného personálu, provozem informačních systémů nutných k detekci nestandardních aktivit a monitoringu plateb na mezinárodní sankce a také vyžaduje vysokou míru obezřetnosti ve vztahu k rizikovým klientům. Vede také k dílčím ztrátám na obchodních výnosech z nerealizovaných obchodů apod. Pro banky je jakousi motivací snaha vyhnout se sankci za neplnění povinností v oblasti AML a potažmo potřeba udržet si dobré jméno, ale žádná pozitivní motivace k odpovědnému plnění povinnosti prevence praní peněz zde dána není.

Ani zaměstnanci odpovědní za realizaci AML opatření ve finančních institucích nejsou obvykle odměňováni v závislosti na tom, kolik oznámí podezřelých obchodů, jaký objem prostředků se jim podaří zablokovat apod. Ani se takovýto motiv u zaměstnanců v kontrolních funkcích nepředpokládá. Tedy i pro ně je motivací pouze snaha udržet si zaměstnání nebo se vyhnout trestnímu stíhání za porušení zákonné povinnosti.

Rozdíl mezi pouhým plněním povinností ze strany finanční instituce a aktivní snahou odhalovat podezřelé obchody, vypovídat tyto klienty, blokovat jim peníze a riskovat dobré vztahy s klienty, může být relativně markantní. Proto se domnívám, že pro banky by bylo pozitivním stimulem ke zdokonalování svých procesů a systémů, pokud by jim připadl podíl na zajištěné částce na účtech osob, jejichž podezřelé aktivity byly odhaleny na základě jejich oznámení. Umím si například představit, že by se jednalo o pouhé jedno procento zajištěných prostředků, přičemž souhrnná roční částka by nemohla překročit jistý maximální limit daný prokazatelnými náklady finanční instituce na mzdy zaměstnanců a provoz systémů pro detekci podezřelých obchodů. I takto definovaný podíl na výnosech z boje proti legalizaci by byl pro banky motivem investovat do rozvoje této oblasti, zvýšení mezd odborného personálu, prohlubování jejich znalostí a zkušeností, pořízení efektivnějších informačních technologií atp. Samozřejmě by povinná osoba na plnění svých povinností neměla profitovat, resp. by se nemělo stát jejím předmětem činnosti. Zároveň je dle mého negativní, pokud zákon nutí povinné subjekty na plnění povinností tratit.

10.6 Registr skutečných vlastníků

Na základě požadavku nové AML směrnice se do návrhu novely AML zákona mimo jiné zavádí registr skutečných vlastníků.

„§ 118a

(1) Zřizuje se evidence údajů o skutečném majiteli právnické osoby zapsané do veřejného rejstříku podle tohoto zákona a svěřenského fondu zapsaného do evidence svěřenských fondů podle tohoto zákona, kterým se rozumí skutečný majitel podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „evidence skutečných majitelů“).

(2) Evidence skutečných majitelů je informačním systémem veřejné správy.

(3) Evidence skutečných majitelů je vedena v elektronické podobě. Evidenci skutečných majitelů vede rejstříkový soud. (...)

§ 118e

Do evidence skutečných majitelů se o skutečném majiteli zapisuje

a) jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,

b) datum narození a rodné číslo, bylo-li mu přiděleno,

c) státní příslušnost a

d) údaj o

1. podílu na hlasovacích právech, zakládá-li se postavení skutečného majitele na přímé účasti v právnické osobě,

2. podílu na rozdělovaných prostředcích, zakládá-li se postavení skutečného majitele na tom, že je jejich příjemcem, anebo

3. jiné skutečnosti, je-li postavení skutečného majitele založeno jinak.“ (Česko, 2016)

Pokud bych použil slova sportovních komentátorů, musela to být v případě registru skutečných majitelů „myšlenka dobrá, ale provedení nebylo dobré“. Mám totiž významné pochybnosti o přínosu této regulace. V případě, že někdo skutečně legalizuje výnosy z trestné činnosti, nebude pro něj pravděpodobně problém dosadit do role skutečného majitele osobu „bílého koně“. Ta bude zapsána jako společník, navíc také jako skutečný majitel, přitom vlastnická práva bude vykonávat osoba třetí.

Osobně jsem dlouhodobě skeptický k tomu, zda proces zjišťování skutečného majitele má pro boj proti praní peněz zásadní přínos. Jeho přínos vidím spíše v boji proti financování terorismu, kdy je žádoucí všechny osoby napojené na společnost prověřit, zda proti nim nejsou uplatňovány mezinárodní sankce. Již nyní se banky velmi často setkávají při identifikaci právnické osoby se situací, kdy je skutečný majitel fakticky ovládající společnost osoba odlišná jak od členů statutárního orgánu, tak od osob vlastníků. Banka potom sice zjistí zákoným způsobem skutečného majitele – např. osobu zapsanou v obchodním rejstříku jako společníka, ale vůbec se nemusí dozvědět, že fakticky společnost ovládá osoba jiná. Proto se domnívám, že registr skutečných majitelů nepřinese nic nového, navíc je otázkou, jaká kvalita dat bude v tomto registru evidována, protože ta bude záležet pouze na společnosti a navíc

dle mého názoru tento systém bude možné použít spíše pro verifikaci skutečného majitele, ke kterému dojde banka v rámci kontroly klienta.

Jako skutečný přínos registru však vidím možnost ověřit, která osoba je s kterými společnostmi vlastnický propojená. Pokud je tedy jedné právnické osobě prokázána například daňová trestná činnost, je možné přes registr skutečných majitelů (podobně jako v současnosti přes společníky a statutární orgány) zjistit, zda je daná osoba napojena na další právnické osoby a prověřit případně i jejich hospodaření.

10.7 Kontrola právnických osob jako podmínka jejich registrace

Je s podivem, že stát přenáší na povinné osoby relativně široké spektrum povinností, ačkoliv sám by mohl v mnoha oblastech nastolit pořádek bez nutnosti delegovat povinnosti na další soukromoprávní subjekty. Protože banka má za cíl maximalizovat zisk, nedá se od ní čekat vůle k odmítnutí provedení obchodu, pokud klient nedoložení původ peněz, naopak se dá čekat, že pokud to zákon bude alespoň trochu umožňovat, takový obchod provede.

Přenesení povinností na soukromoprávní subjekty, byť například v případě bank regulované centrální bankou nebo ministerstvem financí, s sebou nese jakési vnitřní riziko, že z povahy své podnikatelské činnosti budou tyto povinné osoby naplňovat zákonné předpisy pouze do té míry, aby naplnily minimální požadavek regulace. Odpovědnost přístupu se u jednotlivých povinných osob mění a ovlivňuje ho přístup společnosti k riziku, její obchodní cíle a další faktory včetně osobních kvalit zaměstnanců v obchodních i kontrolních pozicích, systém odměňování atd.

Pokud bychom dokázali alespoň některé povinnosti dostat pod správu státní moci, očekával bych alespoň minimální zvýšení kvality celého systému, jednodušší harmonizaci přístupů, vynutitelnost *best practice* a v neposlední řadě uvolnění kapacit na straně povinných osob, které by své volné prostředky mohly věnovat kromě obchodní činnosti také odhalování podezřelých obchodů.

Jedním z takových řešení je provedení kontroly klienta na úrovni rejstříkových soudů, které zapisují obchodní společnosti do obchodního rejstříku. Zápis do veřejného rejstříku je jednou ze základních podmínek pro založení bankovního účtu právnické osoby v ČR, lze podle mého předpokládat, že budoucí klient poskytne maximální součinnost pro doložení veškerých požadovaných dokumentů a informací. Jako minimální rozsah kontroly před zápisem do veřejného rejstříku bych viděl ověření všech osob a vlastnické struktury na mezinárodní

sankce, což je v podstatě povinnost, kterou v současné době naplňují všechny banky, které vedou dané právnické osobě bankovní účet, a také zjištění a doložení skutečného majitele právnické osoby. To se snad podaří naplnit plánovaným registrem skutečných majitelů.

Uvedené opatření bych vnímal jako velmi přínosné i s ohledem na počet nově zakládaných společností, ve kterých se velmi často objevují stejné osoby, mnohdy s bydlištěm na městských úřadech, které byly již v minulosti spojeny s trestnou činností, společností se sídlem v tzv. office housech, na virtuálních adresách, které fakticky nevykonávají žádnou činnost, nemají žádné zaměstnance a jediný důvod jejich existence je podílení se na páčání trestné činnosti.

Z prohlášení generálního ředitele Generálního finančního ředitelství, Ing. Martina Janečka, v rámci jeho přednášky 3. prosince 2015 na téma Projekty finanční správy, které zvýší efektivitu boje proti praní špinavých peněz, bylo možné pochopit, že také on považuje vysoký počet společností s ručením omezeným sídlících na virtuálních adresách za významný předpoklad daňové trestné činnosti. Rušení těchto společností bude pro finanční správu jednou z priorit následujících let a mohlo by vést ke zvýšení ceny bílých koní a přispívat k boji proti daňovým podvodům. Také FAÚ dlouhodobě deklaruje boj proti nepoctivým poskytovatelům sídla a zakladatelům tzv. ready-made společností.

11. STRUČNÉ HODNOCENÍ NÁVRHU NOVELY ZÁKONA PROTI PRANÍ PENĚZ

Závěrem své práce si dovoluji stručně zhodnotit některá ustanovení novely AML zákona, která by měla vstoupit v platnost nejpozději v roce 2017. Bez tohoto shrnutí bych totiž s ohledem na blízkou plánovanou účinnost novely a relativně zásadní změny v některých oblastech nepovažoval svou práci za kompletní. Většina povinných osob, zejména potom bank, se na tuto novelizaci dlouhodobě připravuje a lze předpokládat, že nebudou mít s jejím naplněním zásadní problémy.

11.1 Hodnocení rizik

Za největší novinku AML směrnice a AML zákona považuji zavedení principu hodnocení rizik. To se bude provádět na nadnárodní úrovni v rámci EU, na národní úrovni jednotlivými členskými státy, ale také na úrovni jednotlivých povinných osob. Toto hodnocení rizik by mělo sloužit zejména k určení, pro které skupiny klientů či produktů je nutné uplatnit přísnější podmínky kontroly klienta, a u kterých lze naopak použít zjednodušenou kontrolu. Domnívám se, že byť se jedná o naprosto novou povinnost vyplývající z AML zákona, není nutné ji v této práci, navíc v době, kdy je ještě relativně obtížné predikovat její praktické dopady, věnovat podrobný výklad. Povinné osoby již dle mého názoru obdobné hodnocení realizují – v podstatě se jedná o realizaci povinností vyplývajících již ze stávajícího textu AML vyhlášky. Zejména potom z §§ 4 a 5, které stanoví zejména následující povinnosti:

- *„instituce při řízení rizik uplatňuje přístup založený na posouzení rizika legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu,*
- *při zavedení a uplatňování systému vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření, včetně identifikace a kontroly klienta, instituce přihlíží k uznávaným a osvědčeným principům a postupům v oblasti předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „uznávané standardy“). Přehled vybraných uznávaných standardů uveřejňuje Česká národní banka (§ 4 odst. 2),*
- *Instituce v rámci systému řízení rizik souvisejících s legalizací výnosů z trestné činnosti nebo financováním terorismu stanoví a uplatňuje pravidla a postupy, podle kterých s ohledem na rizikový profil klienta*
 - a) *provádí kategorizaci klientů,*

- b) rozhodne o uskutečnění obchodu nebo navázání obchodního vztahu s klientem nebo již probíhající obchod nebo existující obchodní vztah s klientem ukončí,*
- c) zjišťuje rizikové faktory uvedené v odstavci 2 u nových klientů a průběžně během trvání obchodního vztahu u všech klientů; přitom aktualizuje zařazení klienta do příslušné rizikové kategorie podle zjištěných informací a*
- d) přijímá odpovídající opatření vůči klientům, u nichž byl zjištěn rizikový faktor (dále jen „rizikový klient“).“(Česko, 2008a)*

Další povinnosti jsou potom upraveny také následujícími ustanoveními AML vyhlášky. Ty stanovují například podmínky, za kterých musí instituce hodnotit klienta jako rizikového a věnovat zvýšenou pozornost jeho obchodům.

11.2 Změna běhu lhůt

Jako podstatnou změnu s dopadem do činností a procesů povinných osob vnímám změnu běhu lhůt v případě odložení splnění příkazu klienta podle § 20 AML zákona, kdy lhůta nově nebude počítána podle hodin, ale podle dnů. Tím dojde k jejímu faktickému prodloužení. To představuje pro FAÚ navýšení času k provedení šetření oznámení podezřelého obchodu a rozhodnutí o dalším postupu. Z pohledu legislativce se tedy jedná o naprosto pochopitelný záměr, nicméně pro povinné osoby, jak v příslušné kapitole podrobně popisují, se jedná o prodloužení velmi citlivé doby, kdy není oprávněna provést platební příkaz klienta a zároveň mu nesmí sdělit důvod takového postupu.

Co jsem však výše neuvedl je, že tato změna může a dle mého názoru také povede k tomu, že povinné osoby budou daleko méně „zneužívat“ institutu odložení splnění příkazu klienta dle § 20 AML zákona a namísto toho budou postupovat dle § 15 – neprovedou obchod klienta. To je přesně cílový stav, ke kterému FAÚ dlouhodobě svou osvětou povinné osoby vede. Tedy aby preferovaly postup definovaný § 15 AML zákona a vyžadovaly po klientovi doložení jeho obchodů, přičemž získané informace mohou být využity FAÚ jako podklady pro šetření. V případě, že FAÚ dojde k závěru, že jsou naplněny podmínky pro zajištění prostředků, uplatní ze své iniciativy institut dle § 20 a předá informaci orgánu policie nebo jinému orgánu.

11.3 Změna v definici politicky exponované osoby

Zatímco v dosavadní zákonné úpravě je za politicky exponovanou osobu považována osoba, která předmětnou politickou funkci vykonává v zahraničí, nebo má bydliště v zahraničí, po

novelizaci tento zákonem předjímaný přeshraniční prvek odpadne a za politicky exponované osoby budou považovány i osoby vykonávající politickou funkci v České republice. Tato navrhovaná změna je dle mého názoru možná nejdiskutabilnější a také nejdiskutovanější z celé novely AML zákona.

Ze dne na den totiž může významně vzrůst objem činností, které budou muset povinné osoby ve vztahu k těmto osobám realizovat. Navíc je potřeba si uvědomit, že za PEP budou i nadále považovány také osoby rodinných příslušníků a úzkých obchodních partnerů. A to i v době po skončení skutečného výkonu dané politické funkce. Přitom je otázkou, zda efektivnost takové kontroly odpovídá objemu činnosti k ní vynaložené.

11.4 Snížení limitu pro provedení kontroly klienta v případě hotovostních plateb

Relativně nenápadná, ale zásadní změna nastane ve výši limitu pro povinnou kontrolu klienta u hotovostních plateb. Konkrétně se jedná o změnu § 9 AML zákona, který nově stanoví ve svém odstavci 1 písm. e), že „kontrolu klienta provádí povinná osoba uvedená v § 2 odst. 2 písm. c) a d) při obchodu v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší“, přičemž touto může být za určitých okolností také nepodnikatel.

Změnu této části zákona však nelze považovat za překvapivou, pokud ji budeme vykládat v souvislostech – zejména potom ve znění novely zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, kde došlo s účinností od 1. prosince 2014 ke změně limitu pro maximální výši hotovostní platby z 350.000 Kč na 270.000 Kč, což při přibližném přepočtu odpovídá limitům podle AML zákona, tedy 15.000 EUR, resp. po novele 10.000 EUR.

11.5 Ostatní změny

Ostatní změny bych charakterizoval jako méně významné. Byť například záměr zřídit v členských státech registry skutečných vlastníků právnických osob se jeví jako skvělá myšlenka, jak jsem již uvedl na jiném místě této práce, není zřejmé, zda tato změna přinese sama o sobě radikální pozitivní změnu, nebo se z ní stane pouze další povinnost, která bude dodržována poctivě podnikajícími společnostmi, zatímco společnosti podílející se na praní peněz budou zapisovat do tohoto registru tzv. bílé koně, jako se tomu mnohdy děje i v současnosti.

Rovněž rozšíření působnosti AML zákona, resp. AML směrnice, na širší spektrum herního průmyslu nepovažuji z pohledu této práce za zásadní změnu, byť samozřejmě musím souhlasit s tím, že gambling je významným nástrojem legalizace prostředků. Dlouhodobě je možné vnímat snahu zejména potírat tzv. online gambling, který obchází licenční řízení v členských státech tím, že společnosti, které ho provozují, sídlí v daňových rájích. Tato činnost je považována obecně za velmi zneužívanou k praní peněz a samotná pravděpodobně ve většině případů produkuje nedaněné zisky, tedy další prostředky k legalizaci. I s ohledem na to se projednává regulace hazardu v České republice, která počítá s blacklistem společností (internetová kasina bez licence apod.), kterým by žádná banka nesměla realizovat platbu. Tento blacklist by udržovalo aktuální ministerstvo financí.

ZÁVĚR

Závěrem své práce bych chtěl zejména vyjádřit přání, aby nebyla jen absolventskou prací v rámci mého studia Fakulty managementu a ekonomiky na Univerzitě Tomáše Bati, ale aby se stala také nástrojem studia a porozumění problematice boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti pro studenty a jiné čtenáře, kteří o toto téma projeví zájem.

Osobně se domnívám, že neustále prohlubující se regulace v oblasti AML přináší pozitivní výsledky, ale na druhé straně se stává často neúměrně složitou, nákladnou na realizaci a administrativně náročnou včetně následného dohledu. To může vést v krajním případě až k tomu, že se její záměr naprosto míjí se skutečnými dopady na společnost.

Rozhodně je však pro společnost žádoucí bojovat proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, protože tato činnost vede k financování dalších kriminálních aktivit, jejichž výnosy je následně rovněž nutné zlegalizovat. Za velmi důležitou považuji minimalizaci prostoru pro vyhnutí se plnění zákonných povinností. Je-li tedy například dána povinnost identifikovat účastníky obchodu nebo kontrolovat původ peněz použitých v obchodu, musí tato povinnost platit pro co nejširší počet účastníků finančního trhu. Ti, kteří tyto povinnosti prokazatelně nerespektují, musí být přísně trestáni všemi možnými způsoby, protože svou činností významně napomáhají realizaci trestného činu, nebo se na něm přímo podílejí.

Domnívám se, že pokud ani v rámci Evropské unie neexistují doposud jednotné bankovní a obchodní standardy, čehož je dokladem fungování firem na Kypru nebo na Maltě, nemůže být boj proti anonymním společnostem úspěšný ani v jiných zemích společenství. Naopak státy, které uplatňují jednoduchý režim registrace obchodních společností, mírnější zdanění či mají nastaven volnější režim regulace finančních institucí, na tomto svém přístupu bohatnou. Typickým příkladem takového fenoménu může být Kypr nebo Panama jako zástupci offshore teritorií.

Další nutnou podmínku vidím ve srozumitelné legislativě, která jasně zakotvuje, co ještě je z pohledu práva v pořádku a jaké jednání je naopak již postaveno mimo zákon. Hranice musí být jasně definována. Pokud totiž zákon umožňuje jakoukoliv legální cestu ke snížení daňové zátěže, dá se předpokládat, že daňové subjekty této možnosti využijí. Jejich motivem je maximalizace zisku, ke které vede nejkratší cesta minimalizací nákladů. Pokud by stát prostřednictvím orgánů veřejné moci v průběhu času začal uplatňovat odlišný přístup ke stejnému jednání, považoval bych tento posun bez změny zákona za významné narušení právní jistoty či dokonce falešnou retroaktivitu.

Pokud bych měl zhodnotit cíle, které jsem si na začátku této práce vytyčil, domnívám se, že tyto se mi podařilo v celém rozsahu splnit. V některých oblastech jsem cítil, že bych chtěl pro kompletní informovanost čtenáře dané téma rozvinout ještě podrobněji, nebo dokonce rozšířit práci o další dílčí témata, která jsou s bojem proti praní peněz úzce spjata a která jsou dle mého názoru také velmi zajímavá. Za všechny zmíním alespoň problematiku rozeznávání podezřelých obchodů, jejich detekce či téma mezinárodních sankcí, které je obzvláště v posledních měsících tolik aktuální – ať už v souvislosti s teroristickými útoky ve Francii a Belgii nebo s politickou krizí na Ukrajině a následnými ekonomickými sankcemi uvalenými ze strany Evropské unie na Rusko. Nicméně rozsah práce by při zpracování všech souvisejících témat vzrostl několikanásobně.

Zejména se domnívám se mi podařilo vysvětlit režim šetření podezřelého obchodu ze strany FAÚ a trestného činu ze strany policie a maximální pozornost jsem věnoval způsobu, jakým jsou zajišťovány výnosy z trestné činnosti. Konkrétně jsem se zaměřil na zajištění prostředků na účtu vedených u finančních institucí, byť samozřejmě trestní řád počítá také s možností zajištění jiných hodnot, zejména movitých a nemovitých věcí, hotovostí atd. Protože však práce do určité míry akcentuje roli bank jako povinných osob, které hrají nejdůležitější roli mezi povinnými osobami, dovolil jsem si toto zjednodušení.

Na úplný závěr své práce bych si dovolil popřát nám všem, aby se úspěšnost boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti podařilo v nadcházejících letech nejen díky novele AML zákona významně zvýšit. Aby se trestná činnost přestala jejím pachatelům vyplácet, aby se dařilo zajišťovat maxima nelegálních prostředků a úspěšně trestat pachatele trestných činů. Osobně považuji za velmi závažnou daňovou trestnou činnost, která představuje obrovské škody na odvedených daních a tedy ztráty státního rozpočtu, kterými by mohly být sanovány důležité oblasti společnosti. Sekundárně však vedou daňové trestné činy také k narušení obchodní soutěže, protože zločinci neplněním daňové povinnosti u spotřebních daní, DPH a daní z příjmů získávají obchodní výhodu proti poctivým podnikatelům. Pamatuji si slova generálního ředitele Generálního finančního ředitelství Janečka, který na jedné z přednášek řekl, že existují v České republice již odvětví obchodu, kde je skoro nemožné v konkurenci obstát, pokud chce člověk podnikat poctivě. To samozřejmě vede k tomu, že do těchto oborů nově vstupující podnikatelé podléhají obrovskému tlaku rovněž minimalizovat náklady formou nějakého trestného činu. V tomto ohledu velmi podporuji projekty elektronické evidence tržeb nebo kontrolních hlášení, které by měly vést alespoň k dílčímu narovnání podnikatelského prostředí a možná i pozitivně motivovat poctivé subjekty ke vstupu do odvětví.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace a články

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ, 2013. *Občanské právo hmotné I - Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer, 430 s., ISBN 978-80-7478-327-2.

DVOŘÁK, Vratislav, 2010. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. 1. vyd. Praha: Scientia, 91 s. ISBN 80-869-6063-3.

REUTER, Peter, 2004. *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*. Washington: Institute for International Economics, 209 s. ISBN 0-88132-370-5.

TVRDÝ, Jiří a Adriana BÁRTOVÁ, 2009. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související: komentář*. 1. vyd., Praha: C. H. Beck, 501 s., ISBN 80-740-0099-0.

Elektronické zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ, 2006. *Při útocích v Londýně teroristé ušetřili*. [online]. Aktuálně.cz, 3. ledna 2006 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/pri-utocich-v-londyne-teroriste-usetrili/r~i:article:42355/>

ČT24, 2016. *Obří rozměry kauzy Panama Papers: Daním se vyhnuli i Porošenko, Messi nebo Almodóvar*. [online]. ČT24, 4. 4. 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1744224-obri-rozmary-kauzy-panama-papers-danim-se-vyhnu-i-porosenko-messi-nebo-almodovar>

ČTK, 2015. *Žalobce chce udělat z Kottových bezdomovce, řekl soudu Sokol*. [online]. Aktuálně.cz, 5. března 2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/kauza-rath-salacova-je-neduveryhodna/r~02debf06c32311e4b6d20025900fea04/>

ČTK, 2016. *Stát zřídí registr bankovních účtů, má rychleji odhalit podvodníky*. [online]. iDNES.cz, 3. února 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/vlada-schvalila-centralni-evidenci-uctu-fyzickych-a-pravnicky-osob-124-/ekonomika.aspx?c=A160203_124230_ekonomika_jj

ČTK, 2016a. *Sněmovna zamítla návrh KSČM o majetkových příznáních, vláda připravuje jinou normu.* [online]. Aktuálně.cz, 9. února 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/snemovna-potopila-navrh-kscm-o-majetkovych-priznani-nich-vlada/r~511713b8cf5111e5a457002590604f2e/>

EGMONT GROUP, © 2016. Financial Intelligence Units (FIUs). *The Egmont Group of Financial Intelligence Units.* [online]. © 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.egmontgroup.org/about/financial-intelligence-units-fius>

EUROSTAT, 2016. Asylum in the EU Member States: Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. *Eurostat Newsrelease* [online]. Eurostat Press Office, 4. 3. 2016, č. 44/2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

FATF, 2012. *Doporučení FATF: Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení.* [online]. FATF, únor 2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKE-wjxsoDH2M7KAhWGwHIKHcmeCZkQFggb-MAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FMetodika_2013-08-19_Doporuzeni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf&usq=AFQjCNHOx2oVy9tviPyVe2qxtZG0OrahaA&bvm=bv.113034660,d.bGQ

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR, 2013. *Metodický pokyn č. 3 Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ze dne 29. října 2013 určený povinným osobám - Zjišťování skutečného majitele povinnými osobami.* [online]. Ministerstvo financí, Praha, říjen 2013 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/file/2449/priloha-c-2-pokyn-mf-c-003-2013-10-29-fau-mfcr.pdf>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR, 2015. *Stanoviska FAÚ MF ČR k problematice AML a CFT - ZOBECNĚNÁ VÝKLADOVÁ STANOVISKA MF K ZÁKONU Č. 253/2008 Sb.* [online]. Ministerstvo financí, aktualizováno 2. 9. 2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/stanoviska-financniho-analytickeho-utvar>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR, 2015a. *Výroční zpráva o činnosti Finančního analytického útvaru za rok 2014*. [online]. Ministerstvo financí, Praha, únor 2015 [cit. 2016-03-28]. ISBN 978-80-85045-77-2. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2014/zprava-o-cinnosti-fau-2014-20591>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR, 2016. *Výroční zpráva o činnosti Finančního analytického útvaru za rok 2015*. [online]. Ministerstvo financí, Praha, březen 2016 [cit. 2016-03-28]. ISBN 978-80-85045-77-2. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2015/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeh-24287>

FINANČNÍ SPRÁVA, 2016. *Proč evidence tržeb?* [online]. Etržby, © 2016. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.e-trzby.cz/cs/proc-e-trzby>

FINANČNÍ SPRÁVA, 2016a. *Daňová Kobra zachránila doposud státnímu rozpočtu ČR 4,1 miliardy korun*. [online]. Finanční správa, uveřejněno 2. února 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/danova-kobra/danova-kobra-zachranila-doposud-statnimu-rozpocetu-CR-pres-4-miliardy-korun-7084>

KAMENÍKOVÁ, Anna, 2014. *Převody nemovitých věcí*. [online]. Epravo.cz, 19. března 2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prevody-nemovitych-veci-93889.html>

KRAUS, Jan, 2016. *Show Jana Krause*, 234. show. TV, Prima 17. února 2016. [online]. Dostupné z: <http://www.showjanakrause.cz/videoarchiv/234-show/#video-08>

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2004. *Prolomení mlčenlivosti v zákoně proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. [online]. Ministerstvo financí České republiky, vydáno 5. března 2004 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2004/2004-03-05-tiskova-zprava-6361-6361>

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2015. *Zpráva o činnosti Finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2014*. [online]. Ministerstvo financí České republiky, Praha, červen 2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danova-statistika/2014/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-22059>

NEMRAVOVÁ, Olga a Miloslava VAŇKOVÁ, 2013. *K zákonu o trestní odpovědnosti právníků osob*. [online]. EPRAVO.CZ, uveřejněno 5. června 2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-zakonu-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob-91439.html>

NOVÁK, Pavel, 2016. První krok na cestě ke zřízení centrálního registru účtů [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prvni-krok-na-cestě-ke-zřízení-centralního-registru-uctu.aspx>

NOVINKY, 2016. *Stockholm už není bezpečný. Švédská policie přiznala, že neuhlídá pořádek*. [online]. Novinky.cz, 26. ledna 2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/392947-stockholm-uz-neni-bezpecny-svedska-policie-priznala-ze-neuhlida-poradek.html>

PÁLKOVÁ, Šárka, 2013. *Kde skončil úplatek, za který kmotr Novák sedí? Minimálně část v jeho kapse*. [online]. Lidovky.cz, 5. dubna 2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/kauza-alexandra-novaka-cast-uplatku-v-radu-milionu-mu-zustala-v-kapse-12l-zpravy-domov.aspx?c=A130404_131201_In_domov_spa

PETLACHOVÁ, Petra, 2014. *Daňová "Kobra" startuje*. [online]. Finanční správa, uveřejněno 13. června 2014 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2014/danova-kobra-startuje-5053>

POLICIE ČR, 2015. *Daňová Kobra – prezentace případů*. [online]. Policie České republiky, uveřejněno 1. října 2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/danova-kobra-prezentace-pripadu.aspx>

SOBOTKOVÁ, Veronika, 2010. *Daňová exekuce podle nového daňového řádu. Daně a právo v praxi*. [online]. Daňáři online, uveřejněno 1. listopadu 2010 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d27083v35448-danova-exekuce-podle-noveho-danoveho-radu/>

SOUKUP, Zdeněk, 2011. *Bývalý administrátor kláštera Teplá unikl trestu díky Havlově amnestii*. [online]. iDNES.cz, 18. května 2011 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/administrator-klastera-tepla-nebude-za-zproneveru-potrestan-put-/vary-zpravy.aspx?c=A110518_111645_vary-zpravy_sou

STESSENS, Guy, 2000. *Money Laundering: A New International Law Enforcement Model*. Cambridge: Cambridge University Press, 460 s. ISBN 11-3942-846-2.

ŠRÁMEK, Dušan, 2014. *Soudy začínají reagovat na zajišťování majetku*. [online]. Česká justice, uveřejněno 19. 5. 2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/05/soudy-zacinaji-reagovat-na-zajistovani-majetku/>

ŤOPEK, Martin, 2016. *Kontrolní hlášení funguje, říká šéf správy daní. Výběr DPH vzrostl o miliardy korun*. [online]. Aktuálně.cz, 5. dubna 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/kontrolni-hlaseni-funguje-rika-sef-spravy-dani-vyber-dph-vzr/r~17a119fefb0b11e5bf6f002590604f2e>

TRUBAČ, Ondřej, 2012. *Trestní odpovědnost právnické osoby*. [online]. iDNES.cz, 5. března 2012 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-dhf-/pravo.aspx?c=A120305_210154_pravo_vr

VLKOVÁ, Jitka, 2016. *Dokumenty z Panamy chceme vidět na vlastní oči, říká šéf FAÚ Kazda*. [online]. iDNES.cz, 5. dubna 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/o-panama-papers-ma-zajem-fau-dfe-/ekonomika.aspx?c=A160405_145152_ekonomika_jvl

ZELENKÁ, Pavel, 2015. Komentář k § 66. In: DRAŠTÍK, A., R. FREMR, T. DURDÍK et al. *Trestní zákoník: Komentář*. [ASPI - právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28]. ASPI ID KO40_2009CZ.

Soudní rozhodnutí

ÚSTAVNÍ SOUD, 2012. *Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2012, sp. zn. I.ÚS 1758/12*. Ústavní soud ČR [online]. Ústavní soud ČR, © 2006 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=76500&pos=1&cnt=1&typ=result>

Právní předpisy a připravovaná legislativa

ČESKO, 1961. *Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád)*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 1992. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 1992a. *Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 1992b. *Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20. prosince 1991, o bankách.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 1993. *Zákon č. 83/1993 Sb. ze dne 9. listopadu 1993, o státním zastupitelství.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 1993a. *Zákon č. 6/1993 Sb. ze dne 17. prosince 1992, o České národní bance.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2004. *Zákon č. 254/2004 Sb. ze dne 13. dubna 2004, o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2008. *Zákon č. 253/2008 Sb. ze dne 5. června 2008, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2008a. *Vyhláška č. 281/2008 Sb. ze dne 1. srpna 2008, o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2009. *Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2009a. *Zákon č. 280/2009 Sb. ze dne 22. července 2009, daňový řád.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2011. *Zákon č. 418/2011 Sb. ze dne 27. října 2011, o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.* In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2012. *Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, občanský zákoník*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

ČESKO, 2016. *Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Sněmovní tisk č. 752*. [online]. Poslanecká sněmovna. VII. volební období [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=752&CT1=0>

ČESKO, 2016a. *Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s prokazováním původu majetku. Sněmovní tisk č. 504*. [online]. Poslanecká sněmovna. VII. volební období [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=504&CT1=0>

EU, 2006. *Nářízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků (Text s významem pro EHP)*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-03-28].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
a násl.	a následující
AML	<i>anti-money laundering</i>
AML směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu
AML vyhláška	Vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
AML zákon	Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
apod.	a podobně
č.	číslo
DPH	daň z přidané hodnoty
FAÚ	Finanční analytický útvar Ministerstva financí
FIU	<i>Financial Intelligence Unit</i>
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
např.	například
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
PEP	politicky exponovaná osoba
Sb.	Sbírka zákonů a mezinárodních smluv
TŘ / trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

ZTOPO

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Regionální daňová kobra - Zlínský kraj	25
Obrázek 2 Běh lhůt	58
Obrázek 3 Běh lhůt po novele AML zákona	59
Obrázek 4 Statistický přehled činnosti FAÚ	79

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Úplné znění zákona č. 253/2008 Sb. včetně návrhu novely

PŘÍLOHA I

ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA Č. 253/2008 SB. VČETNĚ NÁVRHU NOVELY

PLATNÉ ZNĚNÍ

příslušných částí zákonů, které se mění návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

I.

Změna zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

(celý text zákona)

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství **Evropské unie**, zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Evropských společenství **Evropské unie** a upravuje

- některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- některá práva a povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,

a to za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání.

§ 2

Povinné osoby

(1) Povinnou osobou se pro účely tohoto zákona rozumí úvěrová instituce, kterou je

- banka,
 - spořitelna a úvěrní družstvo,
- finanční instituce, kterou, pokud není úvěrovou institucí, je
- centrální depozitář, osoba vedoucí evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedoucí centrálním depozitářem, osoba vedoucí samostatnou evidenci investičních nástrojů, osoba vedoucí evidenci navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů,
 - organizátor trhu s investičními nástroji,
 - osoba s povolením k poskytování investičních služeb s výjimkou investičního zprostředkovatele,
 - investiční společnost, samosprávný investiční fond, hlavní administrátor investičního fondu, penzijní společnost a penzijní fond a penzijní společnost,
 - platební instituce, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatel elektronických peněz malého rozsahu,
 - osoba oprávněná k poskytování leasingu, záruk, úvěrů nebo peněžních půjček anebo k obchodování s nimi,
 - osoba oprávněná ke zprostředkování spoření, leasingu, úvěrů nebo peněžních půjček,
 - pojišťovna, zajišťovna, pojišťovací zprostředkovatel a samostatný likvidátor pojistných událostí při výkonu činností souvisejících s provozováním životního pojištění, s výjimkou pojišťovacího zprostředkovatele, u něhož pojišťovna nese odpovědnost za škodu způsobenou jeho činností,
 - osoba, která vykupuje dluhy a pohledávky a obchoduje s nimi,
 - osoba oprávněná ke směnárenské činnosti podle ~~devizového zákona~~ **zákona o směnárenské činnosti**,
 - osoba neuvedená v bodech 1 až 10, oprávněná k provádění nebo zprostředkování platebních služeb nebo poštovních služeb, jejichž účelem je dodání poukázané peněžní částky,

- osoba oprávněná k poradenské činnosti pro podnikatele ve věcech kapitálové struktury, průmyslové strategie nebo k poradenství a službám v oblasti fúzí a koupě obchodních závodů⁹⁾,

- osoba poskytující služby peněžního makléřství,

- osoba poskytující služby úschovy cenností, držitel povolení k provozování sázkových her v kasinu podle zákona o loteriích a jiných podobných hrách

- provozovatel hazardní hry podle zákona upravujícího hazardní hry s výjimkou provozovatele peněžité, věcné, okamžité anebo číselné loterie, hry bingo nebo tomboly,**

- osoba oprávněná k obchodování s nemovitostmi nebo ke zprostředkování obchodu s nimi,

- auditor, daňový poradce a účetní,

- soudní exekutor při provádění další činnosti exekutora podle exekučního řádu a při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku,

- notář při úkonech v rámci notářské úschovy anebo advokát nebo notář při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku svého klienta, anebo jestliže klientem požadované služby mají spočívat nebo spočívají v jednání jménem klienta nebo na jeho účet při

1. obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo obchodního závodu anebo jeho části,

2. správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku svého klienta, včetně jednání jménem klienta nebo na jeho účet v souvislosti se zřízením účtu u úvěrové instituce nebo zahraniční úvěrové instituce anebo účtu cenných papírů a správou takového účtu,

3. zakládání, řízení nebo provozování obchodní společnosti, podnikatelského seskupení nebo jiného obdobného útvaru, a to bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu či nikoliv, jakož i získávání a shromažďování peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot za účelem založení, řízení nebo ovládnutí takového subjektu, nebo

4. inkasu, platbách, převodech, vkladech nebo výběrech prováděných při bezhotovostním i hotovostním platebním styku, anebo jakémkoli jiném jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo jej přímo vyvolá,

- osoba nenaplňující znaky podle písmen a) až g), poskytující jiné osobě služby, které spočívají v **osoba neuvedená v písmenu g) poskytující v rámci své podnikatelské činnosti nebo svěřenského nebo jiného obdobného vztahu jiné osobě služby, které spočívají v**

1. zakládání právnických osob,

2. jednání jménem právnické osoby, anebo ~~jiná osoba~~ **jiné osoby** v obdobném postavení, pokud výkon této služby je pouze dočasný a souvisí se založením a správou právnické osoby,

3. poskytování sídla, adresy, popřípadě i dalších s tím souvisejících služeb pro jinou právnickou osobu,

4. jednání jako pověřený akcionář pro jinou osobu, pokud tato není společností, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu a která podléhá požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva ~~Evropských společenství~~ **Evropské unie**, nebo

5. jednání jejím jménem nebo na její účet při činnostech uvedených v písmenu g),

- osoba, která poskytuje služby uvedené v písmenu h) v rámci svěřenského vztahu nebo jiného obdobného smluvního vztahu podle cizího právního řádu,

- osoba oprávněná k obchodování s kulturními památkami nebo s předměty kulturní hodnoty nebo ke zprostředkování takových obchodů,

- k) osoba oprávněná k obchodování s použitým zbožím nebo ke zprostředkování takových obchodů nebo k přijímání věcí do zástavy,
- h) národní správce rejstříku obchodování s povolenkami podle zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (dále jen „národní správce“),
- l) osoba poskytující služby s virtuální měnou.**
(2) Povinnou osobou je rovněž
- a) zahraniční právnická nebo fyzická osoba uvedená v odstavci 1, která na území České republiky působí prostřednictvím své pobočky, organizační složky nebo provozovny, a to v rozsahu činnosti touto pobočkou, organizační složkou nebo provozovnou vykonávané,
- b) na území České republiky působící zahraniční osoba, pokud jako podnikatel vykonává činnosti uvedené v odstavci 1,
- c) Středisko cenných papírů,
- ~~d) podnikatel, který není uveden v odstavci 1, jestliže přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší,~~
- ~~e) právnická osoba, která není podnikatelem, pokud je oprávněna poskytovat jako službu některou z činností uvedených v odstavci 1, nebo pokud přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší.~~
- d) podnikatel, který není uveden v odstavci 1, při obchodu v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší,**
- e) právnická osoba, která není podnikatelem, pokud je oprávněna poskytovat jako službu některou z činností uvedených v odstavci 1, nebo při obchodu v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.**

(3) Povinnou osobou není, s výjimkou osoby uvedené v odstavci 2 písm. d) a e), osoba, která činnosti uvedené v odstavci 1 nevykonává jako předmět svého podnikání.

§ 3

Základní pojmy

- (1) Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá například
- f) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- g) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- h) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo
- i) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).
- (2) **Financováním terorismu je**
- a) shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i jen zčásti, použit ke spáchání trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo k podpoře osoby nebo skupiny osob připravujících se ke spáchání takového trestného činu, nebo
- b) jednání vedoucí k poskytnutí odměny nebo odškodnění pachatele trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo osoby pachatele blízké ve smyslu trestního zákona, nebo sbírání prostředků na takovou odměnu nebo na odškodnění.

(3) **Financováním šíření zbraní hromadného ničení je shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i jen zčásti, použit šířitelem zbraní hromadného ničení nebo na podporu šíření takových zbraní v rozporu s požadavky mezinárodního práva.**

(4)(3) Pro účely tohoto zákona není rozhodující, zda k jednání uvedenému v ~~odstavci 1~~ nebo **2 odstavcích 1 až 3** nebo ke spáchání trestného činu došlo nebo má dojít zcela nebo zčásti na území České republiky nebo v cizině.

(5) Pro účely tohoto zákona se financováním terorismu rozumí také financování šíření zbraní hromadného ničení.

§ 4

Další pojmy

(1) Obchodem se pro účely tohoto zákona rozumí každé jednání povinné osoby s jinou osobou, pokud takové jednání směřuje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo k poskytnutí služby této jiné osobě.

(2) Obchodním vztahem se pro účely tohoto zákona rozumí smluvní vztah mezi povinnou osobou a jinou osobou, jehož účelem je nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osobě, jestliže je při vzniku smluvního vztahu s přihlédnutím ke všem okolnostem zřejmé, že bude obsahovat opakující se plnění.

(3) Příkazem klienta se pro účely tohoto zákona rozumí každý jeho úkon, na jehož základě má povinná osoba nakládat s majetkem.

(4) Skutečným majitelem se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) u podnikatele
- fyzická osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování obchodního závodu tohoto podnikatele; nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby nebo jiných osob,
 - fyzická osoba, která sama nebo na základě dohody s jiným společníkem nebo společníky disponuje více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele; disponováním s hlasovacími právy se rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popřípadě možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou,
 - fyzické osoby jednající ve shodě, které disponují více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele, nebo
 - fyzická osoba, která je na základě jiné skutečnosti příjemcem výnosů z činnosti tohoto podnikatele,
- b) u nadace nebo nadačního fondu
- fyzická osoba, která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
 - nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem výnosů nadace nebo nadačního fondu, fyzická osoba nebo okruh osob, v jejichž zájmu byly založeny, nebo v jejichž zájmu působí,
- ~~c) u spolku podle jiného právního předpisu, ústavu, obecně prospěšné společnosti anebo jiné obdobné osoby a v případě svěřeneckého vztahu nebo jiného obdobného vztahu podle cizího právního řádu fyzická osoba u spolku, obecně prospěšné společnosti nebo ústavu fyzická osoba,~~
- která disponuje více než 25 % jejich hlasovacích práv nebo majetku,
 - která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
 - v jejímž zájmu byly založeny nebo v jejímž zájmu působí, nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem jejich výnosů,
- d) u svěřeneckého fondu nebo obdobného právního uspořádání fyzická osoba,**

1. která je zakladatelem,
 2. která je svěřenským správcem,
 3. která je obmyšleným,
 4. v jejímž zájmu byl založen nebo v jejímž zájmu působí, není-li určen obmyšlený,
 5. která je oprávněná k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu, nebo
 6. která fakticky nebo právně vykonává přímo či nepřímo prostřednictvím jiné osoby rozhodující vliv nad svěřenským fondem nebo obdobným právním uspořádáním,
- e) fyzická osoba nebo osoby, které fakticky vykonávají nejvyšší řídicí funkci, nelze-li skutečného majitele určit podle písmene a) až d).

(5) Politicky exponovanou osobou se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) fyzická osoba, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností, jako je například hlava státu nebo předseda vlády, ministr, náměstek nebo asistent ministra, člen parlamentu, člen nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného vyššího soudního orgánu, proti jehož rozhodnutí obecně až na výjimky nelze použít opravné prostředky, člen účetního dvora, člen vrcholného orgánu centrální banky, vysoký důstojník v ozbrojených silách nebo sborech, člen správního, řídicího nebo kontrolního orgánu obchodního závodu⁹⁾ ve vlastnictví státu, velvyslanec nebo chargé d'affaires, nebo fyzická osoba, která obdobné funkce vykonává v orgánech Evropské unie nebo jiných mezinárodních organizací, a to po dobu výkonu této funkce a dále po dobu jednoho roku po ukončení výkonu této funkce, a která
1. má bydliště mimo Českou republiku, nebo
 2. takovou významnou veřejnou funkci vykonává mimo Českou republiku.

- a) fyzická osoba, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností, jako je například hlava státu nebo předseda vlády, ministr, zástupce ministra (náměstek, státní tajemník), člen parlamentu, člen řídicího orgánu politické strany, člen nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného nejvyššího justičního orgánu, proti jehož rozhodnutí obecně až na výjimky nelze použít opravné prostředky, člen účetního dvora, člen vrcholného orgánu centrální banky, vysoký důstojník v ozbrojených silách nebo sborech, člen správního, řídicího nebo kontrolního orgánu obchodního závodu⁹⁾ ve vlastnictví státu, velvyslanec nebo vedoucí diplomatické mise, nebo fyzická osoba, která obdobné funkce vykonává v orgánech Evropské unie nebo jiných mezinárodních organizací, a to po dobu výkonu této funkce a nejméně po dobu jednoho roku po ukončení výkonu této funkce,
- b) fyzická osoba, která

1. je k osobě uvedené v písmenu a) ve vztahu manželském, partnerském anebo v jiném obdobném vztahu nebo ve vztahu rodičovském,
2. je k osobě uvedené v písmenu a) ve vztahu syna nebo dcery nebo je k synovi nebo dceři osoby uvedené v písmenu a) osobou ve vztahu manželském (zeťové, snachy), partnerském nebo v jiném obdobném vztahu,
3. je společníkem nebo skutečným majitelem stejné právnické osoby, popřípadě svěřenectví nebo jiného obdobného právního uspořádání podle cizího právního řádu, jako osoba uvedená v písmenu a), nebo je o ní povinně osobě známo, že je v jakémkoli jiném blízkém podnikatelském vztahu s osobou uvedenou v písmenu a), nebo
4. je skutečným majitelem právnické osoby, popřípadě svěřenectví nebo jiného obdobného právního uspořádání podle cizího právního řádu, o kterém je známo, že bylo vytvořeno ve prospěch osoby uvedené v písmenu a),
3. je společníkem nebo skutečným majitelem stejné právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu nebo obdobného právního uspořádání,

jako osoba uvedená v písmenu a), nebo je o ní povinně osobě známo, že je v jakémkoli jiném blízkém podnikatelském vztahu s osobou uvedenou v písmenu a), nebo

4. je skutečným majitelem právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu nebo obdobného právního uspořádání, o kterém je známo, že bylo vytvořeno ve prospěch osoby uvedené v písmenu a).

(6) Průkazem totožnosti se pro účely tohoto zákona rozumí doklad vydaný orgánem veřejné správy, v němž je uvedeno jméno a příjmení, datum narození a z něhož je patrná podozření, popřípadě i jiný údaj umožňující identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele.

(7) Korespondenčním bankovním vztahem se pro účely tohoto zákona rozumí smluvní vztah mezi úvěrovou institucí nebo zahraniční úvěrovou institucí, působící prostřednictvím své pobočky na území České republiky, a úvěrovou nebo obdobnou institucí v zahraničí, který úvěrové instituci, zahraniční úvěrové instituci, působící prostřednictvím své pobočky na území České republiky anebo úvěrové nebo obdobné instituci v zahraničí umožňuje provádět platby do zahraničí, nebo přijímat platby ze zahraničí prostřednictvím druhé smluvní strany poskytování bankovních služeb a jiných obdobných služeb.

(8) Virtuální měnou se pro účely tohoto zákona rozumí elektronicky uložená jednotka, která není peněžním prostředkem ve smyslu zákona o platebním styku, ale je přijímána osobou odlišnou od jejího emitenta jako platba za zboží či služby.

(9) Osobou poskytující služby s virtuální měnou se pro účely tohoto zákona rozumí osoba, která jako předmět své podnikatelské činnosti pro jiného kupuje, prodává, uchovává, spravuje nebo zprostředkovává nákup a prodej virtuální měny, případně poskytuje další služby spojené s virtuální měnou.

§ 5

Identifikační údaje

- (1) Pro účely tohoto zákona se identifikačními údaji rozumí
- a) u fyzické osoby všechna jména a příjmení, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození, dále místo narození, pohlaví, trvalý nebo jiný pobyt a státní občanství; jde-li o podnikající fyzickou osobu, též její obchodní firma, odlišující dodatek nebo další označení, místo podnikání a identifikační číslo osoby,
 - b) u právnické osoby obchodní firma nebo název včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, sídlo, identifikační číslo osoby nebo obdobné číslo přidělované v zahraničí; u osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem, údaje podle písmene a),
 - c) u svěřenského fondu nebo obdobného právního uspořádání jeho označení.

(2) Odůvodňuje-li to hodnocení rizik podle § 21a odst. 2, mohou být kromě informací v odstavci 1 získávány další údaje k identifikaci, jakými jsou zejména kontaktní telefon, e-mailová adresa, údaje o zaměstnání nebo zaměstnavateli.

§ 6

Podezřelý obchod

(1) Podezřelým obchodem se pro účely tohoto zákona rozumí obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, nebo že obchod jinak souvisí nebo je spojen s financováním terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, a to pokud například

- a) klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,
- b) během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,
- c) počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepochopitelně k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,

- d) klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,
 - d) klient provádí složité či neobvykle objemné transakce, které zjevně nemají ekonomický či právní důvod,
 - e) prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
 - f) účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,
 - g) klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,
 - h) klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo
 - i) povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi.
- (2) Podezřelým je obchod vždy, pokud
- a) klientem nebo skutečným majitelem je osoba, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
 - b) předmětem obchodu je nebo má být zboží nebo služby, vůči nimž Česká republika uplatňuje sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí, nebo
 - c) klient se odmítá podrobit kontrole nebo odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná.

ČÁST DRUHÁ ZÁKLADNÍ POVINNOSTI POVINNÝCH OSOB

HLAVA I

IDENTIFIKACE A KONTROLA KLIENTA

§ 7

Povinnost identifikace

(1) Jestliže je povinná osoba účastníkem obchodu v hodnotě převyšující částku 1 000 EUR, před jeho uskutečněním vždy identifikuje klienta, pokud tento zákon dále nestanoví jinak.

(1) Povinná osoba provede identifikaci klienta nejpozději tehdy, když je zřejmé, že hodnota obchodu překročí částku 1 000 EUR, pokud tento zákon dále nestanoví jinak.

(2) Bez ohledu na limit stanovený v odstavci 1 identifikuje povinná osoba klienta rovněž vždy, pokud jde o

- a) podezřelý obchod,
- b) vznik obchodního vztahu,
- e) uzavření smlouvy o účtu, vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
- dc) uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově,
- e d) uzavření smlouvy o životním pojištění, má-li klient právo jednostranně hradit další pojistné nad sjednaný rámec plateb jednorázového nebo běžné placené pojistné,
- fed) nákup nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje nebo přijímání věci do zástavy, nebo
- gfe) výplatu zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele.

(3) Povinná osoba identifikuje osobu, která má právo na plnění ze životního pojištění, nejpozději v době vyplacení pojistného plnění.

(4) Povinná osoba na základě hodnocení rizik podle § 21a odst. 2 pro typy poskytovaných jednotlivých obchodů s ohledem na odstavec 1 stanoví odpovídající hodnoty, při jejichž dosažení vždy provede identifikaci klienta.

§ 8

Provádění identifikace

(1) První identifikaci klienta, který je fyzickou osobou, a každé fyzické osoby jednající jménem klienta, který je právnickou osobou, provede povinná osoba za fyzické přítomnosti identifikovaného, pokud není v tomto zákoně stanoveno jinak.

- (2) Při identifikaci klienta, který je fyzickou osobou, povinná osoba identifikační údaje zaznamená a ověří z průkazu totožnosti, jsou-li v něm uvedeny, a dále zaznamená druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti; současně ověří shodu podoby s vyobrazením v průkazu totožnosti,
- b) právnickou osobou, povinná osoba identifikační údaje zaznamená a ověří z dokladu o existenci právnické osoby a v rozsahu podle písmene a) provede identifikaci fyzické osoby, která jejím jménem jedná v daném obchodu; je-li statutárním orgánem, jeho členem nebo ovládací osobou této právnické osoby jiná právnická osoba, zaznamená i její identifikační údaje.

(3) Při identifikaci klienta povinná osoba zjistí a zaznamená, zda klient není politicky exponovanou osobou a zda není osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

(34) Je-li klient zastoupen na základě plné moci, provádí se identifikace zmocněnce podle odstavce 2 a dále předložením plné moci; tato plná moc se nevyžaduje, jestliže osoba, která jinak nebyla zmocněna k nakládání s peněžními prostředky na účtu, ukládá na účet hotovost a současně doručuje povinné osobě již vyplněné a oprávněnou osobou podepsané doklady, nebo pouze doručuje doklady, na základě kterých má být uskučtěněna dispozice s peněžními prostředky na účtu.

(45) Je-li klient zastoupen zákonným zástupcem, provádí se identifikace zákonného zástupce podle odstavce 2. Zákonný zástupce doloží identifikační údaje zastoupeného.

(5) Je-li klient zastoupen zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, provádí se identifikace zákonného zástupce nebo opatrovníka podle odstavce 2. Zákonný zástupce doloží identifikační údaje zastoupeného, opatrovník předloží i příslušné rozhodnutí soudu.

(56) Při dalších obchodech s klientem, který byl již identifikován podle odstavce 2, ověří povinná osoba vhodným způsobem totožnost konkrétní jednající fyzické osoby. Toto ověření lze provést i bez fyzické přítomnosti klienta, který je fyzickou osobou, nebo fyzické osoby jednající jménem klienta, který je právnickou osobou.

(67) V době trvání obchodního vztahu nebo při dalších obchodech povinná osoba kontroluje platnost a úplnost identifikačních údajů klienta, informací získaných v rámci kontroly klienta (§ 9) nebo důvodnost výjimek z kontroly klienta (§ 13) a zaznamenává jejich změny.

(78) Jestliže povinná osoba při uzavírání obchodu má podezření, že klient nejedná svým jménem nebo že zastírá, že jedná za třetí osobu, vyzve klienta, aby doložil plnou moc podle odstavce 3. Každý je povinen této výzvě vyhovět, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak; advokát nebo notář může tuto povinnost vůči povinné osobě splnit též předáním kopií příslušných částí dokladů, z nichž identifikační údaje zjistil.

(89) Klient poskytne povinné osobě informace, které jsou k provedení identifikace nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů. Povinná osoba může pro účely tohoto zákona pořizovat kopie nebo výpisy z předložených dokladů a zpracovávat takto získané informace k naplnění účelu tohoto zákona.

§ 9

Kontrola klienta

(1) Povinná osoba před uskutečněním jednotlivého obchodu v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší, obchodu, na který se vztahuje povinnost identifikace podle § 7 odst. 2 písm. a) až d), obchodu s politicky exponovanou osobou dále v době trvání obchodního vztahu provádí také kontrolu klienta. Klient poskytne povinné osobě informace, které jsou k provedení kontroly nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů. Povinná osoba může pro účely tohoto zákona pořizovat kopie nebo výpisy z předložených dokladů a zpracovávat takto získané informace k naplnění účelu tohoto zákona.

(2) Kontrola klienta zahrnuje

- a) získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu,
- b) zjišťování skutečného majitele, pokud klientem je právnická osoba,

- e) ziskání informací potřebných pro provádění průběžného sledování obchodního vztahu včetně přezkoumávání obchodů prováděných v průběhu daného vztahu za účelem zjištění, zda uskutečňované obchody jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o klientovi a jeho podnikatelském a rizikovém profilu;
- d) přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků.

(3) Povinná osoba provádí kontrolu klienta podle odstavce 2 v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu. Osobám oprávněným k provádění kontroly plnění povinností podle tohoto zákona (§ 35) povinná osoba odůvodní přiměřenost rozsahu kontroly klienta nebo ověření splnění podmínek pro výjimku z identifikace a kontroly klienta podle § 13, a to s ohledem na výše uvedená rizika.

§ 9

Kontrola klienta

- (1) Kontrolu klienta provádí povinná osoba:
- a) před uskutečněním
1. jednotlivého obchodu nebo nejpozději v době, kdy je zřejmé, že dosáhne hodnoty 15 000 EUR nebo vyšší,
 2. obchodu s politicky exponovanou osobou, nebo
 3. obchodu s osobou usazenou v zemi, kterou Evropská komise označila jako vysoce rizikovou třetí zemi,
- b) v situacích, na které se vztahuje povinnost identifikace podle § 7 odst. 2 písm. a) až d),
- c) v době trvání obchodního vztahu,
- d) v jiných situacích spojených s vyšším rizikem, pokud je tak označí Finanční analytický úřad (dále jen „Úřad“) svým metodickým pokynem,
- e) uvedená v § 2 odst. 1 písm. c) při obchodu v hodnotě 2 000 EUR nebo vyšší, nebo
- f) uvedená v § 2 odst. 2 písm. d) a e) při obchodu v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.
- (2) Kontrola klienta zahrnuje zejména
- a) ziskání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu,
- b) zjišťování vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného majitele, pokud je klientem právnická osoba, svěřenský fond nebo obdobné právní uspořádání, a přijetí opatření k ověření totožnosti skutečného majitele,
- c) průběžné sledování obchodního vztahu včetně přezkoumávání transakcí prováděných v průběhu daného vztahu za účelem zjištění, zda transakce jsou v souladu s tím, co je povinné osobě známo o klientovi a jeho podnikatelském a rizikovém profilu,
- d) přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků nebo jiného majetku, kterého se obchod nebo obchodní vztah týká.

(3) Povinná osoba provádí kontrolu klienta podle odstavce 2 písm. c) a d) v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu. Osobám oprávněným k provádění kontroly plnění povinností podle § 35 odůvodní přiměřenost rozsahu kontroly klienta a doloží způsob jejího provádění nebo ověření splnění podmínek pro výjimku z identifikace a kontroly klienta podle § 13, a to s ohledem na výše uvedená rizika.

(4) Při posuzování možného rizika podle odstavce 3 povinná osoba zohlední rizikové faktory uvedené v hodnocení rizik podle § 21a odst. 2.

(5) Povinná osoba na základě hodnocení rizik podle § 21a odst. 2 pro jednotlivé typy poskytovaných obchodů s ohledem na odstavec 1 stanoví odpovídající limity, při jejichž dosažení vždy provede kontrolu klienta.

(6) Při provádění kontroly klienta povinná osoba zjišťuje a zaznamenává u

- a) skutečného majitele identifikační údaje,

- b) obmyšlených svěřenských fondů nebo obdobných právních uspořádání, kteří jsou určeni na základě určitých vlastností nebo příslušnosti k určité kategorii, informace dostatečné ke ztotožnění konkrétního obmyšleného v okamžiku výplaty výnosů nebo v okamžiku, kdy obmyšlený uplatní svá nabytá práva,
- c) příjemce plnění ze životního pojištění, který je

1. určen jako konkrétní osoba nebo právní uspořádání, jeho jméno a příjmení nebo název,
2. určen na základě určitých vlastností nebo příslušnosti k určité kategorii anebo jinak, informace dostatečné ke ztotožnění konkrétního příjemce v okamžiku výplaty plnění,
3. politicky exponovanou osobou, všechny okolnosti a průběh obchodního vztahu.

(7) Klient poskytne povinné osobě informace, které jsou k provedení kontroly nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů.

(8) Povinná osoba může pro účely tohoto zákona pořizovat kopie nebo výpisy z předložených dokladů a zpracovávat takto získané informace k naplnění účelu tohoto zákona.

§ 10

Identifikace klienta provedená notářem, krajským úřadem nebo obecním úřadem Zprostředkovaná identifikace

(1) Jestliže provedení první identifikace klienta povinnou osobou podle § 8 odst. 1 brání vážné důvody, na základě žádosti klienta nebo povinné osoby může takovou identifikaci provést notář, anebo v přenesené působnosti krajský úřad nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností.

(1) Na žádost klienta nebo povinné osoby může identifikaci klienta podle § 8 odst. 1 provést notář, kontaktní místo veřejné správy anebo v přenesené působnosti krajský úřad nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností.

(2) Notář, kontaktní místo veřejné správy nebo úřad uvedený v odstavci 1 sepiše o identifikaci listinu, která je veřejnou listinou, v níž uvede

- a) kdo, na čí žádost a pro jaký účel identifikaci provedl,
- b) identifikační údaje klienta,
- c) osvědčení prohlášení identifikované fyzické osoby, osoby jednající jménem identifikované právnické osoby nebo zástupce identifikované osoby o účelu provedené identifikace a o potvrzení správnosti identifikace, popřípadě o výhradách k provedené identifikaci,
- d) místo a datum sepsání listiny, popřípadě místo a datum, kde a kdy k identifikaci došlo, jsou-li odlišná od místa nebo data sepsání,
- e) podpis toho, kdo provedl identifikaci, otisk jeho úředního razítka a pořadové číslo evidence listin o identifikaci.

(3) Přílohou listiny o identifikaci jsou kopie těch částí dokladů, použitých k identifikaci, z nichž lze zjistit identifikační údaje a dále druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti, a kopie žádosti, byla-li podána písemně. Je-li tímto způsobem prováděna identifikace zmocněnce, je přílohou i originál plně moci nebo její ověřená kopie. Uvedené přílohy se pevně spojí do svazku k listině o identifikaci.

(4) Kopie dokladů musí být pořízeny takovým způsobem, aby příslušné údaje byly čitelné a byla zajištěna možnost jejich uchování po dobu stanovenou v § 16, a musí obsahovat i kopii vyobrazení identifikované fyzické osoby v průkazu totožnosti v takové kvalitě, aby umožňovala ověření shody podoby.

(5) Notář, kontaktní místo veřejné správy a úřad uvedený v odstavci 1 vede samostatnou evidenci listin o identifikaci, která obsahuje

- a) pořadové číslo a datum sepsání,
- b) údaje o identifikované osobě
 1. jméno, příjmení, trvalý nebo jiný pobyt, rodné číslo nebo datum narození identifikované fyzické osoby nebo fyzické osoby jednající za identifikovanou právnickou osobu,
 2. v případě identifikace právnické osoby její obchodní firmu nebo název včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, identifikační číslo osoby a sídlo,

c) účel identifikace.

(6) Evidence listin o identifikaci se vede po dobu kalendářního roku. Po jejím uzavření je uložena po dobu 10 let.

§ 11

Převzetí identifikace

(1) Povinná osoba nemusí provést identifikaci klienta, zjištění informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu podle § 9 odst. 2 písm. a) a zjištění **vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného majitele** podle § 9 odst. 2 písm. b), pokud tyto úkony byly provedeny

- a) úvěrovou nebo finanční institucí, s výjimkou osoby oprávněné ke směnářské činnosti podle devizového zákona, držitele poštovní licence podle zákona upravujícího poštovní služby, platební instituce, jejíž činnost spočívá převážně v poskytování platebních služeb, při nichž dochází k převodům peněžních prostředků, kdy plátce ani příjemce nevyužívají účet u poskytovatele platebních služeb plátce, a poskytovatele platebních služeb malého rozsahu podle zákona upravujícího platební styk, nebo
- b) zahraniční úvěrovou nebo finanční institucí, s výjimkou zahraniční osoby oprávněné ke směnářské činnosti, zahraniční platební instituce, jejíž činnost spočívá převážně v poukazování peněz, nebo zahraničního poskytovatele platebních služeb s obdobným postavením jako má poskytovatel platebních služeb malého rozsahu podle zákona upravujícího platební styk, jestliže působí na území státu, který jí ukládá srovnatelným způsobem povinnost identifikace, kontroly klienta a uchování záznamů, podléhá v tomto státu zákonně povinné profesní registraci a je nad ním vykonáván dohled, zahrnující kontrolu plnění těchto povinností, včetně možnosti kontroly jednotlivých obchodů a kontroly na místě.

(2) **Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. e) a g) nemusí provést identifikaci klienta, zjištění informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu podle § 9 odst. 2 písm. a) a zjištění vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného majitele podle § 9 odst. 2 písm. b), pokud tyto úkony byly provedeny osobou stejného typu působící na území státu, který jí ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropské unie a v němž je vůči ní uplatňován dozor na úrovni odpovídající právu Evropské unie.**

(23) Povinná osoba, která postupuje podle odstavce 1, musí mít zajištěno poskytnutí informací, včetně kopií příslušných dokladů o identifikaci klienta, účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu a totožnosti skutečného majitele od úvěrové nebo finanční instituce, popřípadě od zahraniční úvěrové nebo finanční instituce, která identifikaci nebo zjištění příslušných údajů provedla. Úvěrová nebo finanční instituce se souhlasem identifikované osoby na vyžádání neprodleně poskytne informace včetně kopií příslušných dokladů podle věty první jiné povinné osobě, pokud tato na ni při identifikaci klienta nebo zjištění příslušných údajů spoléhá. **Povinná osoba, která postupuje podle odstavce 1 nebo 2, musí mít zajištěno poskytnutí informací, včetně kopií příslušných dokladů, o identifikaci klienta, účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu, vlastnické a řídicí struktury klienta a totožnosti skutečného majitele od úvěrové nebo finanční instituce nebo osoby, která identifikaci nebo zjištění příslušných údajů provedla.**

(34) Povinná osoba nepřevzme informace o identifikaci klienta, informace o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu nebo zjištění skutečného majitele podle odstavců 1 a 2, vzniká-li pochybnost o správnosti nebo úplnosti těchto informací, **a není-li předem zajištěno naplnění podmínky podle odstavce 3.**

(45) V případě smlouvy o finančních službách uzavírané distančním způsobem podle občanského zákoníku provede povinná osoba identifikaci klienta tak, že

- a) — první platba z této smlouvy bude uskutečněna prostřednictvím účtu vedeného na jméno klienta u úvěrové instituce nebo u zahraniční úvěrové instituce působící na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru,

- b) — klient zašle povinné osobě kopii dokladu, potvrzujícího existenci účtu podle písmene a), kopie příslušných částí průkazu totožnosti a nejméně jednoho dalšího podpůrného dokladu, z nichž lze zjistit identifikační údaje a dále druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti; kopie musí být pořízeny způsobem uvedeným v § 10 odst. 4.

(565) Úvěrová nebo finanční instituce nemusí provést identifikaci klienta, zjištění informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu podle § 9 odst. 2 písm. b), pokud tyto úkony byly před uskutečněním obchodu provedeny osobou, která jedná jejím jménem a na její účet a je vázána jejími vnitřními předpisy, a jestliže úvěrová nebo finanční instituce nese odpovědnost za škodu způsobenou činností této osoby. Informace včetně kopií příslušných dokladů podle věty první, pokud byly pořízovány, se ukládají u povinné osoby.

(676) Úvěrová nebo finanční instituce při poskytování investičních služeb nemusí provést identifikaci klienta, zjištění informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu podle § 9 odst. 2 písm. a) a zjištění skutečného majitele podle § 9 odst. 2 písm. b), pokud tyto úkony byly provedeny investičním zprostředkovatelem v souladu s tímto zákonem a jejími vnitřními předpisy. Povinná osoba za provedení těchto úkonů odpovídá, jako by je provedla sama.

(7) **Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) a b) bodech 1 až 11, která uzavře s klientem písemnou smlouvu o poskytnutí finanční služby, může bez fyzické přítomnosti klienta, který je fyzickou osobou, nebo fyzické osoby jednající jménem klienta, je-li klient právnickou osobou, provést identifikaci klienta, jestliže**

- a) klient zašle povinné osobě kopie pořízené způsobem uvedeným v § 10 odst. 4
 1. příslušných částí průkazu totožnosti a nejméně jednoho dalšího podpůrného dokladu, z nichž lze zjistit identifikační údaje příslušné fyzické osoby, druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti,
 2. dokladu potvrzujícího existenci účtu vedeného na jméno klienta u úvěrové instituce nebo u zahraniční úvěrové instituce působící na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru,
- b) první platba z této smlouvy se uskuteční prostřednictvím účtu podle písm. a) bodu 2 a
- c) povinná osoba nemá pochybnost o skutečné totožnosti klienta.

(8) **Bez fyzické přítomnosti klienta, který je fyzickou osobou, nebo fyzické osoby jednající jménem klienta, je-li klient právnickou osobou, může povinná osoba provést identifikaci klienta, jestliže**

- a) klient sdělí povinné osobě identifikační údaje podle § 5 odst. 1 a požadované další údaje k identifikaci podle § 5 odst. 2 ji stanoveným způsobem a
- b) povinná osoba ověří totožnost příslušné fyzické osoby u kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru podle předpisu Evropské unie o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a
- c) povinná osoba nemá pochybnost o skutečné totožnosti klienta.

(7879) V případech uvedených v odstavcích 1 a 4 až 6 odstavců 1, 2 a 5 až 8 povinná osoba ověří, zda jsou splněny uvedené podmínky a zda podle informací, které má povinná osoba k dispozici, nepředstavuje některý z klientů, některý z produktů nebo některý konkrétní obchod zvýšené riziko zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. V případě pochybnosti se výjimka neuplatní. **Při posuzování rizika povinná osoba zohlední parametry rizikových kategorií uvedené v hodnocení rizik podle § 21a odst. 2.**

(10) Úvěrové a finanční instituce si za účelem plnění povinností podle § 9 mohou vyměňovat příslušné informace

související s obchody, jež se jejich prostřednictvím uskutečňují. Výměna informací a spoléhání se na jinou osobu při činnostech podle odstavců 6 a 7 nepřichází v úvahu u osob působících ve vysoce rizikových třetích zemích, s výjimkou poboček a většinově vlastněných dceřiných podniků osob usazených v některém z členských států Evropské unie, naplňujících v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropské unie.

§ 12

Společné ustanovení k identifikaci podle § 10 a 11

Byla-li provedena identifikace a další úkony podle § 10 nebo podle § 11 odst. 4 a 6 odst. 5 až 8, identifikační údaje a další informace a doklady tam uvedené musí být uloženy u povinné osoby před uskutečněním obchodu.

§ 13

Výjimky z povinnosti identifikace a kontroly klienta Zjednodušená identifikace a kontrola klienta

(1) Povinná osoba nemusí provádět identifikaci a kontrolu klienta, pokud je klient

(1) Povinná osoba může provádět zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta ve vztahu ke kategoriím klientů s potenciálně nižším rizikem zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu, a to pokud je klient

- úvěrovou nebo finanční institucí,
- zahraniční úvěrovou nebo finanční institucí působící na území státu, který ukládá této instituci v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropských společenství¹⁾ Evropské unie¹⁾, a s ohledem na plnění těchto povinností je nad ní vykonáván dohled,
- společností, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a která podléhá požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva Evropských společenství Evropské unie,
- skutečným majitelem peněžních prostředků uložených na účtu úschov notáře, advokáta, soudního exekutora nebo soudu,
- ústředním orgánem státní správy České republiky, Českou národní bankou nebo vyšším územním samosprávným celkem, nebo
- klientem,
 - kterému byly svěřeny významné veřejné funkce podle předpisů Evropských společenství a Evropské unie,
 - jehož identifikační údaje jsou veřejně dostupné a není důvod pochybovat o jejich správnosti,
 - jehož činnosti jsou průhledné,
 - jehož účetnictví podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace, a
 - který je odpovědný buď orgánu Evropské unie nebo orgánům členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, anebo u něhož existují jiné vhodné kontrolní postupy zajišťující kontrolu jeho činnosti.

(2) Povinnost identifikovat a kontrolovat klienta není třeba plnit u zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta může povinná osoba uplatnit i u

- smlouvy o životním pojištění, o penzijním připojištění se státním příspěvkem nebo o doplňkovém penzijním spoření, jestliže jednorázové pojistné nebo vklad nepřesahuje částku 2 500 EUR, nebo pokud běžné pojistné nebo souhrn vkladů v jednom kalendářním roce nepřesahuje částku 1 000 EUR,
- smlouvy o důchodovém spoření a pojistné smlouvy o pojištění důchodu podle právního předpisu upravujícího důchodové spoření,¹⁾
- systémů zaměstnaneckého penzijního pojištění, provozovaných na území České republiky institucemi z členských států Evropské unie nebo států Evropského hospodářského prostoru podle jiného právního předpisu, pokud jsou příspěvky placeny srážkou ze mzdy a pravidla systému nedovolují postoupení členského podílu v rámci příslušného systému, nebo

- elektronických peněz, pokud nejvyšší částka elektronicky uchovávaná na médium, které nelze dobít, nepřekročí částku 250 EUR, nebo 500 EUR, jde-li o elektronické peníze, které mohou být použity pouze k provedení vnitrostátní platební transakce, nebo, pokud lze médium dobít, je pro kalendářní rok stanoven celkový limit ve výši 2 500 EUR, s výjimkou případů, kdy je na žádost držitele elektronických peněz v témže kalendářním roce zpětně vyměněna částka celkem 1000 EUR nebo více,
- platebních služeb poskytovaných prostřednictvím veřejné mobilní telefonní sítě jinak než s využitím elektronických peněz, pokud hodnota jednotlivé transakce nepřesáhne 250 EUR a současně je pro kalendářní rok stanoven celkový limit transakcí realizovaných z jednoho telefonního čísla ve výši 2 500 EUR, nebo
- dalších produktů, pokud představují nízké riziko zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu a splňují současně následující podmínky:

- smlouva o poskytnutí produktu má vždy písemnou formu,
- platby v rámci tohoto produktu se provádějí pouze prostřednictvím účtu vedeného na jméno klienta u úvěrové instituce nebo zahraniční úvěrové instituce, působící na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, nebo působící na území státu, který jí ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropských společenství¹⁾ Evropské unie¹⁾ a s ohledem na plnění těchto povinností je nad ní vykonáván dohled,
- daný produkt ani jednotlivé platby nejsou anonymní a jejich povaha je taková, že umožňují rozpoznání podezřelého obchodu,
- daný produkt má předem stanovený limit maximální hodnoty obchodu, který nepřekročí částku 15 000 EUR, a v případě spořicího produktu nepřekročí jednorázový vklad částku 2 500 EUR nebo součet pravidelných vkladů v kalendářním roce nepřekročí částku 1 000 EUR,
- plnění z daného produktu nelze uskutečnit ve prospěch třetích stran, kromě případů úmrtí, invalidity, překročení předem určeného pokročilého věku nebo podobných událostí,
- u produktů umožňujících investovat prostředky do finančního majetku nebo pohledávek, včetně pojištění nebo jiného druhu podmíněných pohledávek, jsou plnění z tohoto produktu uskutečnitelná pouze v dlouhých časových lhůtách, daný produkt nemůže být použit jako zajištění a neprovádí se žádné zrychlené platby, nejsou využita ustanovení o odstoupení a v průběhu obchodního vztahu není učiněn úkon k jeho předčasnému ukončení.

(3) V případech uvedených v odstavcích 1 a 2 povinná osoba ověří, zda jsou splněny uvedené podmínky a zda podle informací, které má povinná osoba k dispozici, nepředstavuje některý z klientů, některý z produktů nebo některý konkrétní obchod zvýšené riziko zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. V případě pochybností se výjimka podle odstavců 1 a 2 neuplatní.

(3) V případech uvedených v odstavcích 1 a 2 povinná osoba

- ověří, zda jsou splněny uvedené podmínky,
- vhodným způsobem zjistí a zaznamená identifikační údaje klienta,
- zjistí podle informací, které má k dispozici, zda některý z klientů, poskytovaný produkt nebo konkrétní obchod nepředstavuje zvýšené riziko zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

(4) Zjednodušená identifikace a kontrola klienta výjimka podle odstavce 2 se nepoužije u klienta, který je politicky exponovanou osobou.

§ 13a

Výjimky z povinnosti identifikace a kontroly klienta

(1) Povinnost identifikovat a kontrolovat klienta není třeba plnit u

- a) elektronických peněz uchovávaných na médiu, které nelze dobít, pokud nejvyšší uchovávaná částka nepřekročí 250 EUR, nebo 500 EUR, jde-li o elektronické peníze, které mohou být použity pouze k provedení vnitrostátní platební transakce,
- b) elektronických peněz uchovávaných na médiu, které lze dobít, pokud je celkový měsíční limit stanoven ve výši 250 EUR, nebo
- c) platebních služeb poskytovaných prostřednictvím veřejné mobilní telefonní sítě jinak než s využitím elektronických peněz, pokud hodnota jednotlivé transakce nepřesáhne 250 EUR a současně je pro kalendářní rok stanoven celkový limit transakcí realizovaných z jednoho telefonního čísla ve výši 2 500 EUR.

(2) Nástroje uvedené v odstavci 1 lze používat výhradně k nákupu zboží a služeb a nesmí být financovány anonymními elektronickými penězi.

(3) Výjimka podle odstavce 1 se nepoužije, když je na žádost držitele elektronických peněz zpětně vyměněna částka celkem 100 EUR nebo více.

(4) Povinná osoba sleduje transakce uskutečňované prostřednictvím nástroje uvedeného v odstavci 1 tak, aby bylo možné zjistit podezřelý obchod podle § 6.

§ 14

Výjimka z povinnosti uvádět informace o plátcích při převodech peněžních prostředků

Povinnosti podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích, se nevztahují na převody peněžních prostředků nebo peněžní služby, jimiž se provádí platba za poskytování zboží a služeb, pokud

- a) se převod uskuteční v České republice,
- b) poskytovatel platebních služeb příjemce je prostřednictvím příjemce platby vždy schopen určit konkrétního plátce a účel platby,
- c) převáděná částka nepřekročí částku 1 000 EUR.

§ 14

Výjimka z povinnosti uvádět informace doprovázející převody peněžních prostředků

Povinnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích a příjemcích, se nevztahují na převody peněžních prostředků nebo peněžní služby, jimiž se provádí platba za poskytování zboží a služeb, pokud

- a) se převod uskuteční v České republice,
- b) poskytovatel platebních služeb příjemce je prostřednictvím příjemce platby vždy schopen pomocí jediného identifikátoru transakce vysledovat převod peněžních prostředků od fyzické nebo právnické osoby, která má s příjemcem dohodu o dodávce zboží nebo poskytnutí služeb, a
- c) převáděná hodnota nepřekročí 1 000 EUR.

§ 15

Neuskutečnění obchodu

(1) Povinná osoba odmítne uskutečnění obchodu nebo uzavření obchodního vztahu v případě, že je dána identifikační povinnost podle § 7 odst. 1 nebo 2 a klient se odmítne podrobit identifikaci nebo odmítne doložit plnou moc podle § 8 odst. 3, neposkytne potřebnou součinnost při kontrole podle § 9, nebo z jiného důvodu nelze provést identifikaci nebo kontrolu klienta, anebo má-li osoba provádějící identifikaci nebo kontrolu pochybnosti o pravdivosti informací poskytnutých klientem nebo o pravosti předložených dokladů.

(2) Povinná osoba neuskuteční obchod s politicky exponovanou osobou, pokud jí není znám původ majetku užitého v obchodu.

(3) Zaměstnanec povinné osoby neuskuteční obchod s politicky exponovanou osobou bez souhlasu bezprostředního nadřízeného nebo statutárního orgánu této povinné osoby.

§ 15

Neuskutečnění obchodu

(1) Povinná osoba odmítne uskutečnění obchodu nebo navázání obchodního vztahu anebo ukončí obchodní vztah v případě, že je dána identifikační povinnost podle § 7 odst. 1 nebo 2 a

- a) klient
 1. se odmítne podrobit identifikaci,
 2. odmítne doložit plnou moc podle § 8 odst. 4, nebo
 3. neposkytne potřebnou součinnost při kontrole podle § 9,
- b) z jiného důvodu nelze provést identifikaci nebo kontrolu klienta, nebo
- c) má-li osoba provádějící identifikaci nebo kontrolu pochybnosti o pravdivosti informací poskytnutých klientem nebo o pravosti předložených dokladů.

(2) Povinná osoba neuskuteční obchod nebo transakci v rámci obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou, pokud jí není znám původ majetku užitého v obchodu.

(3) Bez souhlasu vyššího vedení povinná osoba neuskuteční obchod s politicky exponovanou osobou, nenaváže s ní obchodní vztah a nevyplácí jí plnění ze životního pojištění.

HLAVA II

UCHOVÁVÁNÍ INFORMACÍ

§ 16

Uchovávání údajů povinnou osobou

(1) Identifikační údaje získané podle § 8 odst. 1 a 2 nebo na základě přímo použitelného předpisu Evropských společenství, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích²⁰⁾, kopie dokladů předložených k identifikaci, byly-li pořizovány, údaj o tom, kdo a kdy provedl první identifikaci klienta, dokumenty odůvodňující výjimku z identifikace a kontroly klienta podle § 13, a v případě zastupování originál nebo ověřenou kopii plné moci, uchovává povinná osoba po dobu 10 let od ukončení obchodního vztahu s klientem.

(1) Povinná osoba uchovává po dobu 10 let od uskutečnění obchodu nebo od ukončení obchodního vztahu s klientem

- a) identifikační údaje získané podle § 8 odst. 1 až 3 nebo na základě přímo použitelného předpisu Evropské unie, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích a příjemcích²⁰⁾,
- b) kopie dokladů předložených k identifikaci, byly-li pořizovány,
- c) údaj o tom, kdo a kdy provedl první identifikaci klienta,
- d) informace a kopie dokumentů získané v rámci kontroly klienta podle § 9,
- e) dokumenty odůvodňující výjimku z identifikace a kontroly klienta podle § 13 a
- f) v případě zastupování originál nebo ověřenou kopii plné moci nebo číslo jednací rozhodnutí soudu o jmenování opatrovníka.

(2) Údaje a doklady o obchodech spojených s povinností identifikace uchovává povinná osoba nejméně 10 let po uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu.

(3) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. j) a k) písm. i) a j) uchovává údaje a doklady po dobu nejméně 10 let po ukončení obchodu nebo obchodního vztahu, byla-li hodnota obchodu 10 000 EUR nebo vyšší; v ostatních případech 5 let po ukončení obchodu.

(4) Lhůta podle odstavců 1 až 3 začíná běžet prvním dnem kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém byl uskutečněn poslední úkon obchodu známý povinné osobě.

§ 17

Spolupráce při uchovávání údajů

Jestliže se na konkrétním obchodu s tímž klientem podílí více povinných osob, mohou být údaje podle § 16 uchovávány pouze u některé z nich za předpokladu, že ostatní zúčastněné

povinné osoby mají zajištěno poskytování potřebných informací včetně kopií příslušných dokladů bez zbytečného odkladu.

HLAVA III POSTUP PŘI PODEZŘELÉM OBCHODU § 18

Oznámení podezřelého obchodu

(1) Zjistí-li povinná osoba v souvislosti se svou činností podezřelý obchod, oznámí to ~~Ministerstvu financí (dále jen „ministerstvo“)~~ **Úřadu** bez zbytečného odkladu, nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu. Vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, oznámí povinná osoba podezřelý obchod neprodleně po jeho zjištění.

(2) V oznámení podezřelého obchodu uvede povinná osoba identifikační údaje toho, koho se oznámení týká, identifikační údaje všech dalších účastníků obchodu, které má v době podání oznámení k dispozici, informace o podstatných okolnostech obchodu a jakékoli další informace, které by mohly s podezřelým obchodem souviset a jsou významné pro jeho posouzení z hlediska opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

(3) V oznámení se neuvádí údaje o zaměstnanci povinné osoby nebo osobě v obdobném pracovněprávním vztahu, která podezřelý obchod zjistila.

(4) ~~Oznámení podezřelého obchodu přijímá ministerstvo prostřednictvím Finančního analytického útvaru, který je jeho součástí. Způsobem umožňujícím dálkový přístup zveřejní ministerstvo adresu pro doručování a další možnosti spojení pro podávání oznámení podezřelého obchodu.~~

(4) Oznámení podezřelého obchodu přijímá Úřad. Způsobem umožňujícím dálkový přístup zveřejní Úřad adresu a podmínky pro doručování a další možnosti spojení pro podávání oznámení podezřelého obchodu.

(5) Jestliže se oznámení podle odstavce 2 týká rovněž majetku, na který se vztahuje mezinárodní sankce vyhlášená za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv nebo boje proti terorismu, povinná osoba na to v oznámení upozorní. V oznámení uvede dále i stručný popis tohoto majetku, údaje o jeho umístění a jeho vlastníkovi, pokud je oznamovateli znám, a informaci, zda hrozí bezprostřední nebezpečí poškození, znehodnocení nebo užití tohoto majetku v rozporu se zákonem.

(6) Oznamovatel současně sdělí ~~ministerstvu~~ **Úřadu** jméno, příjmení a pracovní zařazení kontaktní osoby (§ 22) nebo osoby, která za povinnou osobu zpracovávala oznámení podezřelého obchodu, a možnosti telefonického, popřípadě elektronického spojení s touto osobou, pokud tyto informace nemá ~~ministerstvo~~ **Úřad** k dispozici.

(7) Zjistí-li v souvislosti se svou činností podezřelý obchod více povinných osob společně, na základě sdílení informací podle § 39 odst. 2, je splněna povinnost oznámit podezřelý obchod podle odstavců 2 až 4 všemi povinnými osobami, pokud oznámení podá alespoň jedna z nich, a v oznámení uvede, za které další povinné osoby oznámení podává.

§ 19

Oznámení podezřelého obchodu se podává písemně doporučeným dopisem nebo ústně do protokolu v místě určeném po předchozí domluvě. Za písemné oznámení se považuje též oznámení podané elektronicky technickými prostředky zajišťujícími zvláštní ochranu přenášených údajů.

§ 20

Odklad splnění příkazu klienta

(1) Pokud hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu, povinná osoba může splnit příkaz klienta týkající se podezřelého obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu ~~ministerstvem~~ **Úřadem**. Majetek, jehož se příkaz klienta týká, vhodným způsobem zajistí proti manipulaci, která by byla v rozporu s účelem tohoto zákona. Na odklad splnění příkazu klienta upozorní povinná osoba ~~ministerstvo~~ **Úřad** v oznámení o podezřelém obchodě.

(2) Podle odstavce 1 se nepostupuje v případě, kdy odložení splnění příkazu klienta není možné, zejména u operací prováděných elektronickými platebními prostředky, nebo kdy je povinné osobě známo, že by takové odložení mohlo zmařit nebo jinak ohrozit šetření podezřelého obchodu; o splnění příkazu klienta povinná osoba ihned informuje ~~ministerstvo~~ **Úřad**.

(3) Jestliže hrozí nebezpečí podle odstavce 1 a šetření podezřelého obchodu si pro složitost vyžaduje delší dobu, ~~ministerstvo~~ **Úřad** rozhodne

- o prodloužení doby, na kterou se odkládá splnění příkazu klienta, nejdéle však na dobu ~~72 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu~~ **ministerstvem o další 2 pracovní dny**, nebo
- o odložení splnění příkazu klienta nebo o zajištění majetku, který má být předmětem podezřelého obchodu, u povinné osoby, u níž se tento majetek nachází, až na dobu ~~72 hodin~~ **3 pracovních dnů**.

(4) Rozhodnutí o odkladu splnění příkazu klienta nebo o zajištění majetku podle odstavce 3 nabývá právní moci jeho vyhlášením. Vyhlášení může být provedeno ústně, telefonicky, telefaxem nebo elektronicky; vždy se však následně doručuje stejnopis písemného vyhotovení. Proti rozhodnutí o odkladu splnění příkazu klienta nebo o zajištění majetku není ~~přípustný rozklad~~ **přípustné odvolání**. Při rozhodování o tomto opatření je účastníkem řízení pouze povinná osoba, která podala oznámení podezřelého obchodu, nebo u níž se nachází majetek, který má být předmětem podezřelého obchodu.

(5) Povinná osoba obratem sdělí ~~ministerstvu~~ **Úřadu** vykonání rozhodnutí podle odstavce 3 písm. b) a potvrdí čas, od něhož se počítá běh lhůty podle odstavce 3 písm. b). ~~Ministerstvu~~ **Úřadu** dále průběžně podává informace o všech podstatných skutečnostech týkajících se majetku uvedeného v rozhodnutí.

(6) Jestliže ~~ministerstvo~~ **Úřad** do konce lhůty stanovené v odstavci 3 povinné osobě nesdělí, že podalo trestní oznámení, povinná osoba příkaz klienta provede.

(7) Podá-li ~~ministerstvo~~ **Úřad** ve lhůtě stanovené v odstavci 1 nebo 3 oznámení orgánu činnému v trestním řízení podle § 32 odst. 1, ~~povinná osoba provede příkaz klienta po uplynutí 3 kalendářních dnů~~ **odklad splnění příkazu klienta nebo zajištění majetku podle odstavců 1 nebo 3 se prodlužuje o 3 pracovní dny** ode dne podání trestního oznámení, pokud orgán činný v trestním řízení do konce této lhůty nerozhodne o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu. O podání trestního oznámení informuje ~~ministerstvo~~ **Úřad** povinnou osobu před uplynutím lhůty podle odstavce 1 nebo 3.

HLAVA IV

DALŠÍ POVINNOSTI POVINNÝCH OSOB

§ 21

Systém vnitřních zásad

(1) Povinná osoba zavede a uplatňuje odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených tímto zákonem.

(2) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) až d), h) a i) vypracuje v rozsahu, ve kterém provádí činnosti podléhající působnosti tohoto zákona, písemně systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených tímto zákonem (dále jen „systém vnitřních zásad“).

(1) Povinná osoba zavede a uplatňuje odpovídající strategie a postupy vnitřní kontroly a komunikace ke zmírňování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu identifikovaných v hodnocení rizik podle § 21a odst. 2 a k naplnění dalších povinností stanovených tímto zákonem.

(2) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) až d) a h) vypracuje na základě hodnocení rizik podle § 21a a v rozsahu, ve kterém provádí činnosti podléhající působnosti tohoto zákona, písemně systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených tímto zákonem (dále jen „systém vnitřních zásad“). Součástí písemného systému vnitřních zásad je i písemné hodnocení rizik podle § 21a odst. 2. Systém vnitřních zásad včetně hodnocení rizik schvaluje nejvyšší řídicí orgán povinné osoby.

(3) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 ~~písm. b) až d), h) a i)~~ **písm. b) až d) a h)** nemusí vypracovat systém vnitřních zásad písemně, jestliže v oblastech činnosti podléhajících působnosti tohoto zákona nezaměstnává další osoby, nebo pro ni nepracují další osoby na základě jiného vztahu.

(4) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 ~~písm. b) až d), h) a i)~~ **písm. b) až d) a h)**, která smluvně vykonává činnost podléhající působnosti tohoto zákona pouze pro jednu jinou povinnou osobu, nemusí vypracovat vlastní systém vnitřních zásad, pokud se řídí systémem vnitřních zásad této jiné povinné osoby, v němž je její činnost dostatečně popsána.

(5) Systém vnitřních zásad podle odstavce 2 zahrnuje

- podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelých obchodů, které se mohou vyskytovat při činnosti konkrétní povinné osoby,
- způsob identifikace klienta, zahrnující opatření k rozpoznání politicky exponovaných osob a subjektů, vůči nimž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
- postupy pro provádění kontroly klienta a stanovování rozsahu kontroly klienta odpovídající riziku legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu,

~~d) přiměřené a vhodné metody a postupy pro posuzování rizik, řízení rizik, vnitřní kontrolu a zajišťování kontroly nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem;~~

~~ed) postup pro zpřístupnění údajů uchovávaných podle části druhé hlavy II příslušným orgánům,~~

~~fe) postup povinné osoby od zjištění podezřelého obchodu do okamžiku doručení oznámení ~~ministerstvu Úřadu~~ tak, aby byla dodržena lhůta stanovená v § 18 odst. 1, jakož i pravidla pro zpracování podezřelého obchodu a určení osob, které podezřelý obchod vyhodnocují,~~

~~gf) pravidla a postupy, kterými se při nabízení služeb nebo produktů povinné osoby řídí třetí osoby jednající jménem nebo na účet povinné osoby,~~

~~hg) opatření, která vyloučí zmaření nebo podstatné ztížení zajištění výnosů z trestné činnosti bezodkladným splněním příkazu klienta,~~

~~ih) technická a personální opatření, která zajistí provedení odkladu splnění příkazu klienta podle § 20, a ve stanovené lhůtě splnění povinností podle § 24,~~

~~ji) v případech uvedených v § 25 odst. 4 popis doplňkových opatření k účinnému zvládnutí rizika legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.~~

(6) Úvěrová instituce, platební instituce, instituce elektronických peněz, finanční instituce uvedená v § 2 odst. 1 písm. b) bodě 11 a povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. c) doručí ~~ministerstvu Úřadu~~ systém vnitřních zásad do 60 dnů ode dne, kdy se stala povinnou osobou; oznámení o změnách v systému vnitřních zásad **včetně jeho nového znění** doručí ~~ministerstvu Úřadu~~ do 30 dnů ode dne jejich přijetí. Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. b) bodech 1 až 4 má povinnosti podle věty první vůči České národní bance.

(7) Zahraniční úvěrová nebo finanční instituce, která na území České republiky působí prostřednictvím své pobočky, organizační složky nebo provozovny, nemusí pro jejich činnost vypracovat zvláštní systém vnitřních zásad, pokud je jejich činnost upravena obdobným vnitřním předpisem této zahraniční úvěrové nebo finanční instituce a tento vnitřní předpis splňuje požadavky alespoň rovnocenné požadavkům tohoto zákona. Uvedený vnitřní předpis musí být k dispozici v českém jazyce.

(8) Zjistí-li ~~ministerstvo Úřad~~ nebo Česká národní banka nedostatky v systému vnitřních zásad, který jim byl zaslán podle odstavce 6, stanoví termín k jejich odstranění. Povinná osoba ve stanoveném termínu podá písemnou informaci o způsobu odstranění zjištěných nedostatků.

(9) Prováděcí právní předpis stanoví v mezích stanovených odstavcem 5 písm. c) a d) požadavky na zavedení a uplatňování systému vnitřních zásad **a hodnocení rizik podle § 21a** některými povinnými osobami, vůči nimž Česká národní banka vykonává dohled.

§ 21a

Hodnocení rizik

(1) Povinná osoba identifikuje a posoudí rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která mohou nastat v rámci její činnosti podléhající působnosti tohoto zákona.

(2) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) až d) a h) vypracuje písemné hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu pro typy poskytovaných obchodů a obchodních vztahů, to v rozsahu, ve kterém provádí činnosti podléhající působnosti tohoto zákona. Zohlední v něm rizikové faktory, zejména typ klienta, účel, pravidelnost a délku trvání obchodu nebo obchodního vztahu, typ produktu, hodnotu a způsob uskutečnění obchodu nebo transakcí v rámci obchodního vztahu a rizikovitost zemí nebo zeměpisných oblastí, k nimž se obchody vztahují.

(3) Součástí hodnocení rizik podle odstavců 1 a 2 jsou i opatření pro vnitřní kontrolu a prověřování zaměstnanců povinné osoby a podle rozsahu a povahy činnosti povinné osoby i zřízení specializované vnitřní kontroly nebo auditu.

(4) Povinná osoba hodnocení rizik podle odstavce 2 pravidelně aktualizuje, a to zejména před zahájením poskytování nových produktů.

(5) Povinné osoby, které jsou součástí skupiny, uplatňují skupinové strategie a postupy pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, včetně postupů ochrany údajů a strategií a postupů pro sdílení informací v rámci skupiny. Uvedené strategie a postupy se rovněž uplatňují v pobočkách a většinově vlastněných dceřiných podnicích v jiných členských státech a třetích zemích.

§ 22

Kontaktní osoba

(1) Povinná osoba určí konkrétního zaměstnance k plnění oznamovací povinnosti podle § 18 a k zajišťování průběžného styku s ~~ministerstvem Úřadem~~, pokud tyto činnosti nebude zajišťovat přímo statutární orgán. O určení této osoby a o případných následných změnách informuje úvěrová nebo finanční instituce ~~neprodleně ministerstvo~~ a povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. c), d) a h) ~~neprodleně~~ **Úřad** s uvedením jména, příjmení, pracovního zařazení a údajů pro spojení včetně telefonického a elektronického.

(2) Člen statutárního orgánu úvěrové nebo finanční instituce nesmí být kontaktní osobou, ledaže by to bylo nezbytné s ohledem na velikost instituce, způsob řízení či počet zaměstnanců.

(3) Kontaktní osobou úvěrové nebo finanční instituce nesmí být zaměstnanec, který je odpovědný za uzavírání nebo vyřizování jejich obchodů, anebo je osobou podílející se na výkonu vnitřního auditu.

(4) Nezajišťuje-li činnosti kontaktní osoby přímo statutární orgán, povinná osoba zajistí kontaktní osobě možnost přímé komunikace se statutárním a dozorčím orgánem povinné osoby.

§ 23

Školení zaměstnanců

(1) Povinná osoba zajistí nejméně jedenkrát v průběhu 12 kalendářních měsíců proškolení zaměstnanců, kteří se mohou při výkonu své pracovní činnosti setkat s podezřelými obchody, a proškolení všech zaměstnanců před zařazením na takováto pracovní místa.

(2) Školení podle odstavce 1 povinná osoba zajistí také pro osoby, které se na předmětu činnosti povinné osoby podílejí na základě jiné než pracovní smlouvy, pokud se tyto osoby mohou při výkonu své činnosti setkat s podezřelými obchody.

(3) Obsahem školení je zejména typologie a znaky podezřelých obchodů a postupy při zjištění podezřelého obchodu. Povinná osoba obsah školení průběžně doplňuje a aktualizuje.

(4) Povinná osoba vede evidenci o účasti a obsahu školení, a to nejméně po dobu 5 let od jejich konání.

Informační povinnost

(1) Povinná osoba na žádost sdělí ~~ministerstvu Úřadu~~ v jím stanovené lhůtě údaje o obchodech souvisejících s povinností identifikace nebo ohledně nichž ~~ministerstvo Úřad~~ provádí šetření, předloží doklady o těchto obchodech nebo k nim umožní přístup pověřeným zaměstnancům ~~ministerstva Úřadu~~ při prověřování oznámení a výkonu správního dozoru a poskytne informace o osobách, které se jakýmkoliv způsobem účastnily takových obchodů.

(2) Povinné osoby poskytnou klientům před navázáním obchodního vztahu nebo provedením obchodu informace požadované podle zákona o ochraně osobních údajů. Tyto informace obsahují zejména obecné upozornění týkající se povinnosti povinných osob podle tohoto zákona zpracovávat osobní údaje pro účely předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, jak jsou uvedeny v § 1.

HLAVA V
ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O NĚKTERÝCH POVINNÝCH OSOBÁCH

Zvláštní ustanovení o úvěrových a finančních institucích

(1) Úvěrová instituce nesmí vstoupit do korespondenčního bankovního vztahu se zahraniční úvěrovou nebo obdobnou institucí (dále jen „responzenční instituce“),

- a) která je zapsána do obchodního nebo obdobného rejstříku v zemi, v níž není fyzicky přítomna ani se zde nenachází její skutečné vedení, a která není přičleněna k žádné regulované finanční skupině,
- b) o níž je jí známo, že umožňuje využívání svých účtů institucí uvedenou v písmenu a), nebo
- c) která neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu alespoň rovnocenná požadavkům práva Evropských společenství Evropské unie, a pokud již do takového vztahu vstoupila, musí jej ukončit v době co nejkratší.

(2) Úvěrová instituce před navázáním korespondenčního bankovního vztahu s responzenční institucí

- a) shromáždí dostatek informací o responzenční instituci a povaze jejího podnikání a dalších rizikových faktorech,
- b) z veřejně dostupných informací zjistí, jaká je kvalita dohledu, kterému responzenční instituce podléhá,
- c) zhodnotí opatření prováděná responzenční institucí proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, včetně způsobu a kvality provádění identifikace a kontroly klientů a schopnosti poskytnout takto získané informace na vyžádání, jakož i poskytování informací o plátcích a příjemcích při převodech peněžních prostředků.

(3) K navázání korespondenčního bankovního vztahu musí vydat souhlas statutární orgán úvěrové instituce nebo vedoucí pobočky zahraniční úvěrové instituce působící na území České republiky.

(4) Úvěrová a finanční instituce ve svých pobočkách a většinou vlastněných dceřiných společnostech, nacházejících se ve státech, které nejsou členskými státy Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, uplatňuje opatření pro kontrolu klienta a uchování záznamů, která jsou alespoň rovnocenná požadavkům práva Evropských společenství Evropské unie. Za tím účelem jim předává relevantní informace o uplatňovaných metodách a postupech. Pokud právní předpisy takové země nedovolují uplatňování rovnocenných opatření, informuje o tom ~~ministerstvo Úřad~~; v takovém případě přijme povinná osoba odpovídající doplňková opatření k účinnému zvládnutí rizika zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu a zabránění přenosu těchto rizik na území České republiky a dalších členských států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru.

(5) Systém vnitřních zásad úvěrové nebo finanční instituce schvaluje její statutární orgán.

(6) Úvěrová nebo finanční instituce na žádost ~~ministerstva Úřadu~~ v jím stanovené lhůtě sdělí informaci, zda udržuje

nebo v předchozích 10 letech udržovala obchodní vztah s konkrétní fyzickou nebo právnickou osobou, vůči níž měla povinnost identifikace, a o povaze tohoto vztahu. K tomuto účelu zavede úvěrová nebo finanční instituce účinný systém, odpovídající velikosti instituce a povaze její podnikatelské činnosti.

(7) Práva a povinnosti, které tento zákon stanoví pro úvěrové instituce, se vztahují i na Českou národní banku při vedení účtů a poskytování dalších bankovních služeb.

Zvláštní ustanovení o auditorech, účetních, soudních exekutorech a daňových poradcích

(1) Ustanovení § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nevztahují na auditora, účetního, soudního exekutora nebo daňového poradce, pokud jde o informace, které získá od svého klienta nebo které získá o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho zastupování v soudním řízení anebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení takového řízení nebo vyhnouti se takovému řízení, bez ohledu na to, zda jsou takové informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

(2) Má-li auditor, účetní, soudní exekutor nebo daňový poradce za to, že klient žádá o právní poradenství za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti nebo za účelem financování terorismu, odstavec 1 se nepoužije.

(3) Oznámení podle § 18 učiní

- a) auditor Komoře auditorů České republiky,
- b) soudní exekutor Exekutorské komoře České republiky,
- c) daňový poradce Komoře daňových poradců České republiky.

(4) Příslušná profesní komora oznámí přijaté podle odstavce 3 přezkoumá z hlediska, zda není v rozporu s odstavcem 1 nebo s § 18 odst. 1 a zda má všechny náležitosti stanovené tímto zákonem. Pokud oznámení náležitosti stanovené tímto zákonem nemá, komora na to oznamovatele upozorní. Splňuje-li oznámení podmínky uvedené ve větě první, komora postupuje tak, aby je předala ~~ministerstvu Úřadu~~ bez zbytečného odkladu, nejpozději do 7 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu.

Zvláštní ustanovení o advokátech a notářích

(1) Ustanovení § 9, § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nepoužijí u advokáta, pokud jde o informace o klientovi, které získal od klienta nebo jakýmkoliv jiným způsobem během nebo v souvislosti s

- a) poskytováním právních porad nebo následným ověřováním právního postavení klienta,
- b) obhajobou klienta v trestním řízení,
- c) zastupováním klienta v řízení před soudy, nebo
- d) poskytováním jakýchkoliv právních porad týkajících se řízení uvedených v písmenech b) a c), a to bez ohledu na to, zda tato řízení již byla zahájena či nikoliv nebo zda již byla ukončena.

(2) Ustanovení § 9, § 18 odst. 1 a § 24 odst. 1 se nepoužijí u notáře, pokud jde o informace o klientovi, které získal od klienta nebo jakýmkoliv jiným způsobem během nebo v souvislosti s

- a) poskytováním právních porad nebo následným ověřováním právního postavení klienta,
- b) zastupováním klienta v řízení před soudy v rozsahu svého oprávnění stanoveného jiným právním předpisem, nebo
- c) poskytováním jakýchkoliv právních porad týkajících se řízení uvedených v písmenu b), a to bez ohledu na to, zda tato řízení již byla zahájena či nikoliv nebo zda již byla ukončena.

(3) Oznámení podle § 18 učiní advokát České advokátní komoře a notář Notářské komoře České republiky. Česká advokátní komora nebo Notářská komora České republiky (dále jen „komoř“⁴) oznámí advokáta nebo notáře přezkoumá z hlediska, zda není v rozporu s odstavcem 1 nebo 2, § 2 odst. 1 písm. g) anebo § 18 odst. 1 a zda má všechny náležitosti stanovené tímto zákonem. Pokud oznámení advokáta nebo notáře náležitosti stanovené tímto zákonem nemá, komora na to advokáta nebo notáře upozorní. Splňuje-li oznámení advokáta nebo notáře podmínky uvedené ve větě první, komora postupuje tak,

aby je předala ~~ministerstvu~~ **Úřadu** bez zbytečného odkladu, nejpozději do 7 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu.

(4) Sdělení údajů, předložení dokladů nebo poskytnutí informací podle § 24 vyžaduje ~~ministerstvo~~ **Úřad** po advokátovi nebo notáři prostřednictvím komory. Advokát nebo notář sdělí ~~ministerstvu~~ **Úřadu** ve lhůtě jím stanovené požadované údaje, předloží doklady nebo mu poskytne požadované informace prostřednictvím komory.

(5) Advokátem se pro účely tohoto zákona rozumí i evropský advokát podle zákona o advokacii.

§ 28

Zvláštní ustanovení o osobách přijímajících hotovost 15 000 EUR 10 000 EUR nebo vyšší

Podnikatel a právnická osoba uvedená v § 2 odst. 2 písm. e), pokud se povinnou osobou stává pouze tehdy, jestliže přijímá platbu v hotovosti ve výši ~~15 000 EUR~~ **10 000 EUR** nebo vyšší, má v rámci tohoto jednotlivého obchodu povinnost

- provést identifikaci klienta podle § 8, popřípadě ji nahradit identifikací podle § 10 nebo 11, pokud se na tento obchod nebo na klienta nevztahuje ~~výjimka podle § 13~~ **možnost zjednodušeného postupu podle § 13 nebo výjimka podle § 13a**,
- odmítnout uskutečnění obchodu, jestliže má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi, jestliže se klient odmítne podrobit identifikaci nebo odmítne doložit plnou moc podle § 8 odst. 3; o této skutečnosti současně informuje ~~ministerstvo~~ **Úřad**,
- provádět kontrolu klienta podle § 9 odst. 2,
- uchovávat informace podle § 16 odst. 1 a 2,
- podávat oznámení podezřelého obchodu podle § 18,
- informační podle § 24,
- mlčenlivosti podle § 38.

§ 29

Zvláštní ustanovení o provozování peněžních poštovních služeb

(1) Vykonávat činnost na základě poštovní smlouvy a za podmínek stanovených zákonem o poštovních službách, jejímž účelem je dodání poukázané peněžní částky, může pouze osoba, která je držitelem osvědčení o způsobilosti vydaného ~~ministerstvem~~ **Úřadem**. Osvědčení se vydává na žádost osoby, která hodlá tuto činnost vykonávat.

(2) ~~Ministerstvo~~ **Úřad** vydá osvědčení podle odstavce 1, pokud žadatel, osoba, která je společníkem žadatele, statutárním orgánem žadatele, členem statutárního orgánu žadatele, osoba, která bude řídit podnikání žadatele, a skutečný majitel žadatele jsou osobami bezúhonnými.

(3) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný

- úmyslně, nebo
- z nedbalosti, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání,

pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

(4) Bezúhonnost se prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než 1 měsíc. Dále se bezúhonnost prokazuje

- u fyzické osoby s místem trvalého nebo jiného pobytu mimo území České republiky a u osoby, která se v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala mimo území České republiky po dobu delší než 3 měsíce, dokladem obdobným výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než 3 měsíce, vydaným k tomu oprávněným orgánem státu trvalého nebo jiného pobytu této osoby a států, ve kterých se tato osoba v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala po dobu delší než 3 měsíce; pokud stát trvalého nebo jiného pobytu této osoby není totožný se státem, jehož je tato osoba občanem, též dokladem vydaným státem, jehož je občanem,
- u právnické osoby se sídlem mimo území České republiky dokladem obdobným výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než 3 měsíce, vydaným k tomu oprávněným orgánem státu sídla, nebo
- čestným prohlášením o bezúhonnosti ve smyslu odstavce 3 ne starším než 3 měsíce, učiněným před správním nebo

soudním orgánem příslušného státu, jestliže tento stát nevydává doklad uvedený v písmenech a) a b).

§ 29a

Zvláštní ustanovení o národním správci

(1) Národní správce uchovává informace o osobách s účtem v Rejstříku obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, včetně smlouvy a dokladů předložených k otevření účtu a informací spojených s kontrolou klienta po dobu 10 let od ukončení příslušného obchodního vztahu.

(2) Národní správce dále

- provádí kontrolu klienta podle § 9 v rozsahu odpovídajícím činností při zakládání účtu,
- podává oznámení podezřelého obchodu podle § 18,
- zavede a uplatňuje systém vnitřní kontroly a komunikace podle § 21 odst. 1,
- určí kontaktní osobu podle § 22,
- provádí školení zaměstnanců podle § 23,
- plní informační povinnost podle § 24,
- dozrhuje povinnost mlčenlivosti podle § 38.

§ 29b

Zvláštní podmínky pro podnikání některých povinných osob

Jestliže povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. c) až h) vykonává svoji podnikatelskou činnost jako právnická osoba nebo v jejím rámci, skutečným majitelem takové právnické osoby nebo tím, kdo řídí její podnikání, může být jen osoba bezúhonná.

Nesplňuje-li skutečný majitel nebo ten kdo řídí podnikání právnické osoby uvedené v odstavci 1 podmínku bezúhonnosti, je to důvodem k nevydání příslušného podnikatelského oprávnění, k pozastavení výkonu nebo k odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti.

ČÁST TŘETÍ

ČINNOST ~~MINISTERSTVA~~ **ÚŘADU** A DALŠÍCH ORGÁNŮ

HLAVA I

ČINNOST ~~MINISTERSTVA~~ **ÚŘADU** A DALŠÍCH ORGÁNŮ

Finanční analytický úřad

§ 29c

(1) **Zřizuje se Úřad jako finanční zpravodajská jednotka pro Českou republiku se sídlem v Praze, který je správním úřadem a je podřízen Ministerstvu financí.**

(2) **Jménem státu Úřad samostatně působí v oblastech činnosti upravených tímto a dalšími právními předpisy.**

(3) **Při činnosti Úřadu jsou uplatňována taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručují, že s informacemi získanými při jeho činnosti podle tohoto zákona nepřijde do styku nepovoláná osoba.**

(4) **Úřad je účetní jednotkou; jeho příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva financí.**

§ 29d

(1) **V čele Úřadu stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra financí.**

(2) **Ředitelem Úřadu může být pouze státní zaměstnanec.**

(3) **Ředitel schvaluje organizační řád Úřadu.**

§ 30

Získávání informací

(1) ~~Ministerstvo~~ **Úřad** může vyžadovat informace nezbytné pro plnění povinností podle tohoto zákona od Policie České republiky, zpravodajských služeb a orgánů veřejné moci.

(2) Při šetření podezřelého obchodu může ~~ministerstvo~~ **Úřad** v souladu se zákonem upravujícím správu daní, vyžadovat od orgánů věcně příslušných podle jiných právních předpisů ke správě daní informace získané při správě daní; tyto orgány informují bezodkladně ~~ministerstvo~~ **Úřad** o podezření, že daňový subjekt zneužívá systém správy daní k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo k financování terorismu.

(3) ~~Ministerstvu~~ **jsou poskytovány pro výkon působnosti podle tohoto zákona**

a) ~~referenční údaje ze základního registru obyvatel;~~

b) z agendového informačního systému evidence obyvatel údajů o obyvatelech;

c) z informačního systému cizinců údaje o cizincích;

d) z registru rodných čísel údaje o fyzických osobách, kterým bylo přiděleno rodné číslo, avšak nejsou uvedeny v písmenech b) nebo c).

(4) Pokud to umožňuje technický stav, poskytuje Ministerstvo vnitřní ministerstvu údaje uvedené v odstavci 3 pouze v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(5) Z poskytovaných údajů lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, jejichž použití je v daném případě nezbytné.

(3) Úřad může v rozsahu potřebném pro šetření podezřelého obchodu žádat od správce evidence nebo zpracovatele poskytnutí informací z evidence provozované na základě zákona. Správce evidence nebo zpracovatel poskytne informace bezplatně, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Správce evidence nebo zpracovatel jsou povinni žádosti bez zbytečného odkladu vyhovět.

(4) Úřad může v rozsahu potřebném pro šetření podezřelého obchodu a výkon správního dozoru žádat od správce evidence nebo zpracovatele poskytnutí informací způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup z agendového informačního systému evidence občanských průkazů, agendového informačního systému evidence cestovních dokladů, agendového informačního systému evidence diplomatických a služebních pasů, agendového informačního systému evidence obyvatel, katastru nemovitostí, základního registru obyvatel, základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci, základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí, základního registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností, informačního systému územní identifikace, registru silničních vozidel, centrálního registru silničních vozidel, registru historických a sportovních vozidel, registru řidičů a centrálního registru řidičů.

(5) Úřad žádá o poskytnutí informací podle odstavců 3 a 4 pouze způsobem, který mu umožní uchovávat identifikační údaje zaměstnance, který o poskytnutí informací žádal, a o účelu, k němuž bylo o poskytnutí informací žádáno, nejméně po dobu 5 let. O skutečnostech podle věty první jsou správce evidence nebo zpracovatel povinni zachovávat mlčenlivost.

(6) Na základě oznámení zpravodajské služby o zjištění skutečností nasvědčujících podezřelému obchodu zahájí ministerstvo Úřad šetření podezřelého obchodu; o výsledku tohoto šetření informuje zpravodajskou službu.

§ 30a

Národní hodnocení rizik

(1) Úřad koordinuje proces posouzení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu na úrovni státu. Na zpracování národního hodnocení rizik a jeho průběžné aktualizaci se podílí rovněž ostatní zainteresované státní orgány, Česká národní banka, orgány činné v trestním řízení a další instituce.

(2) Posouzení rizik podle odstavce 1 zohlední i hodnocení rizik provedená orgány Evropské unie a dalšími nadnárodními či mezinárodními institucemi.

(3) Národní hodnocení rizik slouží zejména ke zdokonalení opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu na úrovni státní správy a u povinných osob.

(4) Národní hodnocení rizik se aktualizuje zejména s ohledem na vývoj rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a činnost orgánů Evropské unie.

(5) Národní hodnocení rizik a jeho aktualizace předkládá Úřad k projednání vládě.

§ 31

Zpracování informací

(1) Ministerstvo Úřad soustřeďuje a analyzuje údaje získané při své činnosti podle tohoto zákona. Je oprávněno oprávněn vést údaje získané při plnění úkolů podle tohoto zákona v informačním systému za podmínek, které stanoví zákon o ochraně osobních údajů. K tomu účelu je oprávněno oprávněn

sdužovat informace a informační systémy sloužící k rozdílným účelům.

(2) Ministerstvo Úřad neposkytuje podle zákona o ochraně osobních údajů na požádání dotčené osobě zprávu o informacích, které jsou o ní uchovávány v informačním systému vedeném podle tohoto zákona.

(3) Ministerstvo Úřad uchovává údaje a doklady o přijatých oznámeních a o vlastním šetření po dobu 10 let od konce roku, v němž bylo šetření ukončeno. Přijetím nového oznámení nebo obnovením šetření v téže věci nebo vůči stejnému subjektu se běh lhůty podle věty první přerušuje do ukončení nového šetření.

(4) Ministerstvo Úřad vede a nejméně jednou ročně uveřejňuje na internetových stránkách statistické přehledy o účinnosti a výsledcích opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Orgány činné v trestním řízení poskytují ministerstvu Úřadu průběžně zobecněné informace o řízeních ve věcech souvisejících s legalizací výnosů z trestné činnosti nebo financováním terorismu.

(5) Finanční analytický útvar je technicky oddělen od jiných pracovišť ministerstva a jsou v něm uplatňována taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručují, že s informacemi získanými při provádění tohoto zákona nepříjde do styku nepovolaná osoba.

Kontrola činnosti Úřadu

§ 31a

(1) Kontrolu činnosti Úřadu vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomuto účelu zřizuje stálou komisi dle zákona upravujícího jednací řád Poslanecké sněmovny (dále jen „stálá komise“), a vláda.

(2) Stálá komise se skládá ze sedmi členů. Členem stálé komise může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

(3) Stálá komise není oprávněna zasahovat do personálních pravomocí ředitele Úřadu a nahrazovat jeho řídicí činnost.

§ 31b

(1) Úřad předkládá stálé komisi a vládě zprávu o své činnosti za uplynulý kalendářní rok do 31. března následujícího kalendářního roku.

(2) Úřad poskytne stálé komisi informaci o své činnosti též na žádost.

(3) Ve zprávě podle odstavce 1 a informaci podle odstavce 2 se neuvádí identifikační údaje osob nebo informace, na které se vztahuje mlčenlivost podle jiného právního předpisu, a nelze v ní podat informaci o neukončeném šetření vedeném podle tohoto zákona, nebo o šetření vedeném na základě § 30 odst. 6 nebo § 39 odst. 1 písm. a) a m) anebo předaném podle § 32, pokud by takový údaj mohl ohrozit činnost orgánu činného v trestním řízení nebo zpravodajské služby.

(4) Zprávu podle odstavce 1 a informaci podle odstavce 2 lze projednávat pouze na neveřejném zasedání kontrolního orgánu nebo uzavřeném jednání schůze vlády; stálá komise je projednává za účasti zástupce Úřadu.

§ 32

Nakládání s výsledky šetření

(1) Zjistí-li ministerstvo Úřad skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření.

(2) Zjistí-li ministerstvo Úřad skutečnosti, které jsou významné pro výkon činnosti orgánů Finanční správy České republiky nebo orgánů Celní správy České republiky, informuje o těchto zjištěních Generální finanční ředitelství nebo Generální ředitelství cel a poskytne mu všechny související informace z výsledků vlastního šetření, pokud poskytnutí takových informací není v rozporu s účelem tohoto zákona nebo pokud nepostupovalo podle odstavce 1.

§ 33

Mezinárodní spolupráce

(1) V rozsahu stanoveném mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, nebo na základě vzájemnosti mi-

ministerstvo Úřad spolupracuje se zahraničními orgány a mezinárodními organizacemi se stejnou věcnou působností, zejména při předávání a získávání údajů sloužících k dosažení účelu stanoveného tímto zákonem.

(2) Za podmíněk, že informace budou užity pouze k dosažení účelu tohoto zákona a budou požívat ochrany alespoň v rozsahu tímto zákonem stanoveném, může ministerstvo Úřad spolupracovat i s dalšími mezinárodními organizacemi.

§ 34

Povolování výjimek

(1) Ministerstvo Úřad na základě žádosti rozhodne, že povinná osoba – finanční instituce, která některou z činností uvedených v § 2 odst. 1 písm. b) vykonává pouze příležitostně nebo ve velmi omezené míře a takovým způsobem, že je vyloučeno nebo značně omezeno její zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu, nebude v souvislosti s touto činností považována za povinnou osobu podle tohoto zákona.

- (2) Výjimka podle odstavce 1 se udělí, pokud
- vykonávaná činnost je pouze doplňkovou činností, která přímo souvisí s hlavní činností povinné osoby, která jinak s výjimkou činnosti uvedené v § 2 odst. 2 písm. d) není povinnou osobou podle tohoto zákona, a je poskytována pouze v souvislosti s hlavní činností povinné osoby,
 - celkový roční obrat z této činnosti nepřesahuje 5 % z celkového ročního obratu povinné osoby a současně nepřekročí částku, kterou ministerstvo Úřad v rozhodnutí stanoví s ohledem na druh činnosti,
 - je zajištěno, že hodnota jednotlivého obchodu nebo více obchodů v rámci činnosti uvedené v písmenu a) uskutečněných v průběhu 30 po sobě jdoucích dnů s tímž klientem nepřekročí částku 1 000 EUR.

(3) K žádosti podle odstavce 1 povinná osoba písemně doloží splnění podmínek v odstavcích 1 a 2.

(4) Výjimku podle odstavce 1 lze udělit i na dobu určitou. V rozhodnutí stanoví ministerstvo Úřad případně další povinnosti v rozsahu povinností povinných osob za účelem zabránění zneužití výjimky pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

(5) Ministerstvo Úřad výjimku udělí pouze tehdy, je-li při výkonu činnosti povinné osoby vyloučeno nebo značně omezeno nebezpečí jejího zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

(6) Povinná osoba umožní dozorcímu úřadu (§ 35 odst. 1) v době trvání výjimky podle odstavce 1 kontrolu plnění stanovených podmínek a kontrolu, zda tato výjimka není zneužívána k činnostem, které by usnadňovaly legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Dozorčí úřady mají stejná oprávnění jako při provádění kontroly povinné osoby.

(7) Povinnost povinné osoby stanovená v § 18 a postup ministerstva Úřadu vůči povinné osobě podle § 24 při provádění šetření podezřelého obchodu nejsou rozhodnutím o výjimce podle odstavce 1 dotčeny.

(8) Výjimku podle odstavce 1 ministerstvo Úřad rozhodnutím odejme, jestliže

- se významně změnilo hodnocení rizikovosti příslušné činnosti z hlediska možnosti zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu, nebo
- ten, komu byla udělena výjimka, porušil stanovené podmínky.

(9) Rozklad Odvolání proti rozhodnutí podle odstavce 8 nemá odkladný účinek.

HLAVA II SPRÁVNÍ DOZOR § 35

Výkon správního dozoru

(1) Dozorčím úřadem pro správní dozor nad plněním povinností stanovených tímto zákonem povinnými osobami je ministerstvo, které Úřad, který současně kontroluje, zda nedochází k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu povinnými osobami. Kontrolu plnění povinností stanovených tímto zákonem dále provádí

- Česká národní banka u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled²¹⁾,

- správní úřady s působností nad dodržováním zákona o loteriích a jiných podobných hrách upravujícího hazardní hry u držitelů povolení k provozování sázkových her uvedených v § 2 odst. 1 písm. c),
- Česká obchodní inspekce u povinných osob uvedených v § 2 odst. 1 písm. j) a k) písm. i) a j).

(2) Ministerstvo Úřad dále vykonává kontrolu plnění povinností podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství Evropské unie, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích a příjemcích²⁰⁾; Česká národní banka vykonává kontrolu plnění povinností podle uvedeného předpisu u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled²¹⁾.

(3) Ministerstvo Úřad poskytuje ostatním dozorcím úřadům informace z vlastní činnosti potřebné pro výkon správního dozoru nebo dohledu.

(4) Ostatní dozorcí úřady poskytnou ministerstvu Úřadu na vyžádání písemná stanoviska nebo jinou požadovanou součinnost.

(5) Pokud dozorcí úřad uvedený v odstavci 1 písm. a) až c) zjistí skutečnosti, které by mohly souviset s legalizací výnosů z trestné činnosti nebo financováním terorismu, bez odkladu o tom informuje ministerstvo Úřad a sdělí mu současně všechny informace v rozsahu uvedeném v § 18 odst. 2.

§ 36

Podnět k odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti

Zjistí-li ministerstvo Úřad, že právnická nebo fyzická osoba mající příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti zvláště závažným způsobem nebo opětovně porušuje některou z povinností stanovených v tomto zákoně nebo uložených rozhodnutím vydaným podle tohoto zákona, předloží podnět ke zrušení nebo odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti orgánu, který je podle jiného právního předpisu oprávněn o jeho odnětí rozhodnout. Tento orgán je povinen do 30 dnů ode dne doručení podnětu ministerstvo Úřad vyrozumět o svých opatřeních a o způsobu jeho vyřízení.

§ 37

Zvláštní ustanovení o správním dozoru u advokáta, notáře, auditora, soudního exekutora nebo daňového poradce

(1) Ustanovení této hlavy se na advokáty, notáře, auditory, soudní exekutory a daňové poradce nevztahují.

(2) Příslušná komora je povinna provést na základě písemného podnětu ministerstva Úřadu kontrolu dodržování povinností vyplývajících z tohoto zákona advokátem, notářem, auditorem, soudním exekutorem nebo daňovým poradcem a uvědomit písemně ministerstvo Úřad o jejím výsledku v jím stanovené lhůtě.

ČÁST ČTVRTÁ MLČENLIVOST § 38

Povinnost mlčenlivosti

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, jsou povinné osoby a jejich zaměstnanci, zaměstnanci ministerstva Úřadu, zaměstnanci ostatních dozorcích úřadů a fyzické osoby, které jsou pro povinnou osobu, ministerstvo Úřad nebo jiný dozorcí úřad činné na základě jiné než pracovní smlouvy, povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, týkajících se oznámení a šetření podezřelého obchodu, úkonů učiněných ministerstvem Úřadem nebo plnění informační povinnosti stanovené v § 24 odst. 1.

(2) Převedením osob uvedených v odstavci 1 na jinou práci, skončením jejich pracovněprávního nebo jiného smluvního vztahu k povinné osobě, ministerstva Úřadu nebo jinému dozorcímu úřadu ani tím, že povinná osoba přestala vykonávat činnosti uvedené v § 2, povinnost mlčenlivosti nezaniká.

(3) O skutečnostech uvedených v odstavci 1 je povinen zachovávat mlčenlivost každý, kdo se o nich dozví.

§ 39

Výjimky z mlčenlivosti

(1) Povinnosti zachovávat mlčenlivost stanovené v § 38 se nelze dovolávat vůči

- orgánu činnému v trestním řízení, pokud provádí řízení o trestném činu souvisejícím s legalizací výnosu z trestné

- činnosti nebo financováním terorismu, anebo jedná-li se o splnění oznamovací povinnosti vztahující se k takovému trestnému činu,
- b) specializovaným policejním složkám pro vyhledávání legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, pokud jde o informace získané podle § 42 odst. 3,
 - c) zahraničnímu orgánu uvedenému v § 33 při předávání údajů sloužících k dosažení účelu stanoveného tímto zákonem, pokud to jiný právní předpis nezakazuje,
 - d) Generálnímu finančnímu ředitelství nebo Generálnímu ředitelství cel, pokud jde o skutečnosti, které jsou součástí informace uvedené v § 32 odst. 2,
 - e) dozorčím úřadům uvedeným v § 35 odst. 1 a příslušným orgánům profesních komor advokátů, notářů, auditorů, soudních exekutorů nebo daňových poradců,
 - f) správnímu orgánu, který plní úkoly v systému certifikace surových diamantů podle jiného právního předpisu,
 - g) správnímu orgánu oprávněnému vykonávat státní kontrolu nebo vést sankční správní řízení podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
 - h) orgánu oprávněnému podle jiného právního předpisu rozhodovat o odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti v případě, že ~~ministerstvo~~ **Úřad** předloží podnět k odnětí takového oprávnění,
 - i) finančnímu arbitrovi rozhodujícímu podle jiného právního předpisu ve sporu navrhovatele proti instituci,
 - j) osobě, která by mohla uplatnit nárok na náhradu škody způsobené postupem podle tohoto zákona, jde-li o následné ~~oznámení~~ **sdělení** skutečnosti rozhodných pro uplatnění takového nároku; povinná osoba může v tomto případě sdělit klientovi, že bylo jednáno podle tohoto zákona, až po dni, ve kterém bylo vykonáno rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu nebo ve kterém skončila lhůta stanovená v § 20 odst. 7; v ostatních případech až po předchozím písemném souhlasu ~~ministerstva~~ **Úřadu**,
 - k) soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení spory týkající se podezřelého obchodu nebo nároku na náhradu škody vzniklé v důsledku splnění povinnosti podle tohoto zákona,
 - l) Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Ministerstvu vnitra nebo zpravodajské službě při provádění bezpečnostního řízení podle jiného právního předpisu,
 - m) příslušné zpravodajské službě, jedná-li se o informace, které jsou významné pro plnění jejích úkolů v oblastech působnosti vymezených zákonem upravujícím zpravodajské služby.
- (2) Povinnosti zachovávat mlčenlivost stanovené v § 38 se, za předpokladu, že sdělené informace se použijí výhradně pro účely předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nelze dovolávat při sdělování informací mezi
- a) úvěrovými nebo finančními institucemi, včetně zahraničních úvěrových a finančních institucí, jestliže působí na území státu, který jim ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva ~~Evropských společenství~~ **Evropské unie**, a pokud náleží do stejné skupiny ve smyslu zákona o finančních konglomerátech, povinnými osobami uvedenými v § 2 odst. 1 písm. e) a f) nebo osobami stejného typu působícími na území státu, který jim ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva ~~Evropských společenství~~ **Evropské unie**, pokud vykonávají svou profesní činnost jako zaměstnanci nebo v obdobném pracovněprávním vztahu, v rámci též právnické osoby a mezi právnickými osobami, které jsou spolu smluvně nebo personálně propojeny, nebo
 - c) úvěrovými nebo finančními institucemi, nebo mezi povinnými osobami uvedenými v § 2 odst. 1 písm. e) a f), nebo osobami stejného typu působícími na území státu, který jim ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva ~~Evropských společenství~~

Evropské unie, a to v případech, které se týkají stejného klienta a stejného obchodu, a na nichž se podílí dvě nebo více osob, pokud jsou ze stejné profesní kategorie a vztahují se na ně rovnocenné povinnosti o zachování profesního tajemství a ochrany osobních údajů.

(3) Povinnosti mlčenlivosti se nelze dovolávat v řízení podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

(4) **Výjimky uvedené v odstavci 1**

- a) **se uplatní jen v nezbytně nutném rozsahu podle účelu poskytované informace, a to zejména s ohledem na ochranu informací o oznamovatelích podezřelých obchodů,**
- b) **nelze uplatnit, pokud by poskytnutí informací mohlo zmařit nebo ohrozit šetření podezřelého obchodu nebo probíhající trestní řízení, nebo jestliže by poskytnutí informací bylo zjevně nepřiměřené oprávněným zájmům osoby, jíž se informace týká, nebo účelu, pro který byla žádost podána.**

§ 40

Zvláštní ustanovení o mlčenlivosti advokáta, notáře, auditora, soudního exekutora nebo daňového poradce

(1) Ustanovení této části se na advokáty a notáře nevztahují.

(2) Ustanovení této části se s výjimkou § 39 odst. 2 na auditory, soudní exekutory a daňové poradce nevztahují.

(3) Advokát, notář, auditor, soudní exekutor a daňový poradce je však i ve vztahu ke klientovi povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech uvedených v § 38 odst. 1; to neplatí, pokud mají být tyto skutečnosti klientovi sděleny ve snaze odradit ho od zapojení se do nedovolené činnosti.

(4) Odstavce 1 až 3 se použijí i u jiných osob, na které se podle jiných právních předpisů vztahuje povinnost mlčenlivosti uložená advokátům, notářům, auditorům, soudním exekutorům a daňovým poradcům.

ČÁST PÁTÁ PŘESHRAŇIČNÍ PŘEVOZY

§ 41

Oznamovací povinnost při přeshraňičních převozech

(1) Fyzická osoba při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropských společenství a při výstupu z České republiky do takové oblasti je povinna písemně oznámit celnímu úřadu dovoz a vývoz platných platidel v české nebo cizí měně, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze, cenných papírů na doručitele nebo na řád, jakož i dalších investičních nástrojů, které jsou podepsané, ale neobsahují jméno příjemce, v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.

(2) Povinnost uvedenou v odstavci 1 má rovněž právnická osoba, která věci uvedené v odstavci 1 dováží nebo vyváží. Tuto povinnost za právnickou osobu plní fyzická osoba, která má tyto věci při sobě při překročení hranice území Evropských společenství.

(3) Osoba odesílající z České republiky mimo území Evropských společenství nebo přijímající odtud poštovní nebo jinou zásilku, která obsahuje věci uvedené v odstavci 1 v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší, je povinna oznámit celnímu úřadu tuto zásilku a zajistit, aby mu byla zásilka předložena ke kontrole.

(4) Oznamovací povinnost podle odstavců 1 až 3 má osoba i tehdy, pokud na území Evropských společenství dováží nebo z něj vyváží anebo v zásilce přijímá nebo odesílá v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců věci uvedené v odstavci 1 v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší. Oznamovací povinnost vzniká v době, kdy je osobě známo, že stanovené hranice bude dosaženo.

(5) V oznámení podle odstavců 1 až 4 se uvedou identifikační údaje oznamovatele, identifikační údaje vlastníka a zamýšleného příjemce přepravované věci, jsou-li oznamovateli známy, popis přepravované věci, údaje o původu věci a účelu dovozu nebo vývozu a trasa a způsob přepravy.

(6) Oznámení se podává na společném ohlašovací formuláři Evropské unie, jehož vzor je uveden v příloze k tomuto zákonu. Tiskopis společného ohlašovacího formuláře Evropské unie je k dispozici u celního úřadu; ~~ministerstvo~~ **Úřad** společný ohlašovací formulář Evropské unie, včetně všech jeho ostatních

jazykových verzí zveřejněných Evropskou komisí, rovněž zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. Osoba, která oznámení podává, odpovídá za správnost a úplnost v něm vyplněných údajů.

(7) Pro přepočítání jiné měny na euro podle odstavců 1, 3 nebo 4 se použije po celý kalendářní měsíc kurz vyhlášený Českou národní bankou a platný předposlední středou předchozího kalendářního měsíce. Celní úřad sdělí osobám na základě ústní žádosti výši kurzů pro účely plnění oznamovací povinnosti podle odstavců 1 až 4. Hodnotou cenných papírů se rozumí jejich aktuální tržní cena, popřípadě cena stanovená podle kurzů na oficiálních trzích.

§ 42

Činnost celních orgánů

(1) Celní úřady kontrolují plnění oznamovací povinnosti stanovené v § 41.

(2) Celní úřady zaznamenávají a zpracovávají oznámení uvedená v § 41 včetně osobních údajů v nich uvedených. Za účelem výkonu kontroly podle odstavce 1 mohou zaznamenávat a zpracovávat i informace o převozu nebo zaslání věci, uvedené v § 41 odst. 1, v hodnotě nižší než 10 000 EUR.

(3) Celní úřady prostřednictvím Generálního ředitelství cel neprodleně zasílají ~~ministerstvu~~ **Úřadu** údaje o plnění oznamovací povinnosti stanovené v § 41 včetně případů, kdy došlo k porušení této povinnosti.

(4) Celní úřad může při zjištění porušení povinnosti stanovených v § 41 odst. 1 až 4 zajistit věci, kterých se porušení povinnosti týká. Proti rozhodnutí celního úřadu o zajištění věci není přípustné odvolání a je vykonatelné okamžikem jeho ústního vyhlášení tomu, kdo má věci u sebe. Písemně vyhotovení rozhodnutí se doručuje tomu, u koho byly věci zajištěny; o zajištění se dále vyrozumí stejnopisem rozhodnutí ten, kdo věci dováží nebo vyvážá, a jejich majitel, pokud jsou tyto osoby rozdílné od toho, u koho byly věci zajištěny, a jsou-li celnímu úřadu známy.

(5) Osoba, které bylo rozhodnutí o zajištění věci podle odstavce 4 oznámeno, vydá věci celnímu úřadu. Nejsou-li zajištěné věci na výzvu celnímu úřadu vydány, mohou být tomu, kdo je má u sebe, odňaty. Osobě, která věci vydala nebo již byly odňaty, vystaví celní úřad o této skutečnosti potvrzení.

(6) Nebudou-li zajištěné věci k dalšímu řízení potřebné, nebude-li rozhodnuto o jejich propadnutí nebo zabrání a nepřichází-li v úvahu jejich použití na úhradu pokuty, nákladů řízení nebo exekuce, vrátí je celní úřad bez zbytečného odkladu osobě, která je vydala nebo již byly odňaty.

ČÁST ŠESTÁ SPRÁVNÍ DELIKTY

§ 43

Porušení povinnosti mlčenlivosti

(1) Zaměstnanec povinné osoby, zaměstnanec ~~ministerstva~~ **Úřadu** nebo jiného dozorcího úřadu, anebo fyzická osoba, která je pro povinnou osobu, ~~ministerstvo~~ **Úřad** nebo jiný dozorcí úřad činná na základě jiné než pracovní smlouvy, se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost mlčenlivosti stanovenou v § 38 odst. 1 nebo 2.

(2) Fyzická osoba neuvedená v odstavci 1 se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost mlčenlivosti podle § 38 odst. 3.

(3) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost mlčenlivosti podle § 38 odst. 1 nebo 2.

(4) Za přestupek podle odstavců 1 a 2 lze uložit pokutu do 200 000 Kč a za správní delikt podle odstavce 3 se uloží pokuta do 200 000 Kč.

(5) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč a za správní delikt podle odstavce 3 se uloží pokuta do 1 000 000 Kč, jestliže tímto jednáním bylo znemožněno nebo ztíženo zajištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu.

§ 44

Nesplnění povinností při identifikaci a kontrole klienta

- (1) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že
- nesplní povinnost identifikace klienta podle § 7,
 - opakovaně nesplní povinnost kontroly klienta podle § 9,
 - uskuteční obchod nebo ~~uzavře~~ **naváže** obchodní vztah v rozporu se zákazem uvedeným v § 15, nebo
 - nesplní povinnost uchovávat údaje podle § 16.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 písm. a) a b) se uloží pokuta do 1 000 000 Kč.

(3) Za správní delikt podle odstavce 1 písm. c) a d) se uloží pokuta do 10 000 000 Kč.

§ 45

Nesplnění informační povinnosti

(1) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že nesplní informační povinnost podle § 24 odst. 1, nebo

- v případě uvedeném v § 25 odst. 4 nepřijme odpovídající doplňková opatření k účinnému zvládnutí rizika zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu a zabránění přenosu těchto rizik na území České republiky a dalších států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru.

(2) Úvěrová nebo finanční instituce se dopustí správního deliktu tím, že

- v rozporu s § 25 odst. 4 nepředá relevantní informaci své pobočce nebo většinově vlastněné dceřiné společnosti nacházející se ve státě, který není členem Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, o uplatňovaných metodách a postupech kontroly klienta a uchování záznamů v těchto zemích, nebo
- nesdělí informaci podle § 25 odst. 6.

(3) Za správní delikt podle odstavců 1 a 2 se uloží pokuta do 10 000 000 Kč.

§ 46

Nesplnění oznamovací povinnosti

(1) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že ~~neoznámí ministerstvu~~ **nesplní povinnost oznámit Úřadu** podezřelý obchod **podle § 18**.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 5 000 000 Kč.

§ 47

Nesplnění povinností odložit příkaz klienta

(1) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost odložit splnění příkazu klienta podle § 20 odst. 1.

(2) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že nesplní povinnost odložit splnění příkazu klienta nebo zajistit majetek na základě rozhodnutí vydaného ~~ministerstvem~~ **Úřadem** podle § 20 odst. 3.

(3) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 1 000 000 Kč.

(4) Za správní delikt podle odstavce 2 se uloží pokuta do 10 000 000 Kč.

§ 48

Nesplnění povinností k prevenci

(1) Povinná osoba, které je v § 21 odst. 2 uložena povinnost vypracovat písemně systém vnitřních zásad a nevztahuje se na ni výjimka podle § 21 odst. 3 nebo 4, se dopustí správního deliktu tím, že systém vnitřních zásad nevypracuje v rozsahu podle § 21 odst. 5 nejpozději ve lhůtě 60 dnů ode dne, kdy se stala povinnou osobou.

(2) Povinná osoba, které je v § 21 odst. 6 uložena povinnost doručit ~~ministerstvu~~ **Úřadu** nebo České národní bance systém vnitřních zásad a oznámení o jeho změnách, se dopustí správního deliktu tím, že systém vnitřních zásad nebo oznámení o jeho změnách nedoručí podle § 21 odst. 6 nebo nepodá písemnou informaci o způsobu odstranění zjištěných nedostatků podle § 21 odst. 8.

(3) **Povinná osoba, které je v § 21a odst. 2 uložena povinnost vypracovat písemně hodnocení rizik, se dopustí správního deliktu tím, že hodnocení rizik nevypracuje v rozsahu podle § 21 odst. 2 nejpozději ve lhůtě 60 dnů ode dne, kdy se stala povinnou osobou.**

(34) Povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí proškolení zaměstnanců podle § 23.

(45) Úvěrová instituce se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnosti stanovené pro navazování korespondenčního bankovního vztahu podle § 25 odst. 1, 2 nebo 3.

(56) Povinná osoba uvedená v § 29 odst. 1 se dopustí správního deliktu tím, že vykonává činnost na základě poštovní smlouvy a za podmínek stanovených zákonem o poštovních službách, jejímž účelem je dodání poukázané peněžní částky, bez osvědčení o způsobilosti podle § 29.

(67) Za správní delikt podle odstavců 1 až 34 se uloží pokuta do 1 000 000 Kč.

(78) Za správní delikt podle odstavce 4 5 nebo 5 6 se uloží pokuta do 5 000 000 Kč.

§ 49

Porušení povinností při převodech peněžních prostředků

(1) Povinná osoba jako poskytovatel platebních služeb nebo jako zprostředkující poskytovatel platebních služeb se při převodu peněžních prostředků dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství Evropské unie, který určuje obsah informací, doprovázejících takové převody²⁰⁾,

- a) nezajistí, aby převod peněžních prostředků doprovázely informace o plátcích,
- b) nemá zavedeny efektivní postupy pro identifikaci chybějících nebo neúplných informací o plátcích,
- c) nepřijme odpovídající opatření vůči poskytovateli platebních služeb plátce, který při převodu peněžních prostředků nezajistí, aby platba byla doprovázena informací o plátcích, nebo
- d) nezpřístupní na vyžádání poskytovateli platebních služeb příjemce úplné informace o plátcích v případech, kdy převod není doprovázen úplnou informací o plátcích.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 10 000 000 Kč.

§ 50

Neplnění oznamovací povinnosti při přeshraničních převozech

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že nesplní oznamovací povinnost při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropských společenství nebo při výstupu z České republiky do takové oblasti podle § 41 odst. 1 nebo 4, nebo
- a) nesplní oznamovací povinnost při odeslání poštovní nebo jiné zásilky z České republiky mimo území Evropských společenství nebo přijetí takové zásilky z oblasti mimo území Evropských společenství podle § 41 odst. 3 nebo 4.

(2) Právnická osoba se dopustí správního deliktu tím, že nesplní oznamovací povinnost při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropských společenství nebo při výstupu z České republiky do takové oblasti podle § 41 odst. 2 nebo 4, nebo

- a) nesplní oznamovací povinnost při odeslání poštovní nebo jiné zásilky z České republiky mimo území Evropských společenství nebo přijetí takové zásilky z oblasti mimo území Evropských společenství podle § 41 odst. 3 nebo 4.

(3) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč nebo propadnutí věci.

(4) Za správní delikt podle odstavce 2 se uloží pokuta do 10 000 000 Kč nebo propadnutí věci.

Společná ustanovení o správních deliktech

§ 51

(1) Propadnutí věci lze uložit, jestliže věc náleží pachateli a byla

- a) ke spáchání správního deliktu užita, nebo
- b) správním deliktem získána nebo nabyta za věc tímto deliktem získanou.

(2) Nebylo-li uloženo propadnutí věci uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo b), rozhodne se o jejím zabránění, jestliže

- a) náleží pachateli, kterého nelze za správní delikt stíhat,
- b) nenáleží pachateli správního deliktu nebo mu nenáleží zcela, nebo
- c) vlastník není znám.

(3) Propadnutí věci nelze uložit a věc nelze zabrat, je-li hodnota věci v nápadném nepochybně k povaze správního deliktu.

(4) Vlastníkem propadlé nebo zabraně věci se stává stát.

§ 51a

(1) V případě správních deliktů podle § 43 až 49 může správní orgán uvedený v § 35 odst. 1 s přihlédnutím k závažnosti a dalším okolnostem spáchaného deliktu uložit i trest zveřejnění rozhodnutí.

(2) Trest zveřejnění spočívá v uveřejnění výrokové části pravomocného rozhodnutí o správním deliktu na internetových stránkách Úřadu po dobu 5 let.

(3) Trest zveřejnění nelze uložit, pokud se má za to, že a) takové zveřejnění by bylo zjevně nepřiměřené spáchanému deliktu, nebo

b) by tím došlo k ohrožení stability finančních trhů.

(4) Pokud zveřejňovaná informace podle odstavce 2 obsahuje osobní údaje fyzické osoby, vypustí se rodné číslo, datum narození a adresa bydliště.

§ 52

(1) Právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výměry pokuty právnické osobě se přihledne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezhájil řízení do 2 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 10 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti a postihu právnické osoby.

(5) Správní delikty podle tohoto zákona, s výjimkou správních deliktů spáchaných povinnou osobou uvedenou v § 2 odst. 1 písm. j) a k) **písm. i) a j)** a správních deliktů podle § 50, v prvním stupni projednává ~~ministerstvo~~ **Úřad nebo jiný orgán uvedený v § 35 odst. 1, podle toho, kdo zjistí správní delikt jako první.**

(6) Správní delikty spáchané povinnou osobou uvedenou v § 2 odst. 1 písm. j) a k) **písm. i) a j)** projednává v prvním stupni dozorčí úřad.

(7) Správní delikty podle § 50 projednává celní úřad. Přestupek podle § 50 odst. 1 může příslušný celní úřad postoupit k projednání celnímu úřadu, v jehož územním obvodu má pachatel přestupku trvalý pobyt.

(8) ~~Pokuty a náhrady nákladů řízení vybírá správní orgán, který je uložil.~~ Pokuty a náhrady nákladů řízení jsou splatné do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí. Příjem z pokut a z náhrad nákladů řízení je příjmem státního rozpočtu; **je-li správní delikt projednáván Českou národní bankou, je náhrada nákladů řízení příjmem České národní banky.**

(9) Není-li ve lhůtě splatnosti pokuta zaplacená, celní úřad může na její úhradu použít zajištěné věci uvedené v § 41 odst. 1, 3 a 4, pokud je zajistil; postupuje přitom podle ustanovení o celním zástavním právu podle celního zákona.

§ 52a

(1) Úřad vede evidenci správních deliktů podle tohoto zákona. Orgány oprávněné k jejich projednávání informují Úřad o zahájení řízení o správním deliktu a o jeho ukončení písemně a zasílají mu stejnopisy konečných rozhodnutí.

(2) Úřad poskytuje z evidence podle odstavce 1 ostatním orgánům uvedeným v § 35 odst. 1 informace, které souvisí s jejich činností.

§ 53

Podle jiného právního předpisu se projedná jednání, které má znaky správního deliktu podle § 43 až 48, dopustí-li se jej advokát, notář, auditor, soudní exekutor nebo daňový poradce jako povinná osoba. Dozorčí úřad uvedený v § 35 odst. 1 bezodkladně odevzdá věc k projednání orgánu příslušnému podle takového jiného právního předpisu a na jeho žádost učiní nezbytná šetření k zajištění důkazních prostředků.

ČÁST SEDMA

SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 54

(1) Povinnosti, které tento zákon ukládá povinným osobám, se vztahují pouze k činnostem, které jsou předmětem jejich podnikání nebo jimi poskytovaných služeb.

(2) Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, mají povinné osoby uvedené v § 2 odst. 2 písm. a) a b) práva a povinnosti,

kteřé tento zákon stanoví pro příslušný typ povinné osoby uvedené v § 2 odst. 1.

(3) Částkou uvedenou v eurech, nestanoví-li tento zákon jinak (§ 41 odst. 7), se pro účely tohoto zákona rozumí odpovídající hodnota v jakékoliv měně stanovená podle kurzu vyhlášeného Českou národní bankou a platného pro den, ve kterém je plněna povinnost podle tohoto zákona; pokud tento kurz ještě není v tomto dni k dispozici, použije se kurz platný pro předchozí den. ~~Je-li platba rozdělena na několik samostatných plnění, je hodnotou obchodu nebo platby jejich součet, jestliže spolu tyto platby souvisí.~~

(4) Je-li platba rozdělena na několik samostatných plnění, je hodnotou obchodu nebo platby jejich součet, jestliže spolu tato plnění souvisí.

~~(4)(5)~~ Platba vysoce hodnotnými komoditami, jako jsou zejména drahé kovy nebo drahé kameny, se považuje za platbu v hotovosti.

~~(5)(6)~~ Povinná osoba, jejímž jménem nebo na jejíž účet nabízejí její produkty nebo služby třetí osoby, zajistí, aby tyto osoby uplatňovaly postupy k předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ve stejném rozsahu jako tato povinná osoba.

(7) Smlouva o účtu, jednorázový vklad a pojistná smlouva je pro účely tohoto zákona vždy obchodním vztahem.

(8) Povinnosti a omezení vztahující se k politicky exponovaným osobám se uplatní i vůči klientovi, jehož skutečným majitelem je politicky exponovaná osoba.

(9) Pravidla zákona o ochraně osobních údajů se na činnosti vykonávané podle tohoto zákona použijí jen v rozsahu povinností správce při zpracování osobních údajů za účelem předcházení, vyhledávání a odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů.

§ 55

(1) Řízení vedené podle tohoto zákona **a na jeho základě** je vždy neveřejné.

(2) Na základě přijatého oznámení podezřelého obchodu nebo jiného podnětu provádí ~~ministerstvo~~ **Úřad** šetření, ve kterém postupuje bez zbytečných průtahů.

(3) Po ukončení šetření ~~ministerstvo~~ **Úřad** bez zbytečného odkladu vhodným způsobem vyrozumí o této skutečnosti toho, kdo podal oznámení podezřelého obchodu. Jiná osoba se o šetření a jeho ukončení nevyrozumívá.

~~(4) Pověření zaměstnanci ministerstva se při výkonu činnosti podle tohoto zákona prokazují služebním průkazem, vydaným na základě zákona o provádění mezinárodních sankcí.~~

(4) Zaměstnanci Úřadu se při výkonu činnosti podle tohoto zákona prokazují služebním průkazem, jehož vzor stanoví vyhláškou Ministerstvo financí.

§ 56

Zmocňovací ustanovení

Česká národní banka vydá vyhlášku k provedení § 21 odst. 9.

§ 57

Přechodná ustanovení

(1) Řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle tohoto zákona, s výjimkou řízení o přestupku nebo jiném správním deliktu, spáchaném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud je předchozí právní úprava pro obviněného příznivější.

(2) Osoba, která ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává činnost na základě poštovní smlouvy a za podmínek stanovených zákonem o poštovních službách, jejímž účelem je dodání poukázané peněžní částky, může v této činnosti bez osvědčení o způsobilosti podle § 29 pokračovat nejdéle po dobu 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(3) Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) až d), h) a i), která má vypracovaný systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření podle dosavadních právních předpisů, vypracuje do 60 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření ve smyslu § 21 odst. 2.

(4) Úvěrová instituce, finanční instituce uvedená v § 2 odst. 1 písm. b) bodech 5, 6, 10 a 11 a povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. c), která má vypracovaný systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření podle dosavadních právních předpisů, doručí do 60 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona ministerstvu systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření vypracovaný ve smyslu § 21 odst. 2.

§ 58

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.
2. Vyhláška č. 343/2004 Sb., kterou se stanoví vzor tiskopisu podle § 5 odst. 5 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.
3. Vyhláška č. 344/2004 Sb., o plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.
4. Vyhláška č. 283/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 344/2004 Sb., o plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.

§ 59

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.